

Projekt

z dnia 1.10.2014 r. Zatwierdzony przez Burmistrza Szubina

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W SZUBINIE**

z dnia 28 października 2014 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594, 645 i 1318 oraz z 2014 r., poz. 379 i 1072) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182, 509 i 1650 oraz z 2014 r., poz. 567, 598, 1004 i 1188) uchwała się, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025” stanowiącą załącznik do uchwały.
- § 2. Traci moc Uchwała nr XXIX/207/08 Rady Miejskiej w Szubinie z dnia 30 grudnia 2008 r.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szubina.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

DYREKTOR
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Szubinie
Renata Michalak

Krzysztof Frasz
Radca Prawny
Krzysztof Frasz
(Bd - 1064)

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182, 509, 1650; z 2014 r., poz. 567, 598, 1004) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Podstawowym dokumentem wyznaczającym kierunki prowadzonej polityki społecznej na terenie gminy jest „Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Szubina na lata 2008-2015”.

Nowa Strategia ma za zadanie zweryfikowanie obranych od 2008 roku kierunków w gminnej polityce społecznej i zaplanowanie działań, które przyczynią się do wyrównania szans środowisk i grup społecznych Miasta i Gminy Szubin w kontekście zmian demograficznych, gospodarczych oraz społeczno-kulturowych. Jednocześnie realizacja Strategii ma przyczynić się do usystematyzowania i zintegrowania działań podejmowanych przez różne podmioty realizujące zadania w zakresie szeroko pojętej pomocy społecznej, co w konsekwencji powinno znaleźć odzwierciedlenie w poprawie jakości i zakresie oferowanej pomocy. Ponadto, strategia jest dokumentem niezbędnym przy ubieganiu się o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Proces budowy strategii przedstawiał się następująco:

- 1) Przeprowadzenie ankiety konsultacyjnej.
- 2) Spotkanie organizacyjne (17.03.2014 r.).
- 3) Organizacja dwóch spotkań warsztatowych (07.05.2014 r., 17.06.2014 r.).
- 4) Organizacja spotkania podsumowującego i konsultacje społeczne (05.09.2014 r.).

„Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025” jest opracowaniem kompleksowym, obejmującym w szczególności programy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

BURMISTRZ
Ignacy Pogodziński

*STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA
I GMINY SZUBIN NA LATA 2014-2025*



Spis treści

I. Wstęp.....	3
I.1. Przesłanki uzasadniające opracowanie strategii	3
I.2. Podstawowe założenia strategii	4
I.3. Proces budowy strategii	4
I.4. Ocena wdrażania aktualnie obowiązującej strategii	6
II. Diagnoza stanu istniejącego.....	13
II.1. Ogólne informacje o gminie	13
II.2. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie.....	15
II.2.1. Demografia.....	15
II.2.2. Pomoc społeczna.....	19
II.2.3. Edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży	29
II.2.4. Bezrobocie.....	33
II.2.5. Ubóstwo i bezdomność	37
II.2.6. Uzależnienia i przemoc w rodzinie	38
II.2.7. Ochrona zdrowia	42
II.2.8. Osoby starsze i niepełnosprawne	43
II.2.9. Bezpieczeństwo publiczne	44
II.2.10. Kultura, sport i rekreacja.....	47
II.2.11. Infrastruktura i transport.....	50
II.3. Identyfikacja problemów i potrzeb społecznych	52
II.3.1. Raport z badań ankietowych	52
II.3.2. Analiza SWOT	61
II.3.3. Wnioski	65
III. Część programowa	67
III.1. Wizja, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań	67
III.2. Komplementarność z dokumentami wyższego rzędu	80
III.2. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii	84
III.3. Ramy finansowe strategii	84
SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW I SCHEMATÓW.....	85

I. Wstęp

I.1. Przesłanki uzasadniające opracowanie strategii

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025 stanowi jedno z podstawowych narzędzi realizacji polityki społecznej. Poprzez strategię, należy rozumieć w szczególności takie działania publicznych i niepublicznych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, które podejmowane są dla poprawy warunków życia i możliwości zaspokajania potrzeb życiowych określonej grupy mieszkańców gminy, nie zawsze mogących odnaleźć się w obecnych realiach społeczno-gospodarczych.

Planowanie strategiczne stanowi niezbędny element procesu programowania rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Przekazanie części uprawnień władzy centralnej na szczebel samorządowy powoduje przeniesienie części odpowiedzialności za jakość życia mieszkańców na lokalne władze, co z kolei rodzi potrzebę efektywnego i kreatywnego zarządzania posiadanymi zasobami. Jedynie właściwe i starannie zaplanowane zadania mają szansę zarówno zaspokoić zbiorowe potrzeby społeczności, jak i stworzyć komfortowe warunki dla samorealizacji jednostek.

Podstawę prawną niniejszego opracowania stanowią art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którą do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*.

Niniejsza *Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025* skupia się nie tylko na rozwiązywaniu problemów z zakresu pomocy społecznej, ale obejmuje wszystkie obszary polityki społecznej, które mają istotny wpływ na poprawę funkcjonowania lokalnej społeczności.

Poza ustawą o pomocy społecznej, na opracowanie i wdrażanie strategii mają m. in. następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 594, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. *o ochronie zdrowia psychicznego* (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (tj. Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. *o dodatkach mieszkaniowych* (tj. Dz. U. z 2001 r., Nr 71, poz. 734, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i wolontariacie* (tj. Dz.U. 2014 poz. 1118),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. *o zatrudnieniu socjalnym* (tj. Dz. U. z 2011 r., Nr 43, poz. 225, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. *o świadczeniach rodzinnych* (tj. Dz.U. z 2013 poz. 1456 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (tj. Dz. U. z 2008 r., Nr 69, poz. 415, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 124, z późn. zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 135, z późn. zm.),
- a także ustawy i akty wykonawcze z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji, budownictwa socjalnego oraz systemu pieczy zastępczej.

I.2. Podstawowe założenia strategii

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej strategia powinna zawierać w szczególności następujące elementy: diagnozę sytuacji społecznej na terenie gminy, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposoby realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźniki realizacji działań.

Podczas prac nad *Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025* kierowano się następującymi zasadami:

- *solidarności społecznej* – poprzez działania na rzecz tworzenia w Gminie Szubin wspólnoty zdolnej do generowania procesów samopomocowych,
- *pomocniczości* – poprzez wsparcie i tworzenie w organizacjach wyższego szczebla systemów oparcia dla osób i rodzin potrzebujących pomocy,
- *przezorności* – poprzez dążenie do bezpieczeństwa socjalnego, które powinno wynikać z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną oraz rodziny,
- *dobra wspólnego* – poprzez tworzenie warunków, jak również wspieranie inicjatyw pozwalających mieszkańcom lokalnej wspólnoty samorządowej na wszechstronny i pełny rozwój,
- *wielosektorowości* – poprzez funkcjonowanie publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i innych instytucji zaspokajających potrzeby społeczeństwa,
- *partycypacji* – poprzez organizację życia społecznego w taki sposób, aby poszczególne osoby miały możliwość realizacji swoich ról społecznych.

I.3. Proces budowy strategii

Strategia została opracowana w oparciu o model partycypacyjno-ekspertycki polegający na możliwie szerokim udziale społeczności lokalnej oraz władz gminy przy jednoczesnym zaangażowaniu konsultantów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za przeprowadzenie warsztatów diagnostyczno-projektowych, konsultacji społecznych oraz zredagowanie końcowej wersji dokumentu. W ramach partycypacyjnego modelu opracowania *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025* przeprowadzono 4 spotkania konsultacyjne. Przeprowadzono również badania ankietowe. Proces budowy strategii i udział społeczeństwa w tworzeniu strategii wyglądał następująco:

- 1) **Przeprowadzenie ankiety konsultacyjnej** – adresatami ankiety byli mieszkańcy Gminy Szubin. Badanie ankietowe mału posłużyć zdiagnozowaniu stanu spraw społecznych w Gminie. Mieszkańcy mieli możliwość wskazania sposobów rozwiązywania problemów społecznych. Ankiety można było pobrać drogą elektroniczną lub osobiście w budynku Urzędu Miejskiego w Szubinie.
- 2) **Spotkanie organizacyjne** – 17.03.2014 r. odbyło się spotkanie z osobami zaproszonymi do udziału w pracach nad strategią. Podczas spotkania przedstawiono podstawowe założenia dokumentu i metodologię jego opracowania, ustalono zakres prac grupy.

- 3) Organizacja dwóch spotkań warsztatowych** – 07.05.2014 r. oraz 17.06.2014 r. w siedzibie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie. W trakcie pierwszego spotkania uczestnicy zostali wprowadzeni w tematykę zarządzania strategicznego, zapoznano uczestników z tzw. drzewem problemów, będącym jednym z instrumentów do przeprowadzenia analizy problemów. W trakcie spotkania dokonano analizy zasobów wewnętrznych Gminy oraz analizy otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń w zakresie sfery społecznej. Zaprezentowano również wyniki badań ankietowych dot. sytuacji społecznej w gminie oraz oceny wdrażania jeszcze obowiązującego dokumentu strategii. Podczas drugiego spotkania uczestnicy zostali zapoznani z metodyką tworzenia tzw. drzewa celów, określono wizję, priorytety rozwojowe, cele operacyjne oraz kierunki działań.
- 4) Organizacja spotkania podsumowującego i konsultacje społeczne** – na spotkaniu, które odbyło się 05.09.2014 r., zaprezentowano projekt *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025* oraz poddano go konsultacjom społecznym.

Koordynatorem prac nad projektem strategii był Burmistrz Szubina, Ignacy Pogodziński. Skład zespołu ds. opracowania strategii przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 1. Skład zespołu ds. opracowania strategii

L.p.	Nazwisko i Imię	Instytucja
1.	Adamczewski Piotr	Prezes; Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Szubinie
2.	Błoch – Kitkowska Katarzyna	Urząd Miejski w Szubinie
3.	Boruch Lucyna	MGOPS w Szubinie
4.	Boruta Ewelina	MGOPS w Szubinie
5.	Ciszewska Kinga	Dyrektor Zespołu Szkół Specjalnych w Szubinie
6.	Czechowska Kamila	Dyrektor; Muzeum Ziemi Szubińskiej
7.	Ehrlich Beata	MGOPS w Szubinie
8.	Gordon Alina	Dyrektor; Szubiński Dom Kultury
9.	Grzegorek Jolanta	Dyrektor; Szkoła Podstawowa w Chomętowie
10.	Grzeško-Sala Iwona	MGOPS w Szubinie
11.	Hak Adam	Dyrektor; Zespół Szkół w Kowalewie
12.	Jankowska Halina	Liga Kobiet Polskich Koło w Szubinie – Warsztaty Terapii Zajęciowej „Pelikan” w Szubinie
13.	Jęziorowska Magdalena	MGOPS w Szubinie
14.	Junyk Małgorzata	Dyrektor; Szkoła Podstawowa nr 1 w Szubinie
15.	Kabulla Renata	Urząd Miejski w Szubinie
16.	Krajewski Artur	Przewodniczący; Rada Osiedla Leśnego w Szubinie
17.	Krzywdziński Kazimierz	Uczniowski Klub Biegacza im. Stefana Bąka, Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „INSTALATOR – PELIKAN”
18.	Lisowski Maciej	Dyrektor; Szkoła Podstawowa w Kołaczkowie
19.	Liss Dariusz	Komendant; Komisariat Policji w Szubinie
20.	Majdziński Wiesław	MGOPS w Szubinie
21.	Marlena Nowaczewska	MGOPS w Szubinie
22.	Masiakowska Beata	MGOPS w Szubinie
23.	Michalak Renata	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie

L.p.	Nazwisko i Imię	Instytucja
24.	Nosal Mariola	Dyrektor; Szkoła Podstawowa w Turze
25.	Nowakowski Janusz	Dyrektor; Zespół Szkół w Rynarzewie
26.	Nowicka Danuta	Dyrektor; Szkoła Podstawowa w Królikowie
27.	Nowicki Aleksander	Właściciel DAUKUS Sp. z o.o. w Kołaczkowie
28.	Nowicki Marek	Dyrektor; Miejski Zespół Oświaty, Sportu i Rekreacji w Szubinie
29.	Owczarek Magdalena	Kierownik Warsztatów Terapii Zajęciowej „Pelikan” w Szubinie
30.	Prybińska Agata	MGOPS w Szubinie
31.	Pyszczyńska Anna	MGOPS w Szubinie
32.	Rojek Gabriela	Dyrektor; Zespół Szkół w Szubinie
33.	Rzeszowski Mirosław	Dyrektor; Rejonowa Biblioteka Publiczna w Szubinie
34.	Sendwicka Ewa	Dyrektor; Przedszkole Samorządowe nr 3
35.	Siewkowska Danuta	Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy parafii św. Andrzeja Boboli w Szubinie
36.	Sobczak Joanna	MGOPS w Szubinie
37.	Sobucka Dominika	MGOPS w Szubinie
38.	Stasiak Lidia	Dyrektor; Gimnazjum nr 1 w Szubinie
39.	Szłapińska Teresa	Dyrektor; Niepubliczne Przedszkole „Smerfuś II” w Rynarzewie
40.	Thielmann – Budziak Mirosława	Kierownik Zespołu Kuratorskiego służby Sądowej; Sąd Rejonowy w Szubinie
41.	Tomkowiak Anna	Kierownik; Filia Powiatowego Urzędu Pracy w Szubinie
42.	Wachowska – Guzek Edyta	MGOPS w Szubinie
43.	Wiśniewska Anna	MGOPS w Szubinie
44.	Wolender Natalia	MGOPS w Szubinie

Źródło: opracowanie własne

I.4. Ocena wdrażania aktualnie obowiązującej strategii

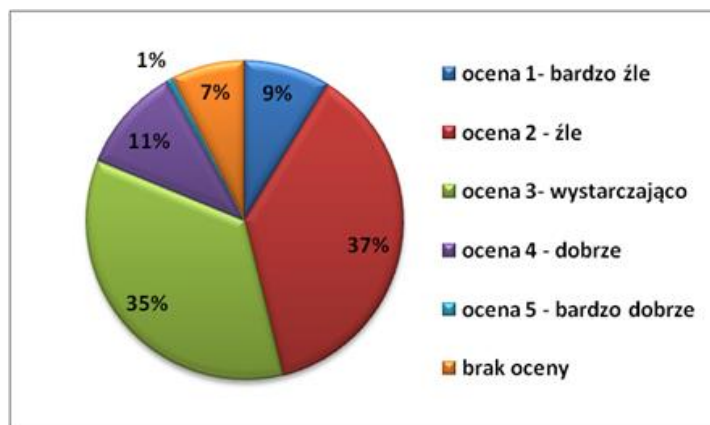
Ocena wdrażania obowiązującej strategii została przeprowadzona z wykorzystaniem badania ankietowego przeprowadzonego wśród przedstawicieli lokalnych władz, organizacji pozarządowych i lokalnych przedsiębiorców. W badaniu ankietowym wzięło udział łącznie 77 osób.

Ankietowani zostali poproszeni o ocenę wdrażania wyznaczonych w strategii celów strategicznych i przyporządkowanych im celów operacyjnych w następującej skali: bardzo źle, źle, wystarczająco, dobrze i bardzo dobrze. Poniżej przedstawiono wyniki przeprowadzonego badania ankietowego.

Cel strategiczny 1 – Zapobieganie niezaradności zawodowej osób długotrwale bezrobotnych

Według 37% badanych realizacja założeń tego celu strategicznego Zapobieganie niezaradności zawodowej osób długotrwale bezrobotnych została oceniona źle. 35% oceniło realizację celu „wystarczająco” Jedyne 1% oceniło wdrażanie „bardzo dobrze”.

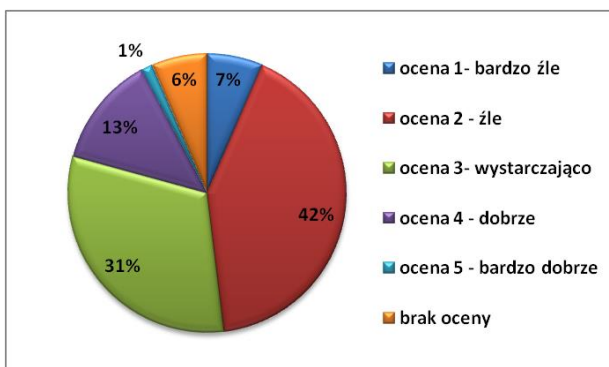
Wykres 1. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 1



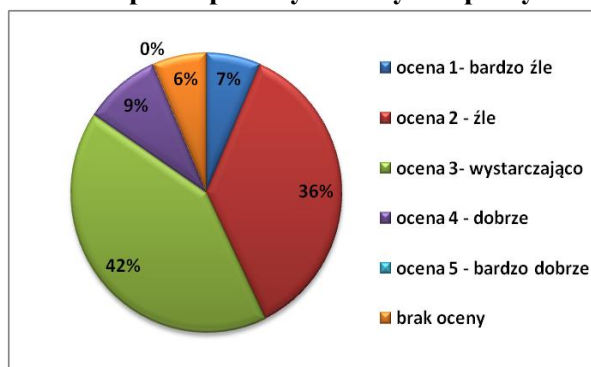
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

W przypadku celów operacyjnych wyznaczonych w ramach celu strategicznego 1 najgorzej oceniono działania w zakresie aktywizacji zawodowej młodzieży – 56% oceniło wdrażanie tych działań źle lub bardzo źle. Stosunkowo najlepiej oceniono działania podejmowane w ramach celu operacyjnego „Wzmacnianie systemu wspierania przedsiębiorczości”.

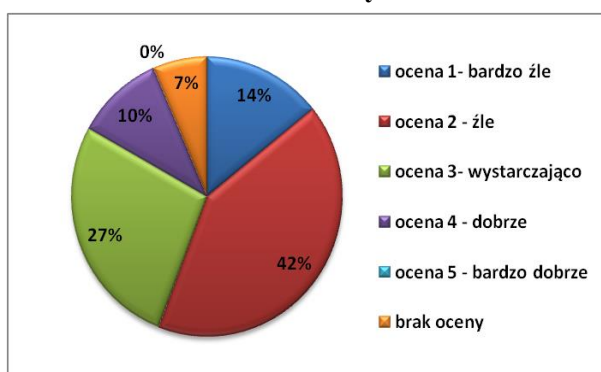
Cel operacyjny 1 – Aktywizacja zawodowa kobiet



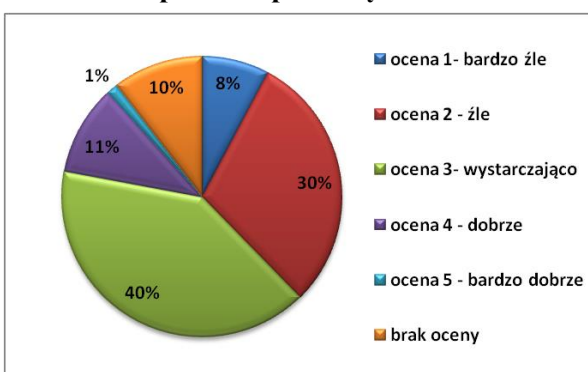
Cel operacyjny 2 – Wzrost aktywności niepełnosprawnych na rynku pracy



Cel operacyjny 3 – Promocja zatrudnienia młodzieży



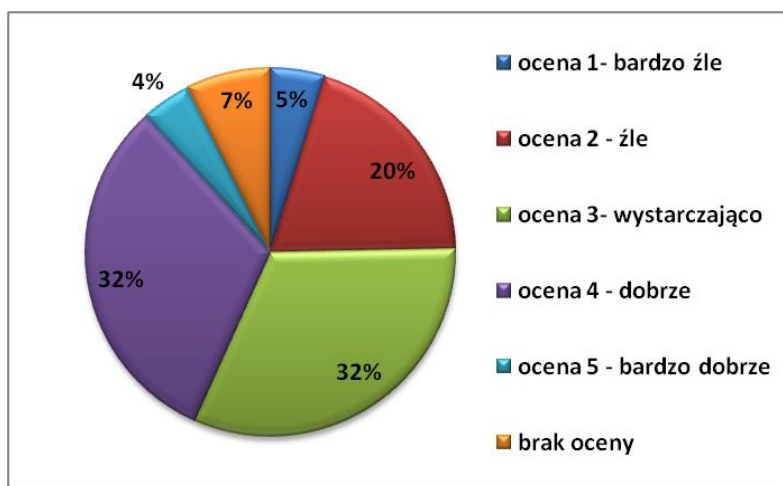
Cel operacyjny 4 – Wzmocnienie systemu wspierania przedsiębiorczości



Cel strategiczny 2 – Wzmocnienie funkcji rodziny

Stosunkowo korzystną ocenę realizacji założeń strategii odnotowano w przypadku celu strategicznego 2 – Wzmocnienie funkcji rodziny realizowane działania 64% oceniło wystarczająco dobrze lub dobrze. 20% ankietowanych oceniło źle realizację działań podejmowanych w ramach realizacji celu.

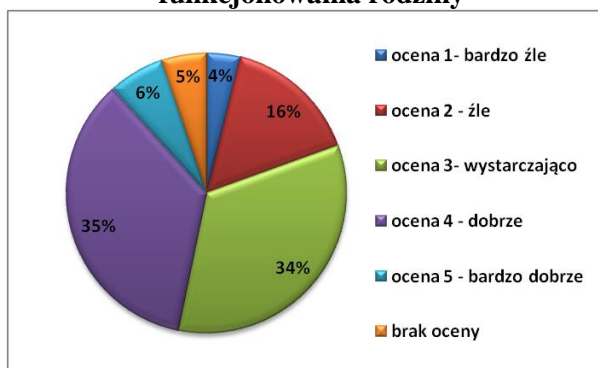
Wykres 2. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 2



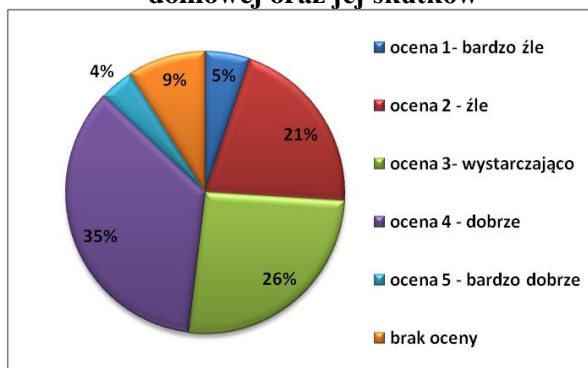
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najmniej korzystnie zostały ocenione działania podejmowane na rzecz poprawy funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej – 28% oceniło je bardzo źle lub źle. Najlepiej oceniono działania w zakresie wspierania prawidłowego funkcjonowania rodziny.

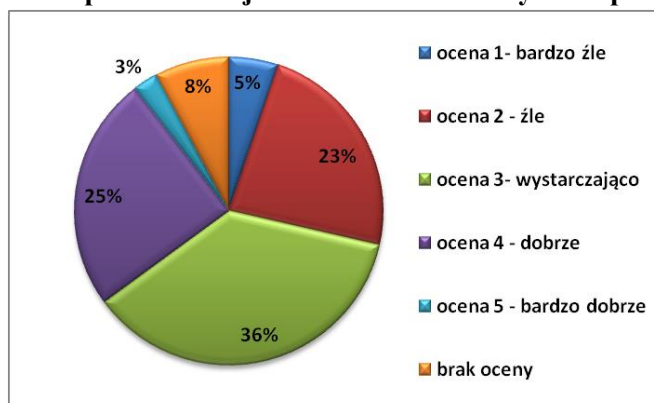
Cel operacyjny 1 – Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny



Cel operacyjny 2 – Ograniczenie przemocy domowej oraz jej skutków



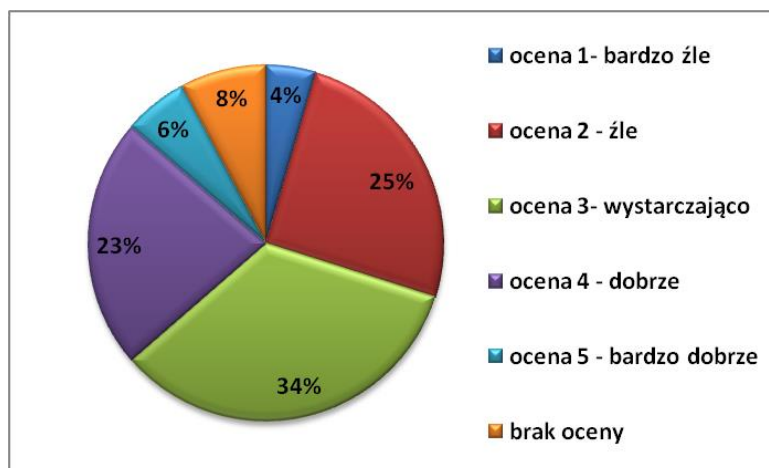
Cel operacyjny 3 - Poprawa funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej



Cel strategiczny 3 – Ograniczanie zjawiska patologii społecznych

Ocena realizacji celu strategicznego 3 – Ograniczanie zjawiska patologii społecznych, kształtowała się na dosyć niskim poziomie. 29% oceniło ją bardzo źle lub źle. 57% oceniło wdrażanie celu wystarczająco lub dobrze. 6% wskazało ocenę bardzo dobrą.

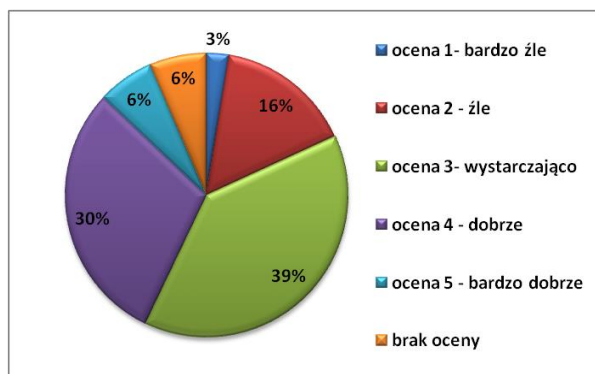
Wykres 3. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 3



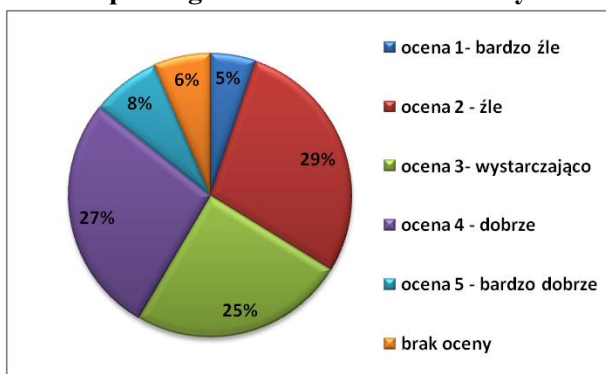
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najmniej korzystanie przedstawia się sytuacja w przypadku oceny celu operacyjnego 4 – Profilaktyka w zakresie drobnej przestępczości. 35% stwierdziło, że realizowane działania są wdrażane bardzo źle lub źle. Stosunkowo dobrze oceniono profilaktykę na rzecz uzależnień. 36% oceniło działania w tym zakresie dobrze albo bardzo dobrze.

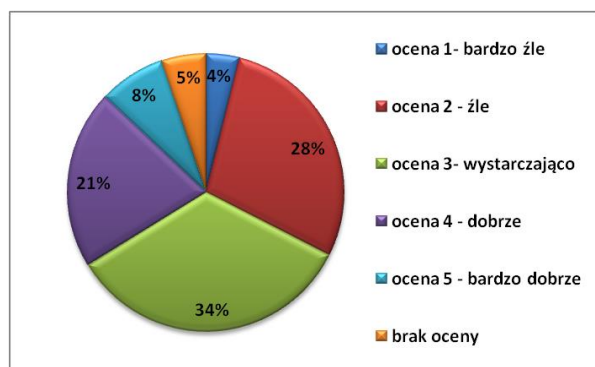
Cel operacyjny 1 – Profilaktyka na rzecz uzależnień



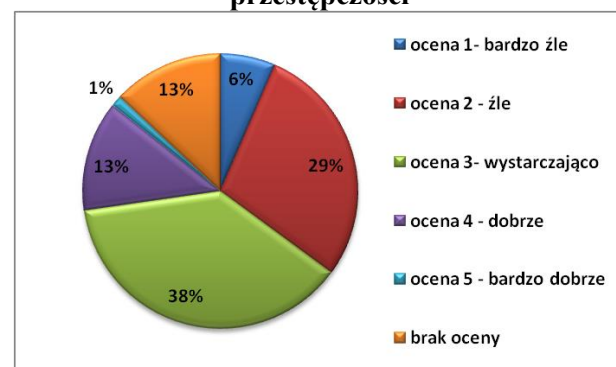
Cel operacyjny 2 – Zapobieganie zjawisku patologii wśród dzieci i młodzieży



Cel operacyjny 3 – Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży



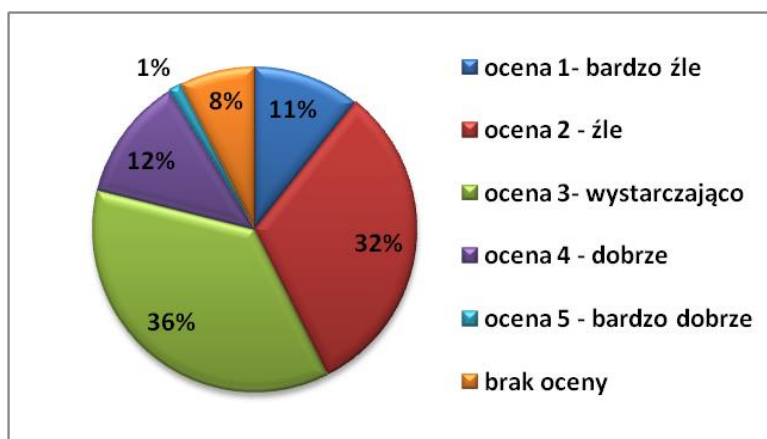
Cel operacyjny 4 – Profilaktyka w zakresie drobnej przestępczości



Cel strategiczny 4 – Zapobieganie marginalizacji grup społecznych szczególnego ryzyka

Realizacja celu strategicznego 4 – Zapobieganie marginalizacji grup społecznych szczególnego ryzyka została oceniona przez 43% bardzo źle lub źle, 58% oceniła jego wdrażanie wystarczająco albo dobrze.

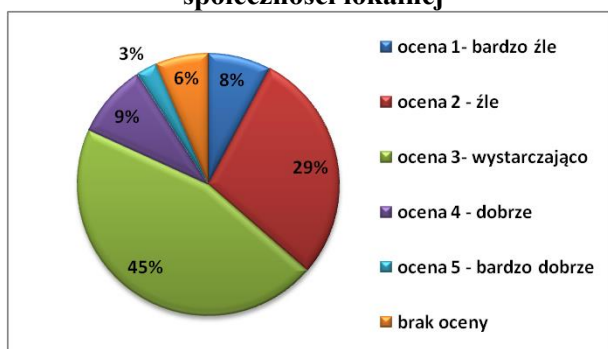
Wykres 4. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 4



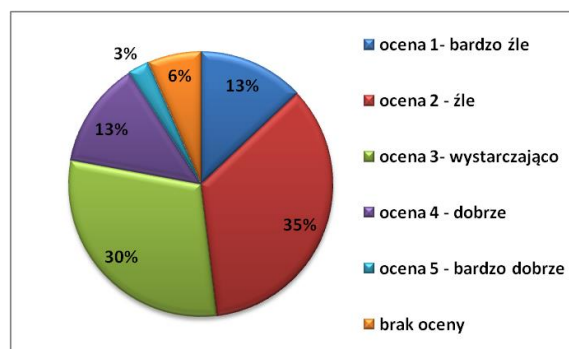
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najlepiej oceniono działania podejmowane w zakresie wspierania osób zagrożonych marginalizacją oraz poprawy warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych i osób z zaburzeniami psychicznymi. Ankietowani najgorzej ocenili stopień realizacji działań dotyczących przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych oraz marginalizacji osób starszych, niepełnosprawnych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi.

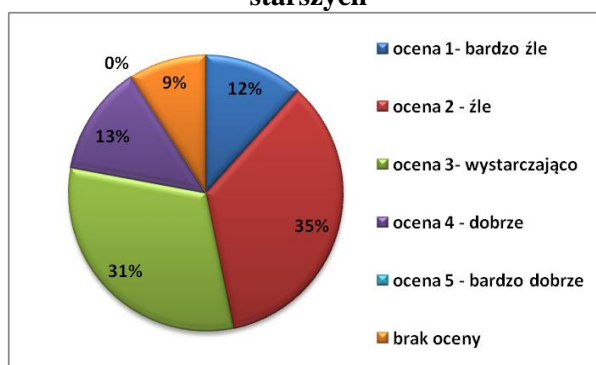
Cel operacyjny 1 – Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz z zaburzeniami psychicznymi w społeczności lokalnej



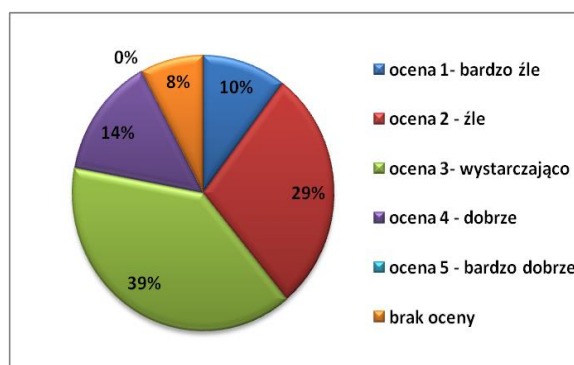
Cel operacyjny 2 – Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych



Cel operacyjny 3 – Przeciwdziałanie marginalizacji osób przewlekle chorych i osób starszych



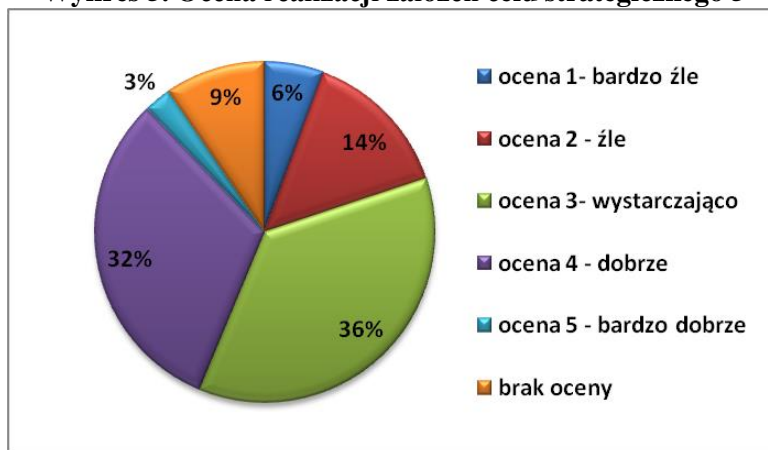
Cel operacyjny 4 – Wspieranie osób zagrożonych marginalizacją



Cel strategiczny 5 – Budowanie aktywności lokalnej

Najkorzystniej realizację założeń strategii oceniono w przypadku celu strategicznego 5 – Wspieranie aktywności lokalnej. 68% ankietowanych stwierdziło, że działania podejmowane w tym zakresie należy ocenić wystarczająco lub dobrze. Jedynie 14% badanych uznało, że działania są realizowane źle, a 6%, że bardzo źle.

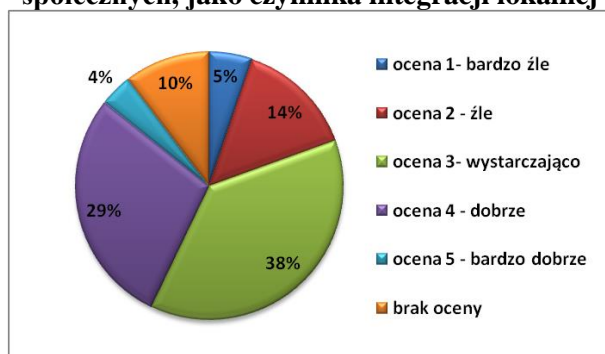
Wykres 5. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 5



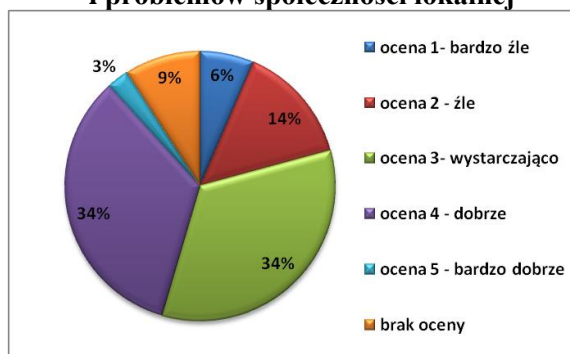
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najkorzystniej kształtowały się oceny w przypadku wspierania instytucji aktywności lokalnej, gdzie 71% stwierdziło, że realizowane w tym zakresie działania należy ocenić wystarczająco lub dobrze. Stosunkowo korzystnie oceniano również jakość diagnozowania potrzeb i problemów społeczności lokalnej oraz stopień profesjonalizacji służb społecznych.

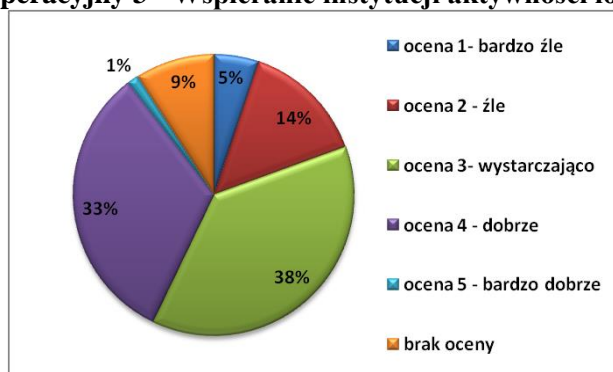
Cel operacyjny 1 – Profesjonalizacja służb społecznych, jako czynnika integracji lokalnej



Cel operacyjny 2 – Diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej



Cel operacyjny 3 - Wspieranie instytucji aktywności lokalnej



Podsumowanie

Przeprowadzone badanie wskazuje na stosunkowo niekorzystne postrzeżenie działań zaprogramowanych w *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Szubina na lata 2008-2015*. Warto zauważyć, że wyniki przeprowadzonego badania ankietowego stanowią pewnego rodzaju odzwierciedlenie sytuacji panującej w gminie, której największą bolączką jest wysoki stopień bezrobocia społeczeństwa, wraz z jego wszystkimi negatywnymi konsekwencjami takimi, jak ubóstwo, bezradność w

sprawach opiekuńczych, uzależnienia itp. Trudno ocenić, na ile negatywne postrzeganie efektywności działań dotyczących przeciwdziałania bezrobociu uwzględnia zjawisko bierności społeczeństwa, niechęci w podejmowaniu pracy, na ile negatywne oceny w przypadku przeciwdziałania bezrobociu oraz innych zadań w zakresie integracji społecznej stanowią wyraz przekonania o nieskuteczności całego systemu pomocy społecznej.

Abstrahując od powyższych kwestii, należy stwierdzić, że działania podejmowane w ramach realizacji założeń *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Szubina na lata 2008-2015* miały charakter kompleksowy. Analiza założonych wskaźników monitorowania wskazuje, że w większości przypadków na przestrzeni wszystkich lat były podejmowane konsekwentne działania mające na celu wdrażanie założeń obowiązującej strategii.

Niemniej jednak należy również podkreślić, że nie wszystkie założenia obowiązującej strategii zostały wdrożone. Należy tu w szczególności wymienić: utworzenie ośrodka wsparcia dla rodzin, utworzenie ośrodka dziennego pobytu dla osób starszych, utworzenie klubu integracji społecznej.

Dokonując oceny wdrażania obowiązującej strategii, należy również mieć na uwadze ograniczone środki finansowe na pomoc społeczną, często nieadekwatne do występujących potrzeb. Kwestia ta stanowi znaczącą barierę w realizacji wielu przedsięwzięć, głównie infrastrukturalnych, które charakteryzują się wysoką kapitałochłonnością.

II. Diagnoza stanu istniejącego

II.1. Ogólne informacje o gminie

Gmina Szubin jest gminą miejsko-wiejską. Położona jest w północno-wschodniej części Pałuk. W granicach administracyjnych przynależy do powiatu nakielskiego, leżącego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Przez Szubin przebiega międzynarodowa trasa nr 5 biegnąca z Gdańska przez Bydgoszcz, Poznań do Wrocławia. Gmina Szubin leży w stosunkowo niewielkiej odległości od trzech miast wojewódzkich: Bydgoszczy – 26 km, Torunia – 73 km oraz leżącego w województwie wielkopolskim Poznania – 104 km.

Gmina sąsiaduje z pięcioma innymi gminami: od północy z Gminą Nakło nad Notecią i Gminą Białe Błota, od wschodu z Gminą Łabiszyn, od południa z Gminą Żnin oraz od zachodu z Gminą Kcynia.

Gmina Szubin jest jedną ze 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego oraz jedną 35 gmin miejsko-wiejskich w całym województwie. Łączna powierzchnia gminy wynosi 332,26 km². Stanowi to 29,66% całkowitej powierzchni powiatu nakielskiego. Pod względem zajmowanej powierzchni gmina klasyfikuje się na 2 miejscu spośród wszystkich gmin województwa. Struktura osadnicza gminy przedstawia się następująco: miasto Szubin – główny ośrodek regionu oraz centrum administracji i usług publicznych dla mieszkańców 37 sołectw: Brzózki, Chomętowo, Ciężkowo, Chraplewo, Dąbrówka Słupska, Gąbin, Godzimirz, Grieczna Panna, Kołaczkowo, Kornelin, Kowalewo, Królikowo, Łachowo, Male Rudy, Mąkoszyn, Nadkanale, Pińsko, Retkowo, Rynarzewo, Samokłęski Duże, Samokłęski Małe, Skórzewo, Słonawy, Słupy, Smolniki, Stary Jaruzyn, Szaradowo, Szkocja, Szubin – Wieś, Tur, Wąsosz, Wolwark, Wrzosa, Zalesie, Zamość, Żędowo, Żurczyn.

Położenie Miasta i Gminy Szubin względem województwa i jej podział administracyjny przedstawiają rysunki 1 oraz 2.

Rysunek 1. Położenie Miasta i Gminy Szubin na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Rysunek 2. Podział administracyjny Miasta i Gminy Szubin



Źródło: www.bip.szubin.pl

Obszar gminy to typowy krajobraz nizinny. Znaczną przewagę mają tutaj pola uprawne, które traktowane są jako cecha charakterystyczna tego regionu. Powierzchnia gminy jest w przeważającej mierze równinna, zaś elementem dominującym w topografii jest pradolina rzeki Noteć i jej dopływ – rzeka Gąsawka. Do rzek, które przepływają przez gminę Szubina należą: Noteć – prawostronny dopływ Warty; Gąsawka – dorzecze Odry przepływające przez obszar gminy na odcinku 26,3 km; Biała Struga – długość odcinka przepływającego przez gminę wynosi 9,9 km, stanowi dorzecze Odry oraz Czarny Rów – dorzecze Odry mające odcinek 13 km przepływające przez gminę.

Teren gminy Szubin znacznie wyróżnia się pod względem bogactwa flory i fauny. Dużą część gminy zajmują lasy, stanowiące obszar około 35,5% całej powierzchni. Warto zaznaczyć, że wskaźnik lesistości gminy Szubin przekracza wskaźnik wojewódzki i krajowy.

Walory krajobrazowe gminy Szubin pozwoliły na wyróżnienie w jej granicach tzw. „Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Żędowskich” o powierzchni 10 km² obejmuje on ciąg jezior z największymi: Sobiejuskim, Żędowskim, Wąsoskim, Gąbińskim oraz Dobrylewskim. W granicach administracyjnych gminy znajdują się również liczne obiekty wpisane do rejestru pomników przyrody. W ich skład wchodzi pojedyncze drzewa, grupy drzew oraz aleje.

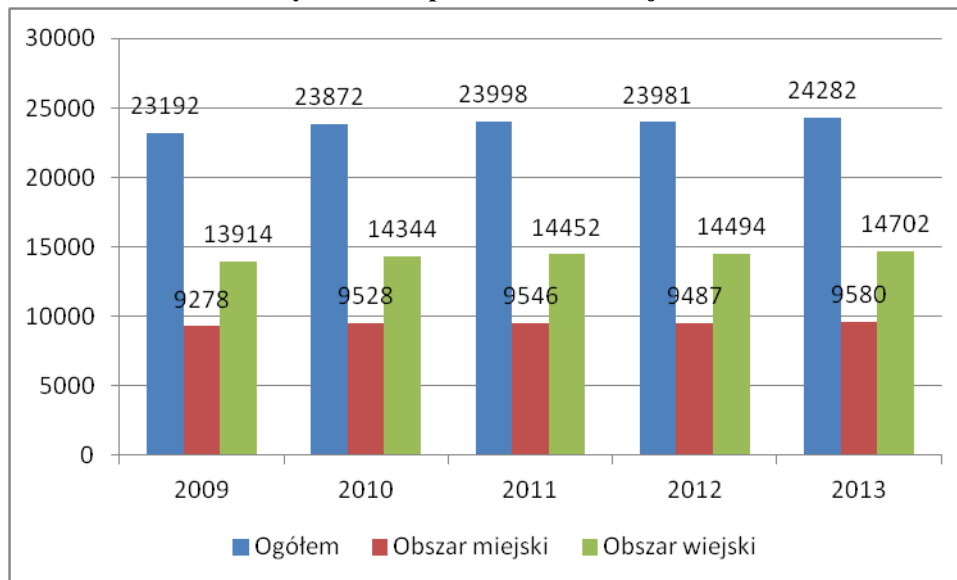
Na terenie gminy Szubin zostały ustanowione obszary Natura 2000: Solniska Szubińskie o powierzchni 607 ha, Łąki Trzęślicowe w Foluszu o powierzchni 300ha oraz Równinka Szubińsko – Łabiszyńska o powierzchni 4 924 ha.

II.2. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie

II.2.1. Demografia

Według danych Urzędu Miejskiego w Szubinie na dzień 30.06.2014 r. liczba mieszkańców gminy Szubin wynosiła 23 743 osoby, z czego miasto Szubin zamieszkiwało 9 297 osób, a obszar wiejski – 14 446 osób. Na koniec 2013 r. gminę Szubin zamieszkiwały 24 282 osoby, w tym miasto Szubin 9 580 osób, co stanowiło ok. 39,4% wszystkich mieszkańców gminy.

Wykres 6. Ludność Miasta i Gminy Szubin z podziałem na miejsce zamieszkania w latach 2009-2013



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Całkowita liczba ludności gminy na przestrzeni przedstawionych 5 lat nieznacznie się wahała. W latach 2009-2013 liczba ludności zwiększyła się o 4,7%, tj. o 1090 mieszkańców. Największą liczbę ludności odnotowano w 2013 r. (24 282). Największy wzrost liczby mieszkańców przypadł na lata 2009-2010. Liczba ludności na terenie miasta w analizowanym okresie zwiększyła się o 2,2%, a na terenach wiejskich wzrost ten wyniósł 5,8%.

Tabela 2. Liczba ludności Miasta i Gminy Szubin z podziałem na miejscowości – stan na 30.06.2014 r.

L.p.	Miejscowość	Liczba ludności	L. p.	Miejscowość	Liczba ludności
1.	Szubin	9 297	30.	Retkowo	210
2.	Ameryczka	106	31.	Rynarzewo	1 427
3.	Bielawy	16	32.	Rzemieniewice	48
4.	Brzózki	123	33.	Samokłęski Duże	470
5.	Chobielin	86	34.	Samokłęski Małe	153
6.	Chomętowo	252	35.	Skórzewo	68
7.	Chraplewo	190	36.	Słonawy	213
8.	Ciężkowo	205	37.	Słupy	393
9.	Dąbrówka Słupska	254	38.	Smarzykowo	35
10.	Drogosław	47	39.	Smolniki	335
11.	Gąbin	251	40.	Stanisławka	132
12.	Głębozec	21	41.	Stary Jaruzyn	229
13.	Godzimierz	148	42.	Szaradowo	111

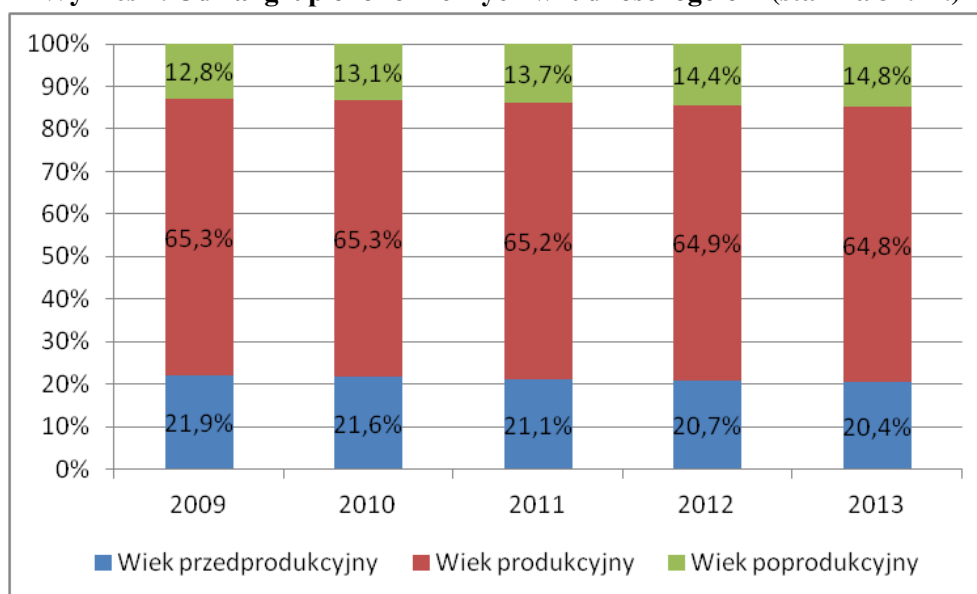
L.p.	Miejscowość	Liczba ludności	L. p.	Miejscowość	Liczba ludności
14.	Grzeczna Panna	56	43.	Szkocja	314
15.	Jeziorowo	18	44.	Szubin-Wieś	403
16.	Kołaczkowo	1 029	45.	Trzciniec	17
17.	Koraczewko	14	46.	Tur	935
18.	Kornelin	151	47.	Wąsosz	318
19.	Kowalewo	682	48.	Wojśławiec	53
20.	Królikowo	539	49.	Wolwark	397
21.	Łachowo	371	50.	Wrzosy	64
22.	Małe Rudy	232	51.	Wymysłowo	79
23.	Mąkoszyn	82	52.	Zalesie	725
24.	Nadkanale	62	53.	Zamość	1 551
25.	Niedźwiady	99	54.	Zazdrość	38
26.	Nowy Świat	12	55.	Zielonowo	39
27.	Olek	46	56.	Żędowo	171
28.	Pińsko	268	57.	Żurczyn	133
29.	Podlaski	24	RAZEM		23 743

Źródło: www.bip.szubin.pl

Poza Szubinem, najwięcej osób zamieszkuje miejscowości: Kołaczkowo (1 029 osób), Rynarzewo (1 427 osób) oraz Zamość (1 551 osób). Najmniej osób zamieszkuje miejscowości: Bielawy (16 osób), Jeziorowo (18 osób), Koraczewko (14 osób), Nowy Świat (12 osób), Podlaski (24 osoby), Trzciniec (17 osób).

W gminie Szubin, podobnie jak w pozostałych częściach kraju można zaobserwować proces starzenia się społeczeństwa. W odniesieniu do sytuacji społeczno-ekonomicznej można przypuszczać, że w kolejnych latach sytuacja ta nie ulegnie zmianie i nadal systematycznie będzie wzrastała liczba mieszkańców po 65 roku życia. Powyższa tendencja może być interpretowana, jako zjawisko korzystne, ponieważ dłuższe trwanie życia wynika z poprawy warunków życia ludności, w tym poprawy jakości opieki zdrowotnej. Z drugiej jednak strony może wiązać się z coraz większym obciążeniem systemu pomocy społecznej w gminie.

Wykres 7. Udział grup ekonomicznych w ludności ogółem (stan na 31.12.)

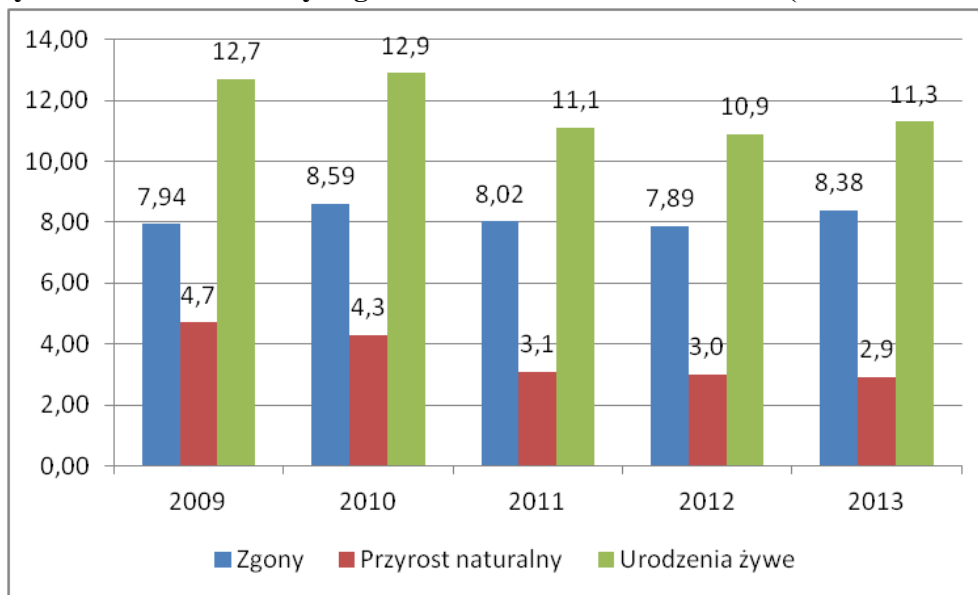


Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Ruch naturalny

Jak wynika z danych GUS na przestrzeni lat 2009-2013 przyrost naturalny (na 1000 ludności) na terenie gminy Szubin we wszystkich latach był dodatni, co oznacza przewagę liczby narodzin nad zgonami. Największy przyrost naturalny odnotowano w 2009 r. Od tego czasu ulega on systematycznemu zmniejszeniu.

Wykres 8. Ruch naturalny w gminie Szubin w latach 2009-2013 (na 1000 ludności)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Według danych przedstawionych na wykresie 8 największy wskaźnik urodzeń żywych w odniesieniu do 1 tys. mieszkańców został odnotowany w 2010 r. i wynosił 12,9, natomiast najmniejszy w 2012 r. – 10,9. W przypadku liczby zgonów na 1 tys. mieszkańców, najwyższy wskaźnik został odnotowany w 2010 r. – 8,6, natomiast najniższy w latach 2009 i 2012 – po 7,9.

Migracje wewnętrzne i zagraniczne

W latach 2009-2013 na terenie gminy Szubin saldo migracji we wszystkich latach analizy było dodatnie, co oznacza, że więcej osób zameldowało się na terenie gminy niż wymeldowało.

Tabela 3. Ruch migracyjny w gminie Szubin w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
zameldowania ogółem	407	405	338	376	364
z miast	265	251	212	194	205
ze wsi	135	149	119	175	159
z zagranicy	7	5	7	7	0
wymeldowania ogółem	314	318	286	328	309
do miast	197	172	176	182	172
na wieś	109	137	106	137	117
za granicę	8	9	4	9	20
saldo migracji	93	87	52	48	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Najwięcej osób zameldowuje się z miast, w następnej kolejności z terenów wiejskich. Najmniej osób zameldowuje się z zagranicy. W przypadku wymeldowań najwięcej osób wymeldowuje się do miast, w następnej kolejności na wieś i za granicę. Dane historyczne wskazują, że średniorocznie na obszarze gminy Szubin zameldowuje się 378 osób, a wymeldowuje 311.

Prognoza demograficzna

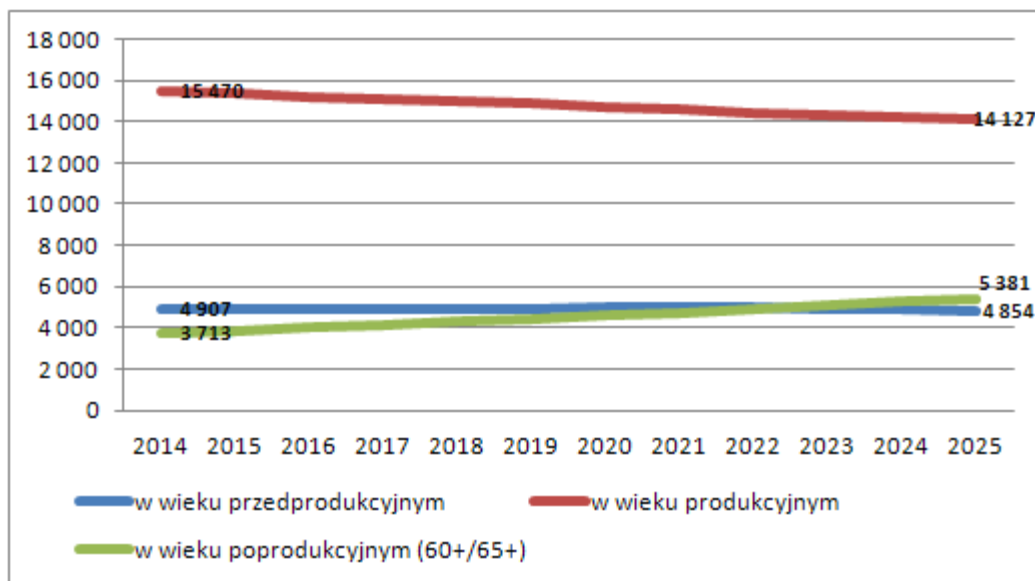
Zmiany struktury ludności gminy Szubin w latach 2009-2013 sygnalizują występowanie negatywnych tendencji związanych z procesem starzenia się społeczeństwa. Pomimo wzrostu liczby ludności o 4,3%, zauważalne są niepokojące zmiany w poszczególnych grupach wiekowych.

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (tj. do 17 r. ż.) obniżyła się o 10,5%. Odnotowano wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym (od 18 do 64 r. ż.) o 4,0%. Natomiast w grupie ludności będącej w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 r. ż.) nastąpił najbardziej znaczący wzrost liczby osób – aż o 14,4%.

Wprowadzone zmiany legislacyjne wydłużające wiek aktywności zawodowej wpłyną na złagodzenie przebiegu negatywnych tendencji.

W celu zachowania spójności danych i wniosków pomiędzy okresem wyjściowym a prognozowanym, na wykresie 9 oraz w tabeli 4 zaprezentowano prognozę liczby ludności z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe na terenie gminy Szubin do 2025 roku. Opracowując prognozę liczby ludności, wykorzystano prognozę dla podregionu wrocławskiego, do którego zalicza się powiat nakielski, sporządzoną przez GUS.

Wykres 9. Prognoza liczby ludności na terenie gminy Szubin z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2025 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035

Tabela 4. Prognoza liczby ludności na terenie gminy Szubin z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2025 r.

Lata	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym (0-17)	w wieku produkcyjnym (18-59/64)	w wieku poprodukcyjnym (60+/65+)
2014	24 090	4 907	15 470	3 713
2015	24 134	4 906	15 367	3 860

Lata	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym (0-17)	w wieku produkcyjnym (18-59/64)	w wieku poprodukcyjnym (60+/65+)
2016	24 167	4 925	15 233	4 008
2017	24 198	4 918	15 123	4 157
2018	24 225	4 941	14 989	4 296
2019	24 242	4 947	14 868	4 427
2020	24 253	4 956	14 728	4 569
2021	24 296	4 961	14 586	4 749
2022	24 333	4 954	14 440	4 939
2023	24 354	4 935	14 321	5 097
2024	24 361	4 897	14 217	5 247
2025	24 362	4 854	14 127	5 381

Źródło: opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035

W latach 2014-2025 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zwiększy się o ok. 1% (272 os.), a w przypadku mieszkańców w wieku produkcyjnym nastąpi spadek liczby osób o ok. 8,7% (1343 os.). Zgodnie z panującym trendem w zakresie starzenia się społeczeństwa przewiduje się wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o ok. 45%, tj. 1668 osób.

Podsumowanie

Z danych przedstawionych w rozdziale wynika, że liczba ludności zamieszkującej gminę Szubin na przestrzeni lat 2008-2012 systematycznie wzrastała. W ciągu 5 lat liczba osób zamieszkujących gminę zwiększyła się niemalże o tysiąc osób. Duży wpływ na taką sytuację miał dodatnie saldo migracji oraz dodatni przyrost naturalny. Warto też zauważyć, że w ciągu badanych lat zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Zaistniała na obszarze gminy Szubin sytuacja związana jest z ogólnokrajową tendencją starzenia się społeczeństwa.

II.2.2. Pomoc społeczna

Na terenie gminy Szubin zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz mieszkańców realizowane są przez:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Szubinie za pośrednictwem odpowiednich komórek,
- Urząd Miejski – Wydział Świadczeń Rodzinnych.

Działalność Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Realizacja zadań powierzonych Miejsko – Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Szubinie odbywa się poprzez działania powierzone powołanym w jego strukturze komórkom. Zaliczają się do nich:

1. **Dział Pracy Socjalnej** – do jego zadań należą m. in.: prowadzenie pracy socjalnej, dokonywanie oceny i rozeznania zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, kompletowanie dokumentów oraz podejmowanie innych niezbędnych czynności związanych ze świadczeniem różnorodnych form pomocy, aktywizowanie społeczności

lokalnych, inicjowanie ruchów samopomocowych, promowanie działań wolontarystycznych, współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami, w tym pozarządowymi oraz kościelnymi;

2. **Dział Usług Opiekuńczych** – zajmuje się zapewnianiem pomocy domowej w formie usług opiekuńczych osobom potrzebującym wsparcia w zakresie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej i pielęgnacji, kontaktu z otoczeniem oraz zapewnieniem specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających ze schorzeń lub niepełnosprawności oraz kierowania zainteresowanych osób do domów pomocy społecznej;
3. **Kierownictwo Ośrodka** – kieruje pracą ośrodka, zajmuje się wydawaniem decyzji w sprawach przyznania bądź odmowy świadczeń, sporządzaniem bilansu potrzeb oraz sprawowaniem nadzoru nad prawidłowym wykorzystaniem budżetu.

Pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Istotnym elementem działalności szubińskiego ośrodka pomocy są jego pracownicy. Poniżej przedstawiono dane na temat liczby etatów i poziomu zatrudnienia w Ośrodku.

Tabela 5. Liczba etatów i poziom zatrudnienia w MGOPS w latach 2011-2013 (stan na 31.12.)

Stanowisko	Liczba etatów			Wzrost liczby etatów	Liczba zatrudnionych pracowników ogółem		
	2011	2012	2013		2011	2012	2013
Dyrektor MGOPS	1	1	1		1	1	1
Z-ca Dyrektora MGOPS	1	1	1		1	1	1
Radca prawny	0,5	0,5	0,5		1	1	1
Dział Finansowo - Księgowy	2	2	3	1	2	2	3
Dział Pracy Socjalnej 1 etat POKL	13	13	14	1	13	13	14
Dział Usług Opiekuńczych	17,5	18,13	17,75	- 0,38	20	21	20
Koordynator projektu 1 etat POKL	1	1	1		1	1	1
Administracja	3	4	4		3	4	4
Asystent rodziny		1	3	2		1	3
Łącznie	38,5	41,63	45,25	3,62	42	45	48

Źródło: Sprawozdanie z działalności MGOPS w Szubinie za rok 2013

Na koniec 2013 r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szubinie zatrudnionych było łącznie 48 pracowników. W porównaniu to roku poprzedzającego jest to wzrost o trzy osoby. Stałe zwiększanie liczby etatów w MGOPS wynika z ciągle rosnących potrzeb mieszkańców gminy, na które ma wpływ sytuacja gospodarcza i ekonomiczna regionu. Stałe zwiększające się obowiązki, duże obciążenie pracą i niski komfort psychiczny wykonywanych obowiązków wymuszają zapewnienie w Ośrodku nowych etatów. Zwiększona liczba pracowników Ośrodka z pewnością wpływa na jakość i terminowość wykonywanych zadań.

Beneficjenci pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Finansowa realizacja zadań Ośrodka wykazuje stale tendencję wzrostową. Tylko w 2012 r. wydatki w łącznej wysokości 5 340 335 zł stanowiły 123% wydatków z roku poprzedzającego – 4 347 422 zł. Łączna kwota wydatków w 2012 r. obejmowała realizację zadań zleconych w wysokości 40 512 zł oraz zadań własnych w wysokości 5 299 821 zł. Środki finansowe, którymi MGOPS dysponował w 2012 r. stworzyły fundamenty dla różnorodnej działalności ośrodka w obszarze możliwości zastosowania świadczeń pieniężnych, pomocy w naturze i usługach adekwatnych do potrzeb zdiagnozowanych w rodzinach beneficjentów Ośrodka.

W 2013 r. pomocą społeczną objęto w gminie Szubin łącznie 1 116 rodzin, liczących 3 226 członków. Analizę liczby rodzin objętych działaniami pomocy społecznej wg kryterium rodzaju udzielonej pomocy przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Liczba rodzin z terenu gminy Szubin korzystających z pomocy społecznej w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Ogólna liczba rodzin objętych pomocą społeczną Ośrodka	1 219	1 035	1 116
Liczba rodzin objętych pomocą finansową i w naturze	975	896	1 106
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	235	139	100
Liczba osób objętych kontraktami socjalnymi	47	52	128

Źródło: Sprawozdanie z działalności MGOPS w Szubinie za rok 2013

W 2013 r. ogólna liczba rodzin beneficjentów pomocy społecznej zmieniła się w stosunku do roku poprzedniego. W 2012 r. ogólna liczba rodzin objętych pomocą wynosiła 1 035, natomiast w 2013 r. liczba ta zwiększyła się i ostatecznie wyniosła 1 116 rodzin (wzrost o 81 rodzin). Wyraźną tendencję malejącą wykazuje jedynie poziom liczby osób objętych pracą socjalną.

Populacja rodzin korzystających z pomocy społecznej jest zróżnicowana. Różnorodność dotyczy zarówno struktury wiekowej beneficjentów, liczebności gospodarstw domowych, typów rodzin, a także obszarów problemowych określanych mianem dysfunkcji rodziny.

Gospodarstwa 1 i 2-osobowe są najbardziej narażone na ryzyko trudności życiowych, których samodzielnie nie są w stanie pokonać. Rodzaj gospodarstwa domowego nie jest jedynym czynnikiem ryzyka socjalnego. Wśród rodzin objętych pomocą społeczną znaczącą pozycję w 2013 r. zajmują rodziny z dziećmi oraz rodziny emerytów i rencistów. W roku poprzedzającym struktura przeważających beneficjentów pomocy społecznej kształtowała się na takim samym poziomie.

Tabela 7. Typy rodzin z terenu gminy Szubin objętych pomocą społeczną w latach 2011-2013

Typ rodziny	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi, w tym:	538	2 278	553	2 291	583	2 376
- rodziny z jednym dzieckiem	178	551	198	597	210	630
Rodziny niepełne, w tym:	149	512	158	514	161	477
- rodziny z jednym dzieckiem	62	149	78	182	75	150
Rodziny emerytów i	188	415	185	414	180	375

Typ rodziny	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
rencistów, w tym:						
- prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe	89	89	79	79	82	82
Liczba rodzin ogółem	1 219	3 448	1 035	3 085	1 116	3 226

Źródło: Sprawozdanie z działalności MGOPS w Szubinie za rok 2013

W 2011 r. rodzin z dziećmi było 538, natomiast w 2013 r. już 583. Jest to wzrost o 45 rodzin. Jedyny spadek zanotowano wśród rodzin emerytów i rencistów. W 2013 r. tego typu rodzin korzystających z pomocy społecznej było o 8 mniej w porównaniu do 2011 r.

Czynnikami, które stanowią ryzyko marginalizacji lub dowód wykluczenia społecznego są obszary problemowe zdiagnozowane w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Obszary te wpływają destruktywnie na funkcjonowanie rodziny. Tabela 8 przedstawia zdiagnozowane w latach 2011-2013 powody trudności życiowych rodzin, uzasadniające przyznanie pomocy.

Tabela 8. Struktura powodów przyznania pomocy społecznej rodzinom z terenu gminy Szubin w latach 2011-2013

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinie		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Ubóstwo	870	923	995	2695	2737	2932
Sieroctwo	-	-	-	-	-	-
Długotrwała, ciężka choroba	258	247	272	651	619	667
Bezrobocie	656	687	722	2099	2144	2250
Niepelnosprawność	302	303	306	790	804	806
Alkoholizm	24	25	38	52	51	88
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym:	181	185	195	707	692	738
- rodziny niepełne	137	133	141	456	414	452
- rodziny wielodzietne	47	44	42	289	262	253
Bezdomność	25	37	30	32	45	40
Ochrona macierzyństwa	194	207	224	926	995	1075
Trudność po zwolnieniu z zakładu karnego	19	12	28	29	20	45
Przemoc w rodzinie	-	2	9	-	7	40
Narkomania	1	1	-	1	3	-
Zdarzenia losowe	-	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności MGOPS w Szubinie za lata 2011, 2012, 2013

Z przedstawionych danych wynika, że najpoważniejszą trudnością życiową odbiorców pomocy społecznej jest ubóstwo. Tylko w 2013 r. liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na ubóstwo wynosiła 995, w tym 2 932 osoby w tych rodzinach. W porównaniu do roku 2012 jest to wzrost aż o 72 rodziny. Jedną z głównych przyczyn występowania zjawiska ubóstwa jest bezrobocie, stąd też widać wyraźną

zależność pomiędzy wzrostem liczby osób bezrobotnych a liczbą osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej ze względu na ubóstwo. Kolejnymi poważnymi obszarami problemów są: długotrwała choroba – 272 rodzin w 2013 r. oraz niepełnosprawność – 306 rodzin w 2013 r.

Świadczenia finansowe Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Najniższy poziom dochodów posiadanych przez rodzinę określa grupę beneficjentów pomocy społecznej. Grupa ta pomimo wsparcia funkcji ekonomicznej rodziny poprzez fundusz alimentacyjny, dodatki mieszkaniowe czy świadczenia rodzinne w dalszym ciągu wykazuje cechy niedostatku i ubóstwa, które rodzą realne zagrożenie wystąpienia zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego. Według sprawozdania MGOPS w Szubinie w 2013 r. z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i świadczeń w naturze korzystało łącznie 1 116 rodzin (3 226 osób w rodzinach) terenu miasta i gminy Szubin. W stosunku do roku poprzedzającego, odnotowano wzrost w wysokości 81 rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Poziom liczby rodzin korzystających w kolejnych miesiącach ze świadczeń ulega wahaniom. Najwyższe odnotowuje się w grudniu, natomiast najniższe w lipcu. Informacje te wskazują na cykliczność systemu finansowego wspierania beneficjentów pomocy społecznej, którego spadek przypada na miesiące sezonu letniego. W okresach letnich klienci pomocy społecznej łatwiej znajdują zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Podstawowe formy pomocy społecznej:

- **zasilek stały** – dominująca forma świadczeń pieniężnych wspierająca osoby niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, które pozostają w ubóstwie.
- **zasilek celowy** – rodzaj świadczenia fakultatywnego przyznawanego na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych. Zasiłek celowy przyznawany jest w szczególności na pokrycie kosztów zakupów żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Tylko w 2013 r. z tego rodzaju zasiłku skorzystało 2 702 osób żyjących w 925 rodzinach (co stanowiło 83% wszystkich rodzin objętych pomocą). Na terenie gminy Szubin zasiłek celowy przyznawany jest w przeważającej większości na zakup żywności.
- **zasilek okresowy** – przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W gminie Szubin zasiłek okresowy w zdecydowanej większości przypadków przyznawany jest z tytułu bezrobocia. W 2013 r. zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia został przyznany 580 rodzinom (52% spośród wszystkich beneficjentów pomocy społecznej), z powodu długotrwałej choroby – 33 rodzinom, natomiast z powodu niepełnosprawności – 59 rodzinom.

Dynamikę wydatków na wypłatę świadczeń oraz liczby korzystających z nich osób w latach 2011-2013 przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Dynamika wypłat świadczeń pieniężnych pomocy społecznej na terenie gminy Szubin w latach 2011-2013

Forma pomocy	2011		2012		2013	
	Liczba osób	Kwota w PLN	Liczba osób	Kwota w PLN	Liczba osób	Kwota w PLN
Zasiłki stałe	114	329 406	120	368 161	110	426 090
Zasiłki okresowe	566	750 003	637	981 782	711	1 529 613
Posiłki dla dzieci w szkołach (w ramach programu dożywiania)	585	223 997	701	307 131	780	332 978

Forma pomocy	2011		2012		2013	
	Liczba osób	Kwota w PLN	Liczba osób	Kwota w PLN	Liczba osób	Kwota w PLN
Sprawienie pogrzebu	3	10 250	2	7 100	0	0
Oplaty za pobyt w domu pomocy społecznej	25	620 389	30	707 572	29	690 079
Składki zdrowotne	91	27 145	94	32 096	86	33 974
Zasiłki celowe	776	431 964	870	581 003	956	699 547
Razem		2 389 904		2 984 845		3 712 281

Źródło: Sprawozdanie z działalności MGOPS w Szubinie za rok 2013

Przedstawione dane wykazują, że najwyższą tendencję wzrostu odnotowano w przypadku wypłaty zasiłków okresowych. Znaczny wpływ na to miała zmiana w październiku 2012 r. wysokości kryterium. Natomiast opłaty kosztów za pobyt w domu pomocy społecznej są niższe, ponieważ od grudnia 2013 r. należności regulowane są po miesiącu pobytu. W 2013 r. do odpowiednich placówek skierowano 7 nowych osób. W 2013 r. koszty świadczeń społecznych zwiększyły się o ponad 700 tys. złotych w porównaniu do roku poprzedzającego.

Praca socjalna

Praca socjalna jest fundamentem działań na rzecz społecznej integracji osób i rodzin. Realizowana jest poprzez profesjonalnie przygotowane służby zawodowe – pracowników socjalnych. Ukierunkowana jest w szczególności na przywrócenie utraconej bądź ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania jednostki. W ramach pracy socjalnej na terenie gminy Szubin podjęto m.in. działania:

- poradnictwo rodzinne w tym nauka racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi, dbałość o higienę osobistą i lokalu mieszkalnego,
- mikroedukacja w zakresie prawidłowego sprawowania opieki rodzicielskiej,
- podejmowanie rozmów zmierzających do zmniejszenia skutków wyuczonej bezradności,
- elementy mediacji między małżonkami będącymi w konflikcie,
- udzielanie informacji z zakresu przysługujących praw i uprawnień,
- interwencje w ramach procedury „Niebieskiej Karty”,
- motywowanie do leczenia,
- motywowanie do aktywnego poszukiwania zatrudnienia,
- mikroedukacja w zakresie zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu,
- zawieranie kontraktów i zakresów współpracy,
- pomoc w redagowaniu pism do innych instytucji,
- współpraca z pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi czy pracownikami służby zdrowia.

Do podstawowych narzędzi pracy socjalnej należą:

- **środowiskowy wywiad rodzinny** – jest przeprowadzany w miejscu zamieszkania beneficjenta pomocy. Podczas wywiadu dokonuje się analizy sytuacji życiowej klienta i członków jego rodziny. Pomaga to zdiagnozować przyczynę powstałej trudności życiowej oraz określić zasoby i uśpione możliwości wszystkich członków rodziny. Na podstawie dokonanych ustaleń pracownicy socjalni we współpracy z klientami opracowują plan pracy nakierunkowany na dokonanie pozytywnych zmian. Realizacja opracowanego wspólnie planu działania, wzmocniona świadczeniami pieniężnymi, ma na celu doprowadzenie do usamodzielnienia się rodziny. W 2013 r. wpłynęło 3 681 wniosków o pomoc i wydano 7 095 decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej;

- **kontrakt socjalny** – pisemna umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Ma on za zadanie podnieść efektywność i skuteczność działań socjalnych w pracy z rodzinami poprzez zaangażowanie jej wszystkich członków w rozwiązanie powstałych problemów. Według danych MGOPS w 2013 r. zawarto 128 kontraktów socjalnych;
- **kwestionariusz „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta”** - przybiera on formę załącznika do rodzinnego wywiadu środowiskowego kierunku rozpoznania przemocy w rodzinie. Jego zadaniem jest ułatwienie planowania działań związanych z poprawą sytuacji osób krzywdzonych oraz motywowanie osób doznających przemocy do żądania swoich praw i szukania pomocy. W 2013 r. rozpatrzono 25 spraw zgłoszonych w ramach procedury „Niebieska Karta”.

Projekty socjalne

W celu podniesienia komfortu życia mieszkańców gminy Szubin, pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni kilku ostatnich lat przyczynili się do organizacji licznych projektów socjalnych. Tabela 10 prezentuje ważniejsze z nich.

Tabela 10. Zrealizowane wśród mieszkańców gminy Szubin projekty socjalne w latach 2011-2013

Projekt	
2011	
1.	Organizacja dla 70 osób skupionych w różnych grupach samopomocowych spotkania „Integracja grup AA – spotkanie wigilijne”.
2.	Organizacja dla 35 osób – starszych, zamieszkujących samotnie i korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych „Wigilijnego spotkania seniora”.
3.	Przeprowadzenie dla 52 osób dwudniowego szkolenia pod nazwą „Uzależnienie w rodzinie – motywowanie do zmian”.
4.	Funkcjonowanie Biura Informacji Obywatelskiej, w którym porad prawnych i psychologicznych udzielają prawnik i psycholog, natomiast z zakresu ubezpieczeń społecznych eksperci z ZUS.
2012	
1.	Organizacja dla 13 rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny „Spotkania wigilijne dla rodzin objętych asystenturą”.
2.	Organizacja wraz z Policją dla 35 starszych osób „Spotkania seniora” w celu przeprowadzenie prelekcji odnośnie zachowania bezpieczeństwa wobec osób nieznanych i oszustów.
3.	Realizacja trzydniowego projektu pod nazwą „Cykl szkoleń z zakresu wspierania rodziny”. 25 uczestników projektu miało możliwość nabycia umiejętności motywowania rodziny do podjęcia zmian.
4.	Realizacja „Gminnego programu aktywności fizycznej seniorów”. Objął on swym zakresem 170 osób podzielonych na 8 grup po 50 roku życia. Zajęcia aktywności fizycznej przeprowadzono w Szubinie, Królikowie, Chomętowie, Turze, Zamościu i Rynarzewie.
5.	Organizacja projektu „Aktywny Senior” dla osób w wieku 50+, w ramach, którego zostały zorganizowane warsztaty komputerowe „Komputer oknem na świat”.
6.	Funkcjonowanie Biura Informacji Obywatelskiej, w którym porad prawnych i psychologicznych udzielają prawnik i psycholog, natomiast z zakresu ubezpieczeń społecznych eksperci z ZUS.
2013	
1.	Realizacja „Gminnego programu aktywności fizycznej seniorów”. W zajęciach uczestniczyło 205 osób po 50 roku życia. Zajęcia zorganizowano w Szubinie, Kołaczku, Królikowie, Chomętowie, Turze, Zamościu i Rynarzewie pod okiem wykwalifikowanych trenerów.
2.	Realizacja projektu „Aktywny Senior” dla osób w wieku 50+ w ramach, którego zorganizowano m.in. kurs komputerowy pod nazwą „Komputer oknem na świat”.
3.	Funkcjonowanie Biura Informacji Obywatelskiej, w którym porad prawnych i psychologicznych udzielają prawnik i psycholog, natomiast z zakresu ubezpieczeń społecznych eksperci z ZUS.
4.	Realizacja projektu „Mam, oddam, pomagam”, polegającego na obsłudze transportowej i zbiórce odzieży, sprzętu i innych darmowych rzeczy dla osób wymagających wsparcia.
5.	Realizacja projektu pod nazwą „Dzień ojca z synem” w ramach, którego zorganizowanych wyjazd integracyjny dla 28 osób (ojcowie wraz z synami).
6.	Realizacja projektu „Podwórkowy asystent”. Organizacja czasu wolnego dla 23 dzieci z sołectwa Żurczyn w miesiącach wakacyjnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności MGOPS za lata 2011, 2012, 2013

Załoženiami wszystkich realizowanych przez pracowników socjalnych projektów i programów jest budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców miasta i gminy Szubin.

Istotnym działaniem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie na przestrzeni lat 2008-2013 była realizacja projektu systemowego „Inwestuj w siebie – rozwiń skrzydła”. Projekt został

zrealizowany z funduszy strukturalnych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Głównym celem projektu było włączenie do życia społecznego i zawodowego klientów pomocy społecznej z terenu gminy Szubin. Cele szczegółowe projektu zakładały: rozwój umiejętności pracowniczych i kwalifikacji zawodowych ułatwiających wejście lub powrót na rynek pracy, rozwój umiejętności społecznych i osobistych predyspozycji, pomoc w przełamaniu indywidualnych barier psychologicznych (brak motywacji, niskie poczucie własnej wartości, lęk przed zmianami), zapobieganie rozwojowi uzależnień poprzez działania profilaktyczne, a także integrację społeczno – zawodową mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach projektu zostały sfinansowane różne formy wsparcia, m.in.: warsztaty z psychologiem, doradztwo zawodowe, a także rozmowy z radcą prawnym. W czasie realizacji projektu zorganizowano również szereg kursów mających na celu nabycie kwalifikacji zawodowych wśród uczestników projektu. W ramach projektu wsparciem objęto łącznie 300 osób.

Działalność Urzędu Miejskiego – Wydział Świadczeń Rodzinnych

W poniższej tabeli wskazano dane statystyczne za lata 2011-2013 dotyczące świadczeń rodzinnych udzielanych przez Urząd Miejski w Szubinie.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne w latach 2011-2013

WYSZCZEGÓLNIENIE		2011	2012	2013
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH				
Liczba rodzin	1	1107	1040	1052
Kwota świadczeń w złotych	2	3 816 006	3 329 226	3 347 375
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE				
ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNE				
Liczba osób	3	137	170	186
Liczba rodzin	4	137	170	186
Liczba osób w rodzinach	5	X	X	X
Kwota świadczeń w złotych	6	861 194	1 156 500	1 136 823
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY				
W tym: (od poz. 7 do poz. 20)				
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA				
Liczba osób	7	222	210	194
Liczba rodzin	8	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	9	X	X	X
Kwota świadczeń w złotych	10	409 122	385 560	357 255
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNA CZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				
Liczba osób	11	301	298	275
Liczba rodzin	12	0	0	0

WYSZCZEGÓLNIENIE		2011	2012	2013
Liczba osób w rodzinach	13	X	X	X
Kwota świadczeń w złotych	14	554 319	546 822	505 053
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA				
Liczba osób	15	149	149	133
Liczba rodzin	16	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	17	X	X	X
Kwota świadczeń w złotych	18	273 717	266 220	244 035
ZASŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSÓB, KTÓRE UKOŃCZYŁY 75 LAT				
Liczba osób	19	26	23	23
Kwota świadczeń w złotych	20	47 889	41 769	42 381
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji „Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych)				
Liczba świadczeń (średniomiesięczna liczba świadczeń)	21	119	91	104
Kwota świadczeń w złotych	22	119 000	91 000	104 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA				
Liczba świadczeń (średniomiesięczna liczba świadczeń)	23	265	245	185
Kwota świadczeń w złotych	24	265 000	245 000	185 000
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO				
Liczba osób	25	261	277	264
Liczba rodzin	26	168	172	172
Liczba osób w rodzinach	27	X	X	X
Kwota świadczeń w złotych	28	1 152 580	1 246 397	1 269 662
DODATKI MIESZKANIOWE				
Liczba osób	29	450	448	446
Liczba świadczeń	30	5 401	5 381	5 352
Kwota świadczeń w złotych	31	1 057 808	1 117 038	1 187 239
OPLACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO				
Liczba osób	32	44	57	41
Kwota świadczeń w złotych	33	24 757	32 011	24 399
OPLACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO				

WYSZCZEGÓLNIENIE		2011	2012	2013
Liczba osób	34	109	123	138
Liczba świadczeń	35	1 309	1 553	1 680
Kwota świadczeń w złotych	36	171 909	219 054	251 600
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z PRAC SPOŁECZNIE UŻYTECZNYCH				
Liczba osób ogółem	37	14	31	61
Liczba świadczeń	38	80	199	301
Kwota świadczeń w złotych	39	9 000	36 960	36 938
STYPENDIA SOCJALNE				
Liczba osób	40	567	465	635
Liczba świadczeń	41	3 959	3 269	3 029
Kwota świadczeń w złotych	42	251 676	237 527	266 672

Źródło: Urząd Miejski w Szubinie

Podsumowanie

Szczególną rolę w zakresie pomocy społecznej w Gminie Szubin odgrywa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy w Szubinie. Tego typu ośrodki każdego dnia pomagają swoim klientom w odzyskaniu poczucia bezpieczeństwa, a także wiary we własne siły i możliwości. Działanie MGOPS w Szubinie wpływa na poprawę środowiska życiowego mieszkańców poprzez ograniczenie strefy ubóstwa i patologii. Należy podkreślić, że Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej dysponuje dobrze wykwalifikowaną kadrą pracowników oraz podejmuje zakrojone na szeroką skalę działania w zakresie integracji i rozwiązywania problemów społecznych. Do problemów funkcjonowania pomocy społecznej w gminie należy zaznaczyć niewystarczające środki finansowe na realizację zadań, jak również niewystarczające środki finansowe na szkolenia dla pracowników. Dostrzega się również braki kadrowe, zwłaszcza w przypadku asystentów rodziny.

II.2.3. Edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży

Edukacja rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenia, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem. Na terenie gminy Szubin bazę oświatową tworzą:

- Przedszkole Samorządowe nr 2 w Szubinie,
- Przedszkole Samorządowe nr 3 w Szubinie,
- Przedszkole Niepubliczne „Smerfuś II” w Rynarzewie,
- Przedszkole Niepubliczne „Słoneczko” w Szubinie,
- Zespół Szkół w Szubinie,
- Zespół Szkół w Rynarzewie,
- Zespół Szkół w Kowalewie,
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Szubinie,
- Szkoła Podstawowa w Królikowie,
- Szkoła Podstawowa w Turze,

- Szkoła Podstawowa w Chomętowie,
- Szkoła Podstawowa w Kołaczkowie,
- Zespół Szkół Specjalnych w Szubinie,
- Gimnazjum nr 1 w Szubinie,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Szubinie,
- Liceum Ogólnokształcące w Szubinie,
- Szkoła Techniczna Zespołu Szkół Bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kołaczkowie.

Przedszkola

Na terenie gminy Szubin funkcjonują obecnie 4 przedszkola (2 przedszkola samorządowe oraz 2 przedszkola niepubliczne). Poza przedszkolami w roku 2012 na terenie gminy Szubin funkcjonowało 13 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz 10 innych form wychowania przedszkolnego – tzw. punktów przedszkolnych. Tabela 12 prezentuje podstawowe dane statystyczne dot. wychowania przedszkolnego w gminie na przestrzeni lat 2008-2012.

Tabela 12. Wychowanie przedszkolne na terenie gminy Szubin w latach 2008-2012

Wychowanie przedszkolne	2008	2009	2010	2011	2012
Przedszkola/liczba dzieci	3/381	3/359	3/350	4/381	4/399
Oddziały przedszkolne/liczba dzieci	6/93	13/235	12/232	13/250	13/278
Inne formy wychowania przedszkolnego (punkty przedszkolne)/liczba dzieci	0/0	8/160	8/164	8/169	10/230
Ogółem liczba dzieci	474	754	746	800	907

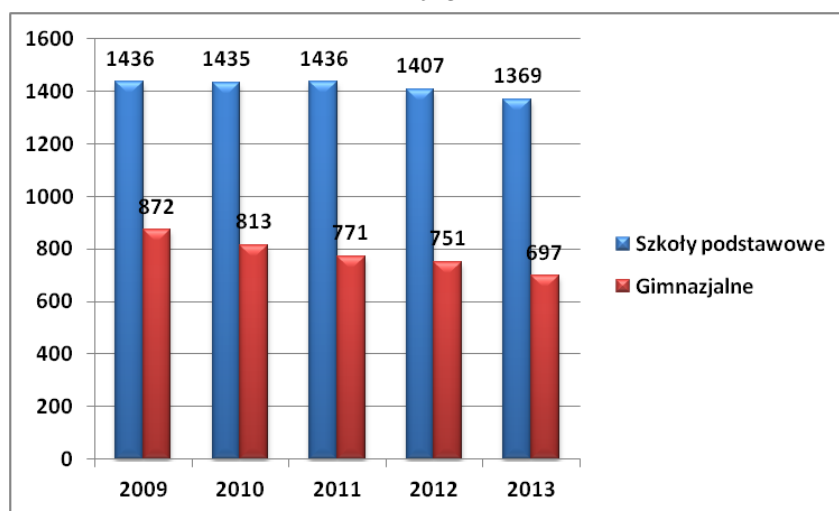
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Zespołu Oświaty, Sportu i Rekreacji w Szubinie

Na przestrzeni badanych lat liczba przedszkoli oddziałów przedszkolnych oraz punktów przedszkolnych systematycznie wzrastała, w efekcie czego w roku liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy Szubin w roku 2012 wzrosła o 91% w porównaniu do roku 2008. Ocenia się, że na chwilę obecną istniejąca baza przedszkolna na terenie gminy jest adekwatna do występujących potrzeb. Tym samym korzystnie wpływa na rynek pracy pod kątem możliwości podjęcia pracy zawodowej przez rodziców dzieci w wieku przedszkolnym, jak również na dzieci. Rola wychowania przedszkolnego jest bowiem bardzo istotna w kształtowaniu osobowości młodego człowieka, uczy dzieci samodzielności oraz otwartości na drugiego człowieka i współpracy z rówieśnikami.

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego oraz Miejskiego Zespołu Oświaty, Sportu i Rekreacji w Szubinie na przestrzeni lat 2009-2013 liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy Szubin zmniejszyła się o 10,49%.

Wykres 10. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie Szubin w latach 2009-2013



Źródła: opracowanie własne na podstawie BDL GUS i MZiOS w Szubinie

Szkoły ponadgimnazjalne

Szkolnictwo ponadgimnazjalne na terenie gminy Szubin obejmuje Liceum Ogólnokształcące w Szubinie oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Szubinie, w ramach którego funkcjonują: Zasadnicza Szkoła Zawodowa (zawód: sprzedawca, klasy wielozawodowe), Liceum dla Dorosłych oraz Technikum (kierunki: technik logistyk, technik spedycji, technik ekonomista). Ponadto, na terenie gminy, w Kołaczkowie, funkcjonuje od 2013 roku Szkoła Techniczna Zespołu Szkół Bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kołaczkowie kształcąca w kierunku technik logistyk. Na dzień pierwszego września liczba uczniów w szkole wynosiła 30 osób.

W 2012 r. do zasadniczej szkoły zawodowej uczęszczało 137 uczniów (w porównaniu do 2008 r. jest to spadek o 84 osoby). Liczba osób uczęszczających do liceum wyniosła w 2012 roku 200 i zmalała o 36 osób w porównaniu do roku 2008. Liczba uczniów w technikum zmniejszyła się w latach 2008-2012 o 43 osoby – spadła ze 141 do 98 osób. Do liceum uzupełniającego w 2012 roku uczęszczało 16 osób.

Komputeryzacja w szkołach

Komputeryzacja w szkołach na terenie gminy Szubin kształtuje się na różnym poziomie, w zależności od typu szkoły. Szkoły podstawowe wyposażone są łącznie w 9 pracowni komputerowych, w których znajduje się 229 komputerów. W gimnazjach znajdują się łącznie 4 pracowni komputerowe z 118 komputerami. W przypadku szkół ponadgimnazjalnych są one wyposażone w 3 pracowni komputerowe z 113 komputerami. Według danych GUS za 2012 roku na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadają w gminie 9,89 uczniów szkół podstawowych (w 2008 roku – 11,29), 10,15 uczniów szkół gimnazjalnych (w 2008 roku – 14,54), 3,05 uczniów szkół zawodowych (w 2008 roku – 8,04), 1,78 uczniów zasadniczych szkół zawodowych (w 2008 roku – 4,91), 9,52 uczniów liceów ogólnokształcących (w 2008 roku – 11,24). Na terenie gminy podejmuje się działania w zakresie szerszego stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych. W roku szkolnym 2012/2013 Szkoła Podstawowa w Rynarzewie uczestniczyła w realizacji Rządowego programu rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych „CYFROWA SZKOŁA”.

Formy pracy wychowawczej, działalności profilaktycznej oraz bezpieczeństwo w szkole

Zgodnie z panującymi potrzebami w roku szkolnym 2012/2013 we wszystkich placówkach szkolnych organizowano liczne programy wychowawcze i profilaktyczne przeznaczone zarówno dla uczniów, jak i rodziców oraz wychowawców. Realizacja programów profilaktycznych służyła poprawie bezpieczeństwa w szkołach, oraz eliminowaniu przejawów agresji i nietolerancji.

W szkołach podstawowych i gimnazjach zlokalizowanych na terenie gminy Szubin aktywnie pracuje się z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych na spotkaniach grup socjoterapeutycznych. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna jest organizowana zgodnie z potrzebami uczniów pod nadzorem pedagogów szkolnych. Szkoły podejmują działania na rzecz pomocy materialnej oraz socjalnej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. We wszystkich szkołach zorganizowane jest dożywianie uczniów, których rodziny znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej. W roku szkolnym 2012-2013 dożywianiem zostało objętych 583 dzieci.

Szkoły są również realizatorami Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Szubin. Do realizowanych w jego ramach działań można zaliczyć m.in.:

- realizacja programu profilaktyczno-wychowawczego „Spójrz Inaczej” oraz „Spójrz Inaczej na agresję”,
- Organizacja licznych spektakli teatralnych o charakterze profilaktycznym,
- Organizacja warsztatów pt. „Współpraca rodziców i nauczycieli w wychowaniu dziecka”,
- Organizacja dla rodziców warsztatów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom, i konsekwencji z tego wynikających, przeciwdziałania przemocy,
- Organizacja licznych wyjazdów profilaktyczno – integracyjnych.

Działalność filii Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

Istotnym elementem wspomagającym wychowanie dzieci i młodzieży z terenu gminy Szubin jest działalność Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nakle nad Notecią z filią w Szubinie. Do głównych zadań poradni należą:

1. Wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej.
2. Profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grupy ryzyka.
3. Terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań destruktywnych.
4. Wspomaganie wychowawczej funkcji rodzin.
5. Pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej.
6. Prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli.
7. Pomoc rodzinom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów.
8. Wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły.

Zadania te realizowane są poprzez różnego rodzaju diagnozy. Zaliczamy do nich diagnozę: trudności i niepowodzeń szkolnych, dojrzałości szkolnej, szczególnych uzdolnień, zawodoznawczą, przyczyn problemów emocjonalnych i trudności wychowawczych, logopedyczną, dzieci z wadą wzroku, słuchu i z autyzmem oraz opóźnień i zaburzeń rozwojowych dzieci.

W Poradni stale prowadzone są liczne terapie i poradnictwa, do których można zaliczyć m.in.: terapie pedagogiczne dzieci z trudnościami w nauce, terapie zaburzeń emocjonalnych dzieci i trudności wychowawczych, terapie indywidualne i grupowe dla dzieci z autyzmem, grupy wsparcia dla rodziców dzieci z zaburzeniami czy zajęcia i warsztaty wspierające rozwój emocjonalny dzieci.

Działalność Poradni na terenie gminy Szubin sprzyja poprawie jakości świadczonej edukacji i metod wychowawczych wśród dzieci i młodzieży zamieszkującej gminę. Poradnia pomaga również rodzicom i nauczycielom w przezwyciężaniu trudności jakie przynosi edukowanie i wychowanie młodego pokolenia. Usługi świadczone przez Poradnię wpływają na poprawę ogólnej jakości życia wszystkich mieszkańców.

Zakład Poprawczy – Młodzieżowy Ośrodek Adaptacji Społecznej w Szubinie

Znaczny wpływ na edukowanie i wychowywanie nieletnich mieszkańców gminy Szubin ma Zakład Poprawczy – Młodzieżowy Ośrodek Adaptacji Społecznej z siedzibą w Szubinie. Głównym zadaniem placówki jest resocjalizacja nieletnich. Całodobową opiekę nad młodzieżą w godzinach przedpołudniowych sprawują pracownicy szkoły i warsztatów, natomiast w godzinach popołudniowych i nocnych są to wychowawcy i strażnicy.

W Zakładzie realizuje się cele i zadania określone w Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich i Rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości. Należą do nich:

- cele opiekuńcze, czyli zaspakajanie potrzeb nieletnich oraz kompensowanie deficytów rozwojowych,
- cele wychowawcze, których istotą jest odbudowanie podmiotowości wychowanka, zinternalizowanie przez niego pożądanego systemu wartości oraz ukształtowanie kontroli wewnętrznej (samokontroli) autonomizującej jego zachowanie nawet w sytuacjach pokusy i dużej presji niekorzystnych czynników określanych, jako kryminogenne,
- cele terapeutyczne, które realizowane są poprzez zastosowanie technik psychoterapeutycznych, treningów interpersonalnych, zajęć psychoedukacyjnych oraz w razie potrzeby zastosowanie leczenia (zdrowia somatycznego i psychicznego),
- cele dydaktyczne realizowane poprzez kształcenie w oparciu o programy nauczania w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjum i zasadniczej szkoły zawodowej.

W realizacji tych celów Zakład współdziała z organizacjami społecznymi, powiatowym centrum pomocy rodzinie, właściwymi organami administracji rządowej i samorządu terytorialnego, fundacjami i stowarzyszeniami oraz innymi instytucjami i osobami działającymi dla dobra nieletnich.

Podsumowanie

Podsumowując, należy stwierdzić, że gmina dysponuje dobrą bazą edukacyjną. Niemniej, w kontekście uwarunkowań na lokalnym rynku pracy, należy również zwrócić uwagę na niewielką ilość szkół technicznych i zawodowych funkcjonujących na terenie gminy. Widoczne są również braki w dostępności do opieki żłobkowej na terenie gminy.

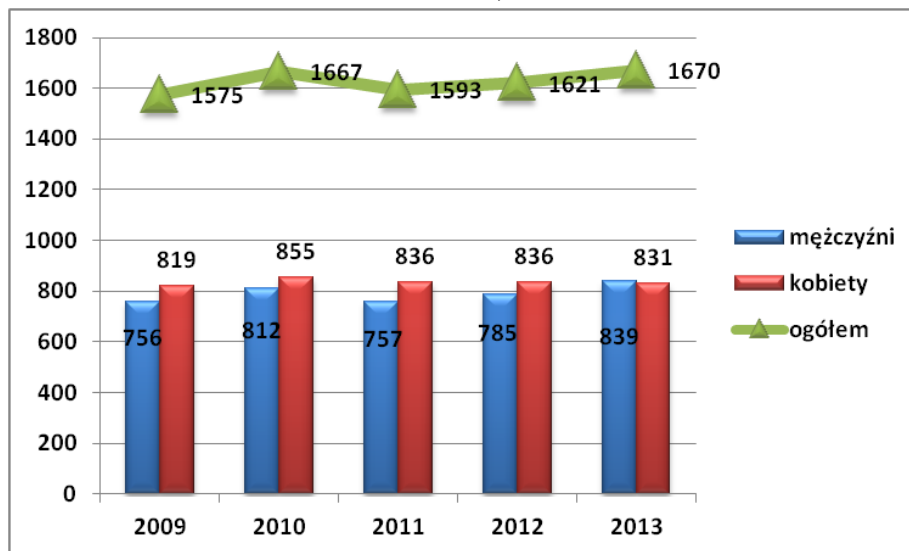
II.2.4. Bezrobocie

Statystyki dotyczące bezrobocia nie oddają w pełni stanu faktycznego na lokalnym rynku pracy. Wynika to z występowania na szeroką skalę tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności tzw. „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, że standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci: dezintegracji rodziny, zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny, a także zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może też prowadzić do rozpadu rodziny. W takich okolicznościach pojawia się groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Istotnym problemem społecznym i ekonomicznym gminy Szubin jest utrzymujące się od kilku lat na stałym poziomie bezrobocie. Wykres 11 obrazuje strukturę bezrobocia na terenie gminy na przestrzeni kilku ostatnich lat.

Wykres 11. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Szubin na przestrzeni lat 2009-2013 (stan na 31.12.)

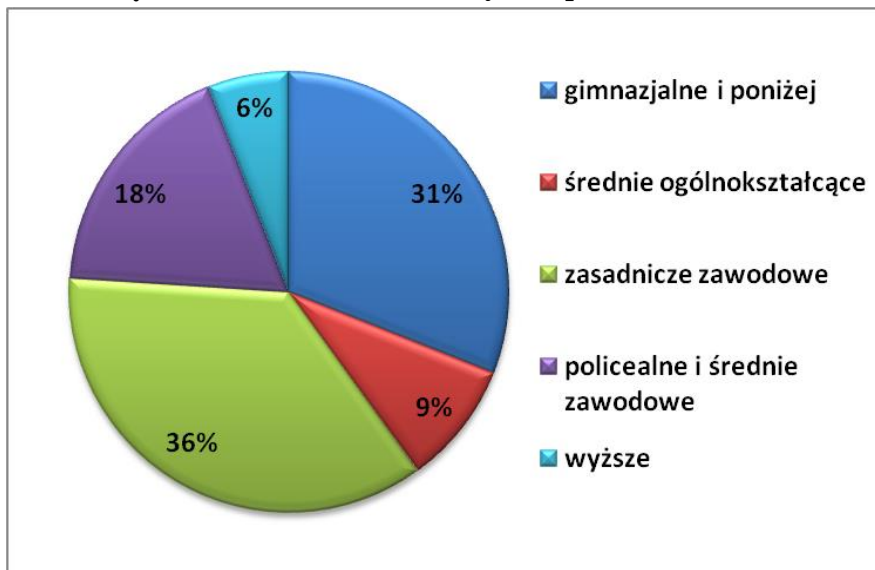


Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Z danych zamieszczonych na wykresie 11 wynika, że liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na terenie gminy Szubin na koniec 2013 r. wynosiła 1670 osób, z czego 839 to mężczyźni, natomiast 831 – kobiety. Na przestrzeni kilku ostatnich lat liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na terenie gminy systematycznie rosła i od 2009 r. do końca 2013 r. zwiększyła się o 95 osób. Według najnowszych danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią, w maju 2014 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych spadła do 1567 osób. 33% bezrobotnych zamieszkiwało miasto Szubin, 67% – obszary wiejskie gminy.

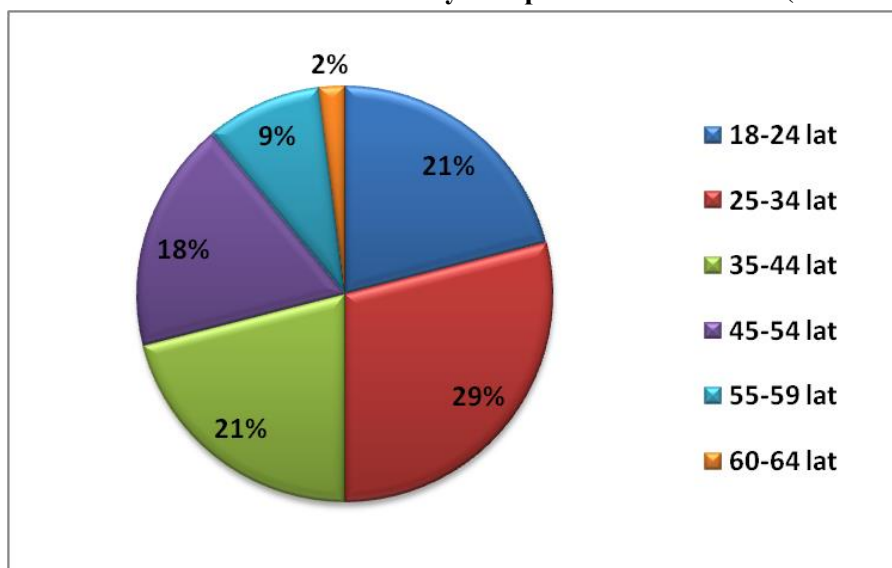
Znaczna większość bezrobotnych w gminie Szubin, to osoby w szczególnej sytuacji zawodowej. Według raportu sporządzonego przez Powiatowy Urząd Pracy w Nakle nad Notecią dla całego powiatu w strukturze osób bezrobotnych widoczna jest zależność między poziomem wykształcenia a liczbą osób przebywających na bezrobociu. Wykresy od 12 do 14 pokazują, że największy odsetek w grupie bezrobotnych to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Najmniej liczną grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym. Dodatkowo wysokie bezrobocie dotyczy również osób stosunkowo młodych. Spośród wszystkich osób bezrobotnych aż 71%, to osoby w wieku 18 – 44 lata. Istotnym znaczeniem jest również fakt, że wiele osób pozostaje na długotrwałym bezrobociu. Jedynie 9% zarejestrowanych bezrobotnych pozostaje bez pracy w okresie do 1 miesiąca. Natomiast osób, które pozostają bez pracy przez znacznie dłuższy okres jest łącznie 59% (od 6 do 12 miesięcy – 26%; od 12 do 24 miesięcy – 17%; powyżej 24 miesięcy – 16%).

Wykres 12. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w powiecie nakielskim (stan na 09.2013 r.)



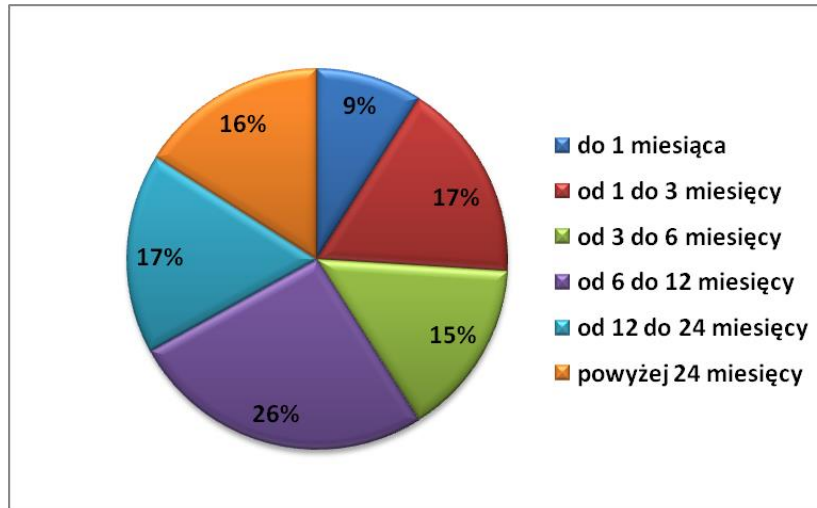
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią

Wykres 13. Struktura wieku osób bezrobotnych w powiecie nakielskim (stan na 09.2013 r.)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią

Wykres 14. Czas pozostawania bez pracy osób bezrobotnych w powiecie nakielskim (stan na 09.2013 r.)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią

Prace społecznie użyteczne i aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych

Dużą rolę w przeciwdziałaniu bezrobociu na terenie gminy Szubin odgrywa Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Jego praca polega na reintegracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych. Według sprawozdania z działalności MGOPS za 2013 r. ramy procesu reintegracji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych wyznaczały prace społecznie użyteczne oraz projekty aktywizacji społeczno – zawodowej.

Prace społecznie użyteczne, jako instrument reintegracji społeczno-zawodowej, przeznaczone są dla osób bezrobotnych, pozbawionych prawa do zasiłku i korzystając ze świadczeń pomocy społecznej. W ramach porozumienia PUP w Nakle nad Notecią z filią w Szubinie w 2013 r. skierował 60 osób bezrobotnych do wykonania prac społecznie użytecznych. Liczba osób bezrobotnych skierowanych do prac społecznie użytecznych wyraźnie wzrosła. W 2011 r. bezrobotnych objętych wsparciem było 10 osób, natomiast w 2012 r. – 25 osób. Oznacza to, że w 2013 r. liczba skierowanych bezrobotnych do prac społecznie użytecznych wzrosła o ponad 100%.

Realizacja aktywizacji społeczno-zawodowej w formie projektu dofinansowanego z budżetu państwa i UE umożliwia zastosowanie wszechstronnej i kompleksowej pomocy specjalistów różnych dziedzin (psycholog, doradca zawodowy, nauczyciel zawodu, itp.), którzy w trakcie sesji warsztatowych pobudzają i mobilizują do zmian, kształtują odpowiedzialność, samodzielność i aktywność beneficjentów w kierunku rozwiązywania trudnych sytuacji życiowych. W 2013 r. zrealizowano kolejną edycję projektu systemowego „Inwestuj w siebie – rozwiń skrzydła”. Projekt przeznaczony był dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy lub niepozostające w zatrudnieniu, będących w wieku aktywności zawodowej i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W grupie beneficjentów projektu znalazły się również osoby nieaktywne zawodowo z uwagi na macierzyństwo lub opiekę nad osobami zależnymi oraz osoby uzależnione od alkoholu, a także osoby mieszkające z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym (osoby współzależne). W 2013 r. w projekcie wzięło udział łącznie 60 osób (51 kobiet i 9 mężczyzn).

Podsumowanie

Stopa bezrobocia w gminie osiąga jeden z najwyższych poziomów wśród wszystkich gmin zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Powyższe stanowi m. in. następstwo restrukturyzacji związanej z likwidacją PGR-ów, której skutkiem było ograniczenie miejsc pracy i wynikającą z tego całą gamą problemów na obszarach typowo rolniczych, w tym w Mieście i Gminie Szubin. Typowo rolniczy charakter gminy przekłada się również na ograniczony udział sektora usługowego i przemysłowego, które mogłyby zapewnić miejsca pracy. Sytuacji na lokalnym rynku pracy nie poprawia lokalizacja gminy w pobliżu największego ośrodka gospodarczego regionu, tj. Bydgoszczy. Niepokojąca jest coraz częściej obserwowana i zwiększająca swój zasięg bierność mieszkańców gminy w podejmowaniu pracy. W przypadku części osób bezrobotnych zauważa się tendencję do świadomego utrzymywania statusu osoby bezrobotnej, w celu utrzymywania świadczeń z pomocy społecznej. Duża grupa osób bezrobotnych podejmuje się dorywczych zajęć. Znaczący udział w grupie bezrobotnych mają również ludzie młodzi, których znaczna część jest na utrzymaniu rodziny.

II.2.5. Ubóstwo i bezdomność

Ubóstwo

Dane wskazują, że mimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków, corocznie coraz większy odsetek ludności znajduje się poniżej granic ubóstwa – zarówno opartych na miarach absolutnych, jak również relatywnych. Oznacza to, że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie oraz że coraz więcej rodzin nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb. Brak możliwości zaspokojenia kolejnych potrzeb powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może powodować powstawanie innych niekorzystnych zjawisk: osłabienia więzi rodzinnych, alkoholizmu, przemocy w rodzinie, a nawet przestępczości. Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szubinie pokazują, że z roku na rok rośnie liczba rodzin objętych pomocą społeczną ze względu na ubóstwo. Podczas gdy w roku 2009 liczba rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej z powodu ubóstwa wynosiła 873 (z liczbą osób w rodzinie 2895), to w roku 2013 wzrosła do 995 rodzin (z liczbą osób w rodzinie 2932), tj. o 14%.

Bezdomność

Bezdomność jest najdotkliwszą formą wykluczenia społecznego. Jest zjawiskiem negatywnie odbieranym społecznie ze względu na sposób życia osób bezdomnych wbrew przyjętym normom i zasadom życia społecznego. Z powodu bezdomności pomocą wsparciem na terenie gminy Szubin w roku 2013 było objętych 30 rodzin, a liczba osób w tych rodzinach wyniosła 40. W porównaniu do roku 2008 liczba rodzin zmagających się z bezdomnością zmalała o 10.

Pomoc dla osób bezdomnych obejmuje działania ośrodka w kierunku zapewnienia schronienia, posiłku, ubrania, a także aktywizację bezdomnych w przełamaniu utrwalanej bezradności w celu odzyskania poczucia własnej godności i społecznego szacunku. Ramy tej pomocy określają działania polegające na współpracy z ośrodkami wsparcia.

Miasto i Gmina Szubin dysponuje w ograniczonym zakresie lokalami socjalnymi, które mogłyby zostać przydzielone osobom zagrożonym bezdomnością lub bezdomnym. Schronienia zapewnia się osobom bezdomnym głównie poprzez umieszczenie w ośrodkach wsparcia, jakimi są: Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu „JUDYM” w Kołaczkowie oraz Fundacja św. Brata Alberta w Łambinowicach, Bielicach, Grudziądzu i Warszawie, PKPS Bydgoszcz – Fordon, Agape Hostel Nowy Staw i Borowy Młyn. W 2013 r. z pomocy schronisk skorzystało 19 osób (taki sam poziom osiągnięto w roku 2012). Większość z pensjonariuszy zamieszkujących w 2013 r. w schroniskach nie posiadała żadnych własnych dochodów i korzystała ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej. Najliczniejszą grupę przebywającą w

schronisku stanowiły osoby w wieku aktywności zawodowej. Analiza powodów bezdomności wśród pensjonariuszy schroniska wykazuje, że dominującą grupą przebywającą w schronisku w 2013 r. były osoby, u których przyczyną bezdomności jest uzależnienie od alkoholu i powrót z zakładu karnego. Skutkuje ono z reguły nieprzestrzeganiem lub łamaniem norm społecznych, prowadzi często do izolacji od najbliższych, utraty pracy, braku legalnego źródła utrzymania, itp., a w konsekwencji do zjawiska wykluczenia społecznego.

Podsumowanie

Rosnąca liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa jest naturalnym następstwem wysokiego poziomu bezrobocia w gminie. Skala tego zjawiska jest coraz bardziej niepokojąca oraz wymaga podejmowania zintegrowanych działań na rzecz poprawy sytuacji rodzin w gminie. W przeciwnym wypadku może prowadzić do zwiększania skali zjawiska bezdomności, będącego najdotkliwszą formą wykluczenia społecznego.

II.2.6. Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Uzależnienia

Do najpoważniejszych problemów społecznych należą alkoholizm i narkomania. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na ogólny stan zdrowia, jak również zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz na poczuciu bezpieczeństwa społecznego, relacje rodzinne i międzyludzkie.

Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych, pociągającym ze sobą degradację psychiczną jednostki i rodziny, powoduje załamanie się procesów socjalizacyjnych dzieci i młodzieży, wzmacnia występowanie przemocy i prowadzi do współuzależnienia całej rodziny. Jest to na tyle trudny do rozwiązania problem społeczny, gdyż jego źródłem i skutkiem są bardzo często inne problemy. Nadużywanie alkoholu powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Głównymi problemami współwystępującymi są: bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcja rodziny, długotrwała choroba, przestępczość.

Narkomanii sprzyja powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często traktowane są jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Początkowo przyjmowanie narkotyków może powodować uczucie euforii i odprężenia lub przyływ energii i pewność siebie. Jednak z czasem przyjemne uczucia zanikają, a po zażyciu narkotyku pojawiają się depresja, strach i zdenerwowanie. Nadużywanie narkotyków prowadzi do uzależnienia, którego podstawowym objawem jest tzw. „głód psychiczny”. Stanowi on pragnienie i przymus przyjmowania substancji psychoaktywnych, którym towarzyszy szereg innych objawów. Zaliczają się do nich: wzrost tolerancji na narkotyki (w celu uzyskania tych samych efektów konieczne jest zwiększenie przyjmowanej dawki), zaniedbywanie dotychczasowych zainteresowań i obowiązków, zażywanie środka mimo widocznych szkód, jakie powoduje.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków jest trudna do dokładnego ustalenia. Często sami uzależnieni oraz ich bliscy nie chcą przyznać się do problemu i próbują ukryć go przed społeczeństwem. W tabeli 13 zostały przedstawione informacje dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2009-2013.

Tabela 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy MGOPS w Szubinie z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu	24	23	24	25	38
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu	67	55	52	51	88
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii	1	1	1	1	1
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu narkomanii	1	1	3	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności MGOPS w Szubinie za lata 2009, 2010, 2011, 2012, 2013

Z danych przedstawionych w tabeli 13 wynika, że między rokiem 2012 a 2013 nastąpił znaczny wzrost liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. W 2012 r. takich rodzin odnotowano 25 (51 osób w rodzinach), natomiast w 2013 r. odnotowanych rodzin dotkniętych problemem alkoholowym było już 38 (88 osób w rodzinach).

W marcu 2011 r. na terenie miasta i gminy Szubin została przeprowadzona diagnoza problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych. Badania przeprowadzono na grupie 1 007 osób. Na podstawie danych zebranych od mieszkańców zostały wyciągnięte następujące wnioski:

- istnieje wysoki poziom przyzwolenia społecznego na spożywanie alkoholu,
- rośnie społeczna świadomość o problemie alkoholowym i otwarcie na szukanie fachowej pomocy,
- ograniczenie dostępu do substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu oraz edukacja publiczna w zakresie szkodliwości ich stosowania w ujęciu interdyscyplinarnym może istotnie zmniejszyć skalę zjawiska alkoholizmu,
- dorośli szubinianie używają substancji psychoaktywnych w celu poprawienia sobie nastroju i w związku ze złagodzeniem złego samopoczucia. Pokazuje to, że warto promować zasady bezpiecznej konsumpcji alkoholu,
- najpopularniejszym trunkiem wśród wszystkich (niezależnie od wieku) konsumentów alkoholu w Szubinie jest piwo,
- wiek inicjacji alkoholowej przypada na okres 13 - 16 lat,
- głównym źródłem wiedzy o używkach wśród mieszkańców są massmedia: telewizja, Internet, prasa,
- w przypadku osobistych problemów z uzależnieniem większość respondentów szukałaby pomocy w rodzinie, kolejni wśród specjalistów i przyjaciół.

Aby skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, każdego roku gmina Szubin opracowuje Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Program Przeciwdziałania Narkomanii. Są to podstawowe dokumenty uchwalane przez Radę Miejską w Szubinie, które określają zakres i formę realizacji zadań wymienionych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii.

Programy opracowane przez gminę mają na celu tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających o zapobieganie powstaniu nowych problemów związanych z alkoholem i narkotykami. Realizacja zadań określonych w programach wpływa na zmniejszenie rozmiaru aktualnie istniejących problemów. Inicjowanie wszelkiego rodzaju zadań w ramach tych programów należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Każdego roku gmina Szubin opracowuje i wykonuje liczne zadania mające na celu przeciwdziałanie uzależnieniom od alkoholu i narkotyków. Warto wspomnieć o najbardziej aktualnych, zrealizowanych w 2013 r. zadaniach:

- szkolenia i konsultacje dla osób mających kontakt z różnymi aspektami problematyki alkoholowej,
- zakup prenumeraty czasopism i literatury fachowej poprzez uzupełnienie księgozbioru Filii Biblioteki Pedagogicznej w Szubinie o literaturę z zakresu uzależnień,
- realizacja szkolnych programów profilaktycznych pod nazwą: „Trzymam formę, bo zachowuję trzeźwy umysł i stawiam na rodzinę”, „Jedynka to rodzina”, „Budowanie więzi rodzicielskich i trzeźwej odpowiedzialności na drodze”, „Chcę być zdrowy! Precz z używkami!” i inne,
- funkcjonowanie punktu konsultacyjnego dla młodzieży używającej substancje psychoaktywne i ich rodzin przy współpracy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii Oddział w Bydgoszczy,
- organizacja warsztatów edukacyjnych dla trzeźwych alkoholików,
- przystąpienie do ogólnopolskich kampanii: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Odpowiedzialny Kierowca”, „Postaw na rodzinę”, „Pozory mylą – dowód nie”,
- dofinansowanie Spotkania Rodzin z Problemami Alkoholowymi oraz sympatyków życia w trzeźwości oraz wiele innych przedsięwzięć.

Uzależnienie mieszkańców gminy od alkoholu czy narkotyków jest poważnym problemem z jakim muszą borykać się władze. Szkodliwe nawyki wpływają nie tylko destruktywnie na samą osobę uzależnioną, ale również na jej otoczenie. Problemy z jakimi boryka się gmina Szubin dotyczą również całego kraju. Warto przytoczyć opublikowane w 2013 r. szacunkowe dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na temat spożywania alkoholu w społeczeństwie.

Tabela 14. Populacja osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych - dane szacunkowe (stan na 2013 rok)

Problem	Populacja	Polska	Miasto 100 tys. mieszk.	Miasto 25 tys. mieszk.	Gmina 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2%	ok. 800 tys.	ok. 2 tys.	ok. 500	ok. 200
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4%	ok. 1,5 mln	ok. 4 tys.	ok. 1 tys.	ok. 400
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4%	ok. 1,5 mln	ok. 4 tys.	ok. 1 tys.	ok. 400
Osoby pijące szkodliwie	5-7%	2 – 2,5 mln	5 – 7 tys.	1250–1750	ok. 500-700
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 2 mln dorosłych i dzieci	ok. 5 300 dorosłych i dzieci	ok. 1 330 dorosłych i dzieci	ok. 530 dorosłych i dzieci

Źródło: dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Według danych zebranych na podstawie wyników ogólnopolskich ankiet dotyczących picia alkoholu wśród młodzieży, PARPA dostarcza informacji, że aż 65,8% 15-latków piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni (71,5% chłopców i 60,3% dziewcząt), z czego 29,2% z upiło się w ciągu ostatnich 30 dni (38,1% chłopców i 20,8% dziewcząt). Jeszcze bardziej niepokojące dane dotyczą młodych ludzi tuż przed osiągnięciem

pełnoletności, czyli 17-latków. Aż 78,9% z nich piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni (84,6% chłopców i 73,2% dziewcząt), z czego 37,2 % z nich upiło się w ciągu ostatnich 30 dni (47,7% chłopców i 26,5% dziewcząt). Wyniki tych ankiet pokazują, że wśród współczesnej młodzieży panuje niebezpieczny trend, jakim jest picie alkoholu od najmłodszych lat. Picie alkoholu wśród młodych ludzi coraz częściej staje się nieodzownym elementem spotkań towarzyskich. Zbyt często też sami rodzice przysmykają oczy na picie alkoholu przez ich dzieci. Picie alkoholu od najmłodszych lat sprzyja popadnięciu w alkoholizm w życiu dorosłym. Wówczas to ludzie, nie widząc problemu, tłumaczą sobie częste picie chęcią odreagowania stresów, odprężeniem się czy uatrakcyjnieniem spotkań towarzyskich. Alkohol staje się nieodłącznym towarzyszem życia.

Przemoc w rodzinie

Podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji zadań wymienionych z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie miasta i gminy Szubin jest Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ochronie Ofiar Przemocy w Rodzinie dla gminy Szubin na lata 2012-2015 przyjęty Uchwałą Nr XVIII/127/12 z dnia 8 marca 2012 r. Rady Miejskiej w Szubinie. Zakłada on m.in. wzmocnienie funkcji rodziny oraz ograniczenie przemocy domowej oraz jej skutków.

Przy wdrażaniu programu uczestniczą pracownicy MGOPS, funkcjonariusze Policji, pedagodzy szkolni, kuratorzy, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inne osoby, które zawodowo stykają się z problemem przemocy.

W 2013 r. do zadań zrealizowanych przez gminę za pośrednictwem MGOPS służącym profilaktyce i interwencji można zaliczyć:

- realizację Porozumień o współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- współfinansowanie funkcjonowania wojewódzkiego telefonu zaufania „Niebieska Linia”,
- zakup pakietów informacyjnych: „Reaguj na przemoc”, „Postaw na rodzinę”, „Szkoła bez przemocy”,
- zakup publikacji z zakresu przeciwdziałania przemocy dla osób zajmujących się działaniami profilaktycznymi,
- obsługę techniczną – organizacyjną funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w Szubinie w ramach, którego odbyły się 62 posiedzenia zespołów roboczych w celu podjęcia działań zgodnie z procedurą dla 25 rodzin, w których założono Niebieskie Karty,
- pracę socjalną pracowników MGOPS z osobami doświadczającymi przemocy oraz sprawcami przemocy w rodzinie,
- organizację warsztatów „Bez klapsa. Jak z miłością i szacunkiem wyznaczyć dziecku granicę”,
- organizację wywiadówek szkolnych z udziałem konsultantów z zakresu radzenia sobie z agresją dla rodziców i rad pedagogicznych,
- realizację założeń kampanii „Postaw na rodzinę”,
- organizację konkursów o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz agresji w szkole,
- organizację Gminnej Konferencji „Razem Przeciwko Przemocy” dla osób z kręgu wspierających ofiary przemocy,
- współpracę z wojewódzkim koordynatorem Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Kujawsko-Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim,
- współpracę ze Stowarzyszeniem Bezpieczeństwo Dziecka w Bydgoszczy.

Podsumowanie

Dane statystyczne wskazują na niepokojącą tendencję wzrostową w zakresie liczby osób objętych pomocą społeczną ze względu na uzależnienie od alkoholu, którego następstwem bardzo często jest dysfunkcyjność rodziny, w najgorszym przypadku objawiająca się przemocą w rodzinie. Mając na uwadze str. 41

powyższe, należy podkreślić konieczność podejmowania zintegrowanych działań w celu zapobiegania uzależnieniom. W tym zakresie dostrzega się niedostatki związane z brakiem funkcjonowania na terenie gminy stacjonarnej placówki dla osób uzależnionych.

II.2.7. Ochrona zdrowia

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: małą aktywność fizyczną, nieprawidłowość w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożywanie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W zakresie ochrony zdrowia i życia na terenie gminy Szubin funkcjonuje Nowy Szpital w Nakle i Szubinie Sp. z o.o. z siedzibą w Szubinie przy ul. Ogrodowej 9. Szpital w Szubinie tworzy 6 oddziałów: blok operacyjny, oddział chirurgiczny, oddział dziecięcy, oddział noworodkowy, oddział ginekologiczno-położniczy oraz oddział wewnętrzny. Dodatkowo na terenie szpitala działa 12 specjalistycznych poradni. Należą do nich: poradnia chirurgii ogólnej, poradnia chirurgii urazowo – ortopedycznej, poradnia chorób płuc, poradnia dermatologiczna, poradnia diabetologiczna, poradnia ginekologiczno – położnicza, poradnia neurologiczna, poradnia otolaryngologiczna, poradnia reumatologiczna, poradnia urologiczna oraz poradnia zdrowia psychicznego i poradnia odwykowa. Przy szpitalu funkcjonuje również szkoła rodzenia.

Mieszkańcy gminy Szubin mają zapewnioną podstawową opiekę lekarską również poprzez działanie przychodni lekarskich. Do takich obiektów na terenie gminy zaliczają się:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarz Domowy” w Szubinie,
- MEDYK Sp. z o.o. – gabinety lekarskie i gabinet zabiegowy w Szubinie, w tym:
 - gabinet lekarski i zabiegowy w Rynarzewie,
 - gabinet lekarski i zabiegowy w Turze,
 - gabinet lekarski w Chomętowie,
 - gabinet lekarski w Królikowie,

Na terenie gminy Szubin funkcjonuje 5 aptek:

- Apteka „Dbam o Zdrowie” w Szubinie,
- Apteka „ALBA” w Szubinie,
- Apteka „Dr Max” w Szubinie,
- Apteka „Pałucka” w Rynarzewie,
- Apteka „Nad Notecią” w Turze.

Mieszkańcy gminy Szubin mają również możliwość skorzystania z placówek medycznych znajdujących się w oddalonej o 26 km Bydgoszczy.

Podsumowanie

Podsumowując, należy podkreślić, że pomimo funkcjonowania na terenie gminy placówek opieki zdrowotnej, bolączką gminy jest ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów. Zdecydowanie najczęściej brakuje kardiologów, okulistów, ortopedów i dermatologów, a także lekarzy takich specjalizacji jak: urolog, ginekolog, endokrynolog i alergolog. Problem jest widoczny w szczególności na terenach wiejskich, gdzie pogłębia go niewystarczająca dostępność komunikacyjna do ośrodków zlokalizowanych poza gminą, w których zlokalizowane są placówki ochrony zdrowia.

II.2.8. Osoby starsze i niepełnosprawne

Gminę Szubin w 2013 roku zamieszkiwało łącznie 4315 osób w wieku 60 lat i powyżej. W porównaniu do roku 2009 liczba tych osób wzrosła o 726, co jest odzwierciedleniem postępującego procesu starzenia się społeczeństwa. Powyższe dane statystyczne przekładają się również na system pomocy społecznej w gminie, w ramach którego z roku na rok przybywa osób objętych pomocą ze względu na długotrwałą ciężką chorobę oraz niepełnosprawność. W 2009 roku liczba rodzin objętych pomocą ze względu na długotrwałą, ciężką chorobę wynosiła 241, a w 2013 – 272. Z kolei w przypadku niepełnosprawności w 2009 roku liczba beneficjentów wynosiła 282, a w roku 2013 – 306.

W 2013 r. usługami opiekuńczymi objęto 122 środowisk. W porównaniu do lat poprzednich nastąpił wzrost beneficjentów pomocy. W 2012 r. takich rodzin/osób było 104, natomiast w 2011 r. – 100. Oznacza to, że w na przestrzeni lat 2011-2013 aż 22 rodziny/osoby objęto pomocą w formie usług opiekuńczych.

Katalog wykonywanych usług dostosowany jest indywidualnie do potrzeb podopiecznego. Zapewnienie pomocy przy czynnościach higieniczno – pielęgnacyjnych dotyczy ok. 80% beneficjentów usług. Wykonanie zakupów oraz przygotowanie lub dostarczenie posiłków do miejsca zamieszkania świadczone jest 70% podopiecznym. Wskazany zakres usług dotyczy wszystkich podopiecznych w wieku 80 lat i starszych. W pozostałych grupach wiekowych osób dorosłych występują powyższe czynności, ale nie zawsze łącznie. Wymiar pomocy zależy od sytuacji rodzinnej, zdrowotnej, materialnej oraz warunków mieszkaniowych.

Łączna ilość świadczonych godzin usług w 2013 r. osiągnęła poziom 52 154 godzin. Dla porównania w 2012 r. ilość świadczonych godzin usług osiągnęła poziom 50 598 godzin, natomiast w 2011 r. – 49 160 godzin. Na przestrzeni lat 2011-2013 jest to wzrost niemalże o 3 tys. świadczonych godzin usług.

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2013 r. w różnych ośrodków działających jako domy pomocy społecznej przebywało łącznie 29 mieszkańców. Rok wcześniej w 2012 r. taką formą pomocy zostało objętych 30 mieszkańców gminy Szubin, natomiast w 2011 r. – 25.

Osoby i rodziny dotknięte problemem niepełnosprawności nie mogą w pełni korzystać z dobrodziejstw życia społecznego z powodu barier architektonicznych i społecznych. W rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych na terenie gminy Szubin zajmują się:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania i Niepełnosprawności w Nakle nad Notecią,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie,
- Zespół Szkół Specjalnych w Szubinie,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nakle nad Notecią z filią w Szubinie,
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Warsztat Terapii Zajęciowej PELIKAN w Szubinie,
- Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży z wadami rozwojowymi „Podaj rękę” w Królikowie,
- Towarzystwo Do Walki z Kalectwem w Szubinie,
- Liga kobiet Polskich Koło w Szubinie,
- Polski Czerwony Krzyż Koło w Szubinie.

Działania powyższych instytucji i organizacji społecznych zmierzają do: zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, wspomaganie w procesie rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych, a także do kompleksowych działań partnerskich integrujących osoby niepełnosprawne z różnych placówek.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie wspiera osoby niepełnosprawne i starsze również poprzez organizację projektów systemowych na terenie gminy. Do działań tych w ostatnich latach należą projekty:

- Projekt „Wsparcie środowiska osób niepełnosprawnych z terenów wiejskich i małomiasteczkowych”. Partnerem realizowanego projektu jest PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Głównym celem projektu jest pomoc osobom niepełnosprawnym w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia, nabyciu nowych umiejętności i kwalifikacji poprzez szkolenia, kursy zawodowe, praktyki i staże zawodowe oraz w integracji ze środowiskiem, w którym funkcjonują;
- Projekt „Gminny Program Aktywności Fizycznej Seniorów 2014”. Projekt ten jest realizowany na terenie gminy Szubin już od kilku edycji. Adresatami projektu są osoby po 50 roku życia, zainteresowane poprawą swojej sprawności fizycznej i zdobyciem wiedzy z zakresu profilaktyki geriatrycznej.

Wszystkie te działania mają na celu integrację osób starszych i niepełnosprawnych z pozostałymi mieszkańcami gminy Szubin, poprawę jakości ich życia, a także umożliwienie im samodzielnego funkcjonowanie w społeczeństwie. Niemniej jednak należy podkreślić, że na terenie gminy nie funkcjonuje żadna placówka dziennego pobytu, która zapewniałaby osobom starszym i niepełnosprawnym opiekę i pomoc w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych.

Podsumowanie

Na terenie gminy widoczne jest obserwowane na terenie całego województwa i kraju, zjawisko starzenia się społeczeństwa. Rosnąca liczba osób starszych i wysoka liczba osób niepełnosprawnych wiąże się z koniecznością rozwoju usług opiekuńczych dla tego typu osób. Jednocześnie konieczne jest podejmowanie zintegrowanych działań mających na celu aktywizację fizyczną i społeczną seniorów, w celu zachowania przez nich jak najlepszej kondycji psychicznej i fizycznej, w tym również rozwój wsparcia instytucjonalnej opieki nad osobami starszymi. Ponadto, konieczna jest rozwinięta aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

II.2.9. Bezpieczeństwo publiczne

Jednym z podstawowych elementów oceny, który wpływa na poziom poczucia bezpieczeństwa obywateli jest rozmiar przestępczości o charakterze kryminalnym, a w szczególności ilość odnotowanych w tym zakresie czynów stwierdzonych, które pokazują poziom rzeczywistej przestępczości. Przestępczość pospolita – najdokuczliwsza dla przeciętnego obywatela to przestępstwa kryminalne podzielone na siedem kategorii, na które składają się: kradzież rzeczy, kradzież samochodu, kradzież z włamaniem, rozbój, bójka, uszkodzenie mienia, uszczerbek na zdrowiu.

Przestępstwa i poziom ich wykrywalności

W granicach administracyjnych gminy Szubin funkcjonuje Komisariat Policji z siedzibą w Szubinie. W tabeli 15 zostanie zaprezentowana ilość wszczętych postępowań i procent ich wykrywalności na przestrzeni lat 2011-2013.

Tabela 15. Postępowania wszczęte i ich wykrywalność na terenie gminy Szubin w latach 2011-2013

Kategoria	Ilość wszczętych postępowań			Wykrywalność %		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Kradzież mienia	103	138	85	41,1	-	18,52
Kradzież pojazdu	9	15	18	22,2	-	0
Kradzież z włamaniem	65	64	55	46,5	-	15,79
Uszkodzenie rzeczy	36	55	37	32,4	-	30
Uszczerbek na zdrowiu	5	-	9	100	-	60
Rozboje	7	6	2	85,7	-	75
Bójki i pobicia	6	-	3	66,7	-	100
Gospodarcze	-	32	34	-	-	75
Kryminalne	-	-	327	-	-	43,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji Komendanta Komisariatu Policji w Szubinie o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego Miasta i Gminy Szubin w latach 2011, 2012, 2013

W 2013 r. nastąpił spadek dynamiki wszczętych postępowań przygotowawczych. Największy spadek zanotowano w kategorii kradzieży mienia. W 2012 r. w tej kategorii przestępstw wszczętych postępowań przygotowawczych zarejestrowano 138, natomiast w 2013 r. – 85 (o 53 mniej).

W 2013 r. wszczęto łącznie 6 dochodzeń z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (w 2012 r. takich postępowań odnotowano 19). W tej kategorii przestępstw znacząco spadła dynamika. Częstsze ujawnianie, a następnie eliminowanie środków odurzających u sprawców tego typu przestępstw przez policjantów należy zaliczyć do tendencji jak najbardziej pożądanym.

Na stałym poziomie realizowane było rozpoznawanie i zwalczanie przestępczości o charakterze gospodarczym. W 2013 r. wszczęto łącznie 34 (w roku poprzedzającym – 32) postępowania przygotowawcze osiągając przy tym wskaźnik wykrycia na poziomie 75%.

W 2013 r. największy procent wykrywalności odnotowano również w przypadku: rozbojów – 75% oraz bójek i pobic – 100%.

Według danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Szubinie w 2013 r. na terenie gminy zatrzymano 76 nietrzeźwych kierujących, odnotowując tym samym spadek tego rodzaju przestępstw. W analogicznym okresie w 2012 r. nietrzeźwych kierujących zatrzymano 118. Przedstawione dane wskazują, iż policjanci skutecznie eliminują z ruchu nietrzeźwych kierujących stwarzających największe zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Działania prewencyjne

W celu zapobiegania zdarzeniom przestępczym siły policyjne kierowane są w miejsca, gdzie zagrożenia przestępstwami i wykroczeniami są największe. Z przeprowadzanych analiz wynika, że najwięcej przestępstw popełnianych jest w godzinach wieczorno – nocnych oraz w miejscach odludnych, trudno dostępnych i niedozorowanych. W 2013 r. policjanci Komisariatu Policji w Szubinie zatrzymali 102 sprawców przestępstw podczas ich popełniania. W 2011 r. – 150, natomiast w 2012 r. – 155 sprawców. Poza tym w 2013 r. szubińscy policjanci przeprowadzili 2 235 interwencji, tj. o 7,2% mniej w stosunku do roku 2012, gdzie przeprowadzono ich 2 407. W tym liczba osób doprowadzonych do wytrzeźwienia wyniosła w 2013 r. 80, o 8 więcej niż w roku poprzedzającym.

Tabela 16. Aktywność prewencyjna policjantów z Komisariatu Policji w Szubinie w latach 2011-2013

Aktywność w poszczególnych kategoriach	2011	2012	2013
Liczba przeprowadzonych interwencji	2 164	2 407	2 235
Liczba osób doprowadzonych do wytrzeźwienia	60	72	80
Ilość nałożonych grzywien w drodze mandatu karnego	1 113	1 251	993
Ilość skierowanych wniosków o ukaranie do SR w Szubinie	222	205	189
Liczba spotkań ze społeczeństwem	557	485	239
Liczba spotkań z samorządem lokalnym	200	125	62
Liczba spotkań z młodzieżą oraz nauczycielami	103	215	51

Źródło: Informacji Komendanta Komisariatu Policji w Szubinie o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego Miasta i Gminy Szubin za rok 2013

Z analizy tabeli 16 wynika, że w najwyższym stopniu w 2013 r. spadła liczba nałożonych grzywien w drodze mandatów karnych. W 2012 r. było ich 1 251, natomiast w 2013 r. już tylko 993. Spowodowane jest to faktem stosowania przez policjantów w wielu przypadkach środków oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia oraz przestrzegania przepisów.

Policjanci pionu prewencyjnego na bieżąco w 2013 r., jak i również w latach wcześniejszych, realizowali działania pod nazwą „Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczna woda” i „Bezdomny”, a także realizowali program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieska Karta”.

Bezpieczeństwo na drogach gminy Szubin

W 2013 r. na terenie gminy Szubin doszło do 29 wypadków drogowych, w których 9 osób poniosło śmierć (2 osoby w obszarze miejskim i 7 osób w obszarze wiejskim). W tych samych wypadkach 33 osoby zostały ranne (10 w obszarze miejskim i 23 w obszarze wiejskim). W roku wcześniejszym – 2012, doszło do 9 wypadków mniej, w których śmierć poniosły 3 osoby, a 26 odniosło obrażenia.

Według policyjnych analiz do najbardziej zagrożonych rejonów zalicza się odcinek drogi krajowej nr 5 od miejscowości Zamość do miejscowości Wąsosz oraz odcinek drogi wojewódzkiej oznaczonej numerem 247 od miejscowości Szubin do miejscowości Zalesie, a także odcinek drogi wojewódzkiej oznaczonej numerem 246 od miejscowości Szubin do miejscowości Samokłęski w obu kierunkach. Za najczęstszą przyczynę wypadków można uznać nadmierną, niedostosowaną do panujących warunków pogodowych prędkość, brawurę i alkohol.

Policjanci Komisariatu Policji w Szubinie w 2013 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, brali udział w działaniach na drogach na terenie miasta i gminy. Ukierunkowane one były na poprawę bezpieczeństwa w komunikacji. Do działań tych można zaliczyć:

- „Prędkość i alkohol – zero tolerancji dla osób naruszających przepisy ruchu drogowego”,
- „Niechroniony uczestnik ruchu drogowego” – zwrócenie szczególnej uwagi na pieszych oraz kierujących jednoślądami,
- „Bus” – zwrócenie szczególnej uwagi na kierujących i przewożących pasażerów autobusami i pojazdami typu bus,
- „Truck” – zwrócenie szczególnej uwagi na kierujących i przewożących bagaż pojazdami ciężarowymi,

- „Narkotyki” – zwrócenie szczególnej uwagi na kierujących mogących znajdować się pod działaniem środków odurzających,
- „Bezpieczna droga”,
- „Bezpieczny weekend”,
- „Pieszy a wykroczenia w ruchu drogowym”,
- „Trzeźwy poranek”.

Przestępczość wśród nieletnich

W całym 2013 r. na terenie podległym KP w Szubinie ujawniono 5 nieletnich sprawców czynów karalnych zakwalifikowanych jako przestępstwa, którzy dopuścili się 7 czynów. W 2012 r. ujawniono 8 osób z 9 przestępstwami na koncie. W 2013 r. nieletni stanowili 2,5% wszystkich sprawców przestępstw na terenie gminy.

W 2013 r. na terenie podległym KP w Szubinie ujawniono 14 nieletnich sprawców czynów karalnych zakwalifikowanych jako wykroczenie. W 2012 r. takich nieletnich było o 6 mniej. W 2013 r. nieletni stanowili 5,28% wszystkich sprawców wykroczeń.

Podsumowanie

Do najważniejszych obszarów wymagających podejmowania działań należy zaliczyć: bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania, przemoc w rodzinie, bezpieczeństwo w szkole, bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Konieczne jest podejmowanie działań prewencyjnych, w tym również bardziej intensywnej edukacja społeczeństwa.

II.2.10. Kultura, sport i rekreacja

Kultura

Na terenie gminy Szubin działają trzy główne instytucje kulturalne, do których zaliczają się: Muzeum Ziemi Szubińskiego im. Zenona Erdmanna, Szubiński Dom Kultury oraz Rejonowa Biblioteka Publiczna w Szubinie.

Muzeum Ziemi Szubińskiej im. Zenona Erdmanna – rozpoczęcie działalności Muzeum datowane jest od 1993 r. Gromadzi ono muzealia w trzech działach: Historia, Etnografia i Sztuka. Na co dzień odwiedzający Muzeum mogą oglądać ekspozycje stałe o tytułach: „Dzieje Szubina i ziemi szubińskiej”, „Zamek Rycerski w Szubinie”, „Historia rycerstwa”, „II wojna światowa”, „Powstanie Wielkopolskie na ziemi szubińskiej” oraz „Lokalna kultura materialna”. Dział poświęcony Etnografii dotyczy zbiorów odnoszących się do historycznego regionu Pałuk. Obok wystaw stałych placówka udostępnia czasowe wystawy zewnętrzne z kraju i zagranicy. Od 2012 r. muzeum realizuje wystawy plenerowe na rynku w Szubinie w ramach zagospodarowania przestrzeni publicznej. Muzeum prowadzi działalność badawczą i wydawniczą. Placówka organizuje również konkursy wiedzy, plastyczne i fotograficzne. Muzealna aula wykorzystywana jest do organizacji uroczystości patriotycznych, koncertów i przedstawień teatralnych. Przy Muzeum działa Klub Seniora ZHP oraz Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918-1919,

Szubiński Dom Kultury – placówka stwarza warunki dla rozwoju indywidualnego i zbiorowej aktywności kulturalnej m.in. poprzez koła i zespoły zainteresowań dla dzieci i młodzieży oraz sekcje dla dorosłych. Starsi mieszkańcy mogą doskonalić swoje umiejętności w sekcjach Klubu Seniora. SDK stwarza warunki do rozwoju i zachowania folkloru, a także rękodzieła artystycznego i ludowego. Dowodem na taką działalność jest najstarszy w Polsce konkurs Sztuki Ludowej (w 2013 r. odbyła się 51 edycja). SDK organizuje imprezy rozrywkowe, festyny, przedstawienia teatralne, koncerty i wystawy artystyczne. Przy domu kultury działają amatorskie ruchy artystyczne, np. istniejąca od 35 lat grupa Plama's oraz grupy młodzieżowe. SDK

współtworzy i promuje kulturę gminy i lokalnych twórców kultury. Oprócz prac amatorów galeria mieszcząca się w placówce wystawia również prace twórców uznanych w Polsce i za granicą,

Rejonowa Biblioteka Publiczna w Szubinie – podlega jej 6 filii wiejskich w: Chomętowie, Królikowie, Rynarzewie, Samoklęskach Małych i Słonawach oraz filia szpitalna. Biblioteka ma w swoich zbiorach 75 tys. książek. Według danych GUS z 2012 r. z zasobów biblioteki skorzystało 3 878 osób. Biblioteka udostępnia również kilkanaście tytułów czasopism i prasy. W ramach biblioteki prowadzone są kawiarenki internetowe zarówno w Szubinie, jak i w filiach bibliotecznych. W szubińskiej bibliotece od 10 lat działa Klub Miłośników Fotografii FLESZ. W galerii znajdującej się w budynku biblioteki organizowanych jest kilka wernisaży rocznie. Ponadto w bibliotece swoją siedzibę ma Szubińskie Towarzystwo Kulturalne, które zajmuje się propagowaniem, kultywowaniem i upowszechnianiem dziedzictwa kulturowego Pałuk. W obiekcie swoją siedzibę mają też Związek Kombatantów RP oraz Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Dodatkowo w bibliotece mieszkańcy mają możliwość ze skorzystania z bezpłatnych porad prawnych świadczonych przez Fundację „Civitas”.

Sport i rekreacja

Gmina Szubin stwarza warunki do uprawiania różnych dyscyplin sportowych. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 12 trawiastych boisk sportowych do gry w piłkę nożną oraz 5 przyszkolnych boisk asfaltowych. Wielofunkcyjne boisko przy hali Widowiskowo-Sportowej daje możliwość uprawiania różnych dyscyplin sportu. Na terenie Szubina znajduje się również Stadion Miejski. W 2011 roku oddano do użytku salę gimnastyczną przy Szkole Podstawowej W Królikowie.

Stadion Miejski dysponuje trawiastą nawierzchnią i pawilonem sportowym. Rozgrywają się na nim mecze ligowe oraz międzynarodowe (można zaliczyć do nich np.: eliminacje do Mistrzostw Europy U-17 chłopców czy eliminacje do Mistrzostw Europy U-19 kobiet). Jedną z ostatnich dużych inwestycji w gminie była budowa Hali Widowiskowo-Sportowej, wyposażonej w pełnowymiarowe boisko sportowe oraz zaplecze o wysokim standardzie. Dzięki programowi „Orlik 2012” na terenie Szubina powstały dwa ogólnodostępne, bezpłatne kompleksy boisk sportowych wraz z szatniami i zapleczem socjalnym.

Na terenie gminy Szubin odbywają się liczne imprezy sportowe, a także organizowanych jest wiele zajęć sportowych i rekreacyjnych. Zaliczają się do nich między innymi:

- Hala Widowiskowo-Sportowa przy Szkole Podstawowej nr 1 w Szubinie:
 - Szubiński Festiwal Tańca, w tym Grand Prix Polski,
 - turnieje judo w zasięgu makroregionalnym.
- Ognisko TKKF „Instalator – Pelikan” oraz Uczniowski Klub Biegacza:
 - skok wzwyż „Szukam następców A. Partyki”,
 - czwartki lekkoatletyczne,
 - mecze brydżowe dla dorosłych,
 - Bieg Coopera,
 - rzut podkową Grand-Prix
 - wakacje na wesoło – festyn,
 - Bieg Niepodległości,
 - Bieg im. Stefana Baka.
- Ludowy Klub Sportowy „Szubinianka”:
 - sekcja piłki nożnej,
 - sekcja koszykówki,
 - sekcja judo.
- Uczniowskie Kluby Sportowe:

- mecze w ramach rozgrywek Wojewódzkiej Ligi Młodzieżowej w tenisa stołowego,
- Mistrzostwa Województwa Młodzików, Kadetów i Żaków,
- turnieje mini tenisa ziemnego,
- turnieje piłki nożnej o puchar prezesa UKS,
- wakacyjne zawody sportowe,
- pluszowy miś dla najmłodszych.
- Szkolny Związek Sportowy:
 - organizator i koordynator imprez sportowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów na szczeblu gminy, powiatu i województwa. W ramach rozgrywek zorganizowano m.in. zawody koszykówki, tenisa stołowego, piłki nożnej, lekkoatletyki, unihokeja, piłkarskich 5-tek, biegów przełajowych i siatkówki. W zawodach biorą udział wszystkie szkoły podstawowe i gimnazja.

Na terenie gminy działają również Ludowe Zespoły Sportowe. Do zespołów, które uczestniczą w związkowym systemie rozgrywek należą:

- piłka nożna – KL „B” LZS „Viktoria” Kołaczkowo, LZS „Iskra” Zamość, LZS „Iskra” Samokłęski Duże oraz LZS „Zieloni” Zalesie;
- liga gminna piłki nożnej – LZS „Rolnik – Gwiazda” Wąsosz – Żędowo, LZS Ciężkowo, LZS „Zjednoczeni” Chraplewo, LZS „Hutnik” Tur, LZS „Czarni” Kowalewo, LZS Królikowo;
- tenis stołowy – LZS „Orzeł” Rynarzewo;
- szachy – KL „A” LZS Szubin.

Jednym z istotnych punktów rekreacyjno-wypoczynkowych na terenie gminy jest wieś Wąsosz – położona w południowo-środkowej części gminy w odległości 8 km od Szubina. Wieś położona jest w obszarze Chronionego Krajobrazu Jezior Żędowskich nad jeziorem Wąsowskim. Przy jeziorze znajduje się plaża i boisko sportowe. Ze względu na dogodnie i malownicze tereny rekreacyjno-wypoczynkowe w okresie letnim Wąsosz jest licznie odwiedzany przez mieszkańców z okolicznych miast. W odległości 4 km do wsi znajduje się pierwsza na terenie gminy ścieżka przyrodnicza Folusz, powstała z inicjatywy Urzędu Miejskiego w Szubinie w 2004 r. Trasa rozpoczyna się w miejscowości Kowalewo. Ścieżka prowadzi do mostu na Gąsawce, przy dawnym młynie Folusz, a następnie przez łąki i polne drogi do miejscowości Słupy. Długość trasy wynosi 6 km.

Na terenie gminy Szubin i w okolicach wyznaczone są również dwie ścieżki rekreacyjno-edukacyjne, do których należą: Dziewicza Góra oraz Zielonowo w leśnictwie Kowalewo.

Podsumowanie

Miasto i Gmina Szubin nie zapewnia swoim mieszkańcom wystarczającej oferty kulturalnej i rekreacyjnej. Najwięcej imprez w gminie realizują trzy instytucje kultury: Szubiński Dom Kultury, Rejonowa Biblioteka Publiczna oraz Muzeum Ziemi Szubińskiej. Większość wydarzeń ma miejsce na terenie miasta Szubina, najczęściej w budynkach placówek kultury. Do nielicznych należą wydarzenia plenerowe lub w przestrzeni miasta, jedynie kilka odbywa się w innych miejscowościach należących do gminy. Dla młodzieży najwięcej jest imprez edukacyjno-kulturalnych, znacznie mniej – wydarzeń sportowych, a bardzo skromnie prezentuje się oferta rozrywkowa.

Stosunkowo słabo rozwinięta jest baza ogólnodostępnych obiektów sportowych. W szczególności dotyczy to obszarów wiejskich, gdzie występują wyraźne deficyty w zakresie wyposażenia w boiska wielofunkcyjne szkół wiejskich oraz wsi, w których nie są zlokalizowane szkoły. Brak ogólnodostępnych obiektów sportowych na obszarach wiejskich gminy nie zapewnia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do spędzania wolnego czasu.

II.2.11. Infrastruktura i transport

Warunki mieszkaniowe stanowią jednej z głównych elementów kształtujących warunki życia na danym terenie. Zabudowa gminy Szubin obejmuje zabudowę zakładową, zagrodową oraz mieszkaniową (mieszkania i domy jednorodzinne).

W 2012 r. zasób mieszkaniowy tworzyło 6759 mieszkań o łącznej powierzchni 530 127 m². Średnia powierzchnia mieszkań w gminie wynosiła 78,43 m², w tym na terenie miasta 68,43 m², a na obszarach wiejskich 86,54 m². W tym samym roku analizy liczba mieszkań oddanych do użytku wynosiła 117 szt. o łącznej powierzchni 11 618 m², w tym:

- 13 mieszkań komunalnych,
- 24 mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem,
- 80 mieszkań indywidualnych.

W roku 2012 na terenie miasta do sieci wodociągowej miało dostęp 99% mieszkań (wzrost o 0,3% w porównaniu do 2008 r.). Dostęp do łazienki miało 94,9% mieszkań (wzrost o 5,2%). W centralne ogrzewanie w 2012 r. wyposażonych było 74,3% mieszkań (wzrost o 1,4%). W 2012 r. 96,6% mieszkań było podłączonych do wodociągów (wzrost o 2,6%). Łazienki posiadało 89,5% mieszkań (wzrost o 7,8%). W centralne ogrzewanie było wyposażonych 74,3% mieszkań (wzrost o 8,9%).

W 2012 roku gmina dysponowała 21 mieszkaniami socjalnymi, co oznaczało wzrost o 15 mieszkań w porównaniu do roku 2011. Zarówno ilość, jak i stan techniczny mieszkań socjalnych nie są adekwatne do występujących potrzeb.

Dostęp do systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy posiada 36,7% mieszkańców gminy, przy czym z sieci kanalizacyjnej korzystają głównie mieszkańcy Szubina, którzy w 2012 r. stanowili 84,1% wszystkich użytkowników sieci kanalizacyjnej. Pozostali mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Mieszkańcy gminy nie dysponują pełnym dostępem do sieci wodociągowej. Na obszarze miejskim dostęp do wodociągu posiada 78% mieszkańców, a na obszarze wiejskim – 74,1%.

Szubin położony jest w odległości ok. 26 km od Bydgoszczy i ok. 73 km od Torunia. Połączenie z Bydgoszczą stanowi droga krajowa nr 5 o funkcji międzynarodowej E-261, natomiast z Toruniem Szubin połączony jest drogą krajową nr 5 i nr 10. Podstawowy układ drogowy w gminie tworzą:

- droga krajowa o dł. 20,84 km w tym dł. obwodnicy 5,78 km,
- 3 drogi wojewódzkie o łącznej dł. 29,97 km,
- 19 dróg powiatowych o łącznej dł. 93,13 km,
- 133 drogi gminne o łącznej dł. 188,80 km.

Przez gminę przebiega droga krajowa nr 5 (E-261) relacji Nowe Marzy-Lubawka (na trasie Białe Błota – obwodnica Szubina – Żnin). Drogi wojewódzkie na terenie gminy Szubin obejmują następujące drogi: nr 246 Paterek – Szubin – Łabiszyn oraz nr 247 Kcyńnia – Szubin.

W przypadku układu komunikacyjnego gminy Szubin dostrzega się znaczący problem, jakim jest jakość dróg na terenie gminy. Dotyczy to w szczególności obszarów wiejskich, gdzie zauważalna jest wyraźna dysproporcja w porównaniu do obszaru Szubina. Większość dróg na obszarach wiejskich jest bowiem nieutwardzona, ma charakter gruntowy. Niską jakością charakteryzują się również drogi powiatowe. Innym problemem, w znaczącym stopniu oddziałującym na jakość infrastruktury komunikacyjnej jest również dostępność infrastruktury towarzyszącej w zakresie chodników, miejsc parkingowych oraz oświetlenia. W tym zakresie również największe deficyty dostrzega się na terenach wiejskich. Jakość systemu komunikacyjnego

gminy w znaczącym stopniu osłabia również słabo rozwinięta komunikacja publiczna. Sprawna obsługa transportowa jest zapewniona jedynie mieszkańcom wsi leżących przy drodze krajowej nr 5. Gorzej przedstawia się sytuacja w przypadku wsi zlokalizowanych z dala od głównych traktów.

Podsumowanie

Niska dostępność do infrastruktury technicznej w istotnym stopniu osłabia jakość życia na terenach wiejskich gminy. Ponadto, znaczącym utrudnieniem są nieefektywne połączenia komunikacyjne wewnątrz gminy, jak również pomiędzy gminą a miejscowościami zlokalizowanymi poza jej obszarem. Najgorzej przedstawia się sytuacja w przypadku miejscowości zlokalizowanych z dala od głównych traktów komunikacyjnych. Ich mieszkańcom nie są zapewnione odpowiednie połączenia komunikacyjne, co przekłada się na utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej, oferty kulturalnej oraz usług związanych z codziennym funkcjonowaniem.

II.3. Identyfikacja problemów i potrzeb społecznych

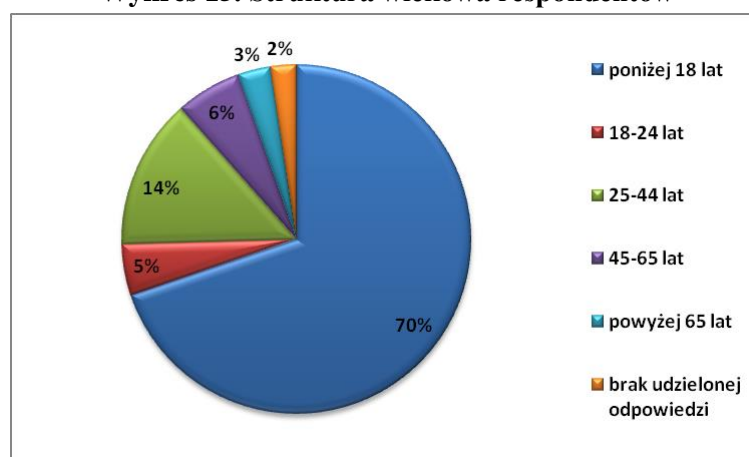
II.3.1. Raport z badań ankietowych

Integralną częścią każdej strategii jest opinia mieszkańców diagnozowanego obszaru. W tym celu przy pomocy ankiet konsultacyjnych zostało przeprowadzone badanie szeroko rozumianej sfery społecznej Miasta i Gminy Szubin. W otrzymanych ankieta mieszkańcy dostali możliwość wyrażenia swojej opinii między innymi na temat problemów społecznych dzieci i młodzieży, osób starszych, osób niepełnosprawnych czy też bezpieczeństwa na terenie gminy. Podsumowanie rozdziału stanowi wzór kwestionariusza ankietowego, który został wykorzystany do przeprowadzenia badań wśród mieszkańców gminy.

W badaniu ankietowym wzięło udział łącznie 295 osób. 54% z nich stanowiły kobiety (160 osób), natomiast 43% odpowiadających to mężczyźni (126 osób). 9 osób (3%) nie udzieliło żadnej odpowiedzi.

Przeważającą większość badanych stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnych, czyli poniżej 18 roku życia – aż 206 osób, co daje 70% wszystkich badanych. Tak duży odsetek młodych uczestników badania przybliży punkt widzenia najmłodszej części społeczności lokalnej na problemy społeczne w gminie. Pozostałe grupy wiekowe były o wiele mniej liczne: osoby 18-24 lat – 5%, osoby 25-44 lat – 14%, osoby 45-65 lat – 6%. Najmniej liczną grupę badanych stanowiły osoby powyżej 65 roku życia – 3%.

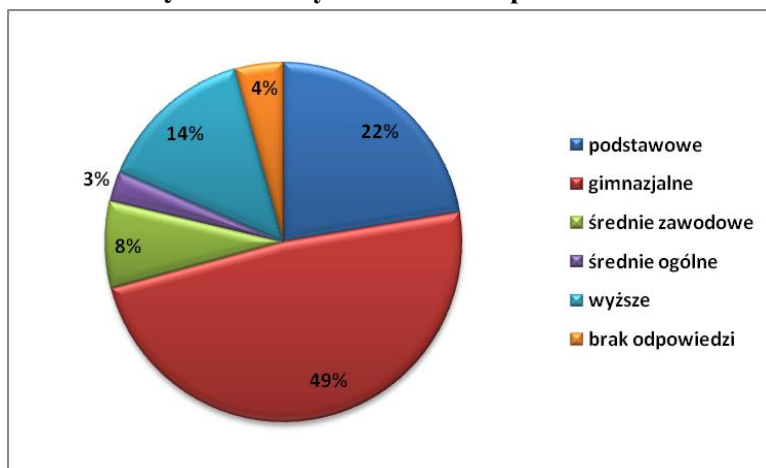
Wykres 15. Struktura wiekowa respondentów



Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Spośród wszystkich ankietowanych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym – 48% wszystkich odpowiadających. Stosunkowo dość liczną grupę stanowili również respondenci posiadający wykształcenie podstawowe – 22%. Na najmniej liczną grupę reprezentowały osoby legitymujące się wykształceniem średnim ogólnym – zaledwie 3% spośród ankietowanych.

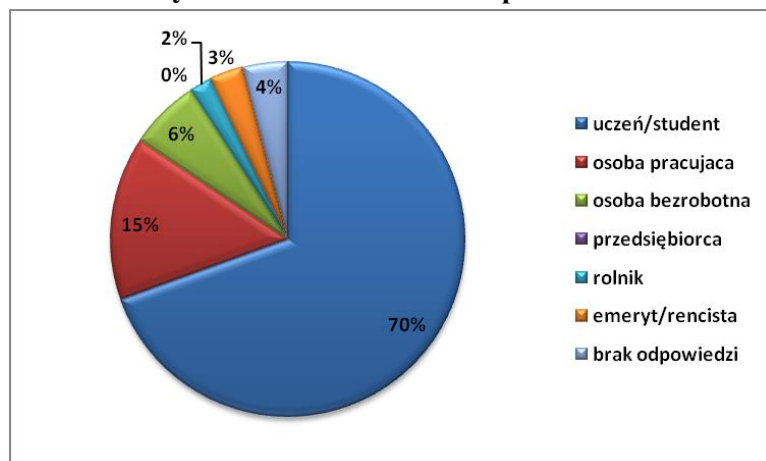
Wykres 16. Wykształcenie respondentów



Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najliczniejszą grupę ankietowanych stanowiły osoby posiadające status ucznia/studenta. Ich liczba wynosiła 205 osób (70%). Rolnicy stanowili najmniej liczną grupę opiniujących – zaledwie 2%, to jest 6 osób.

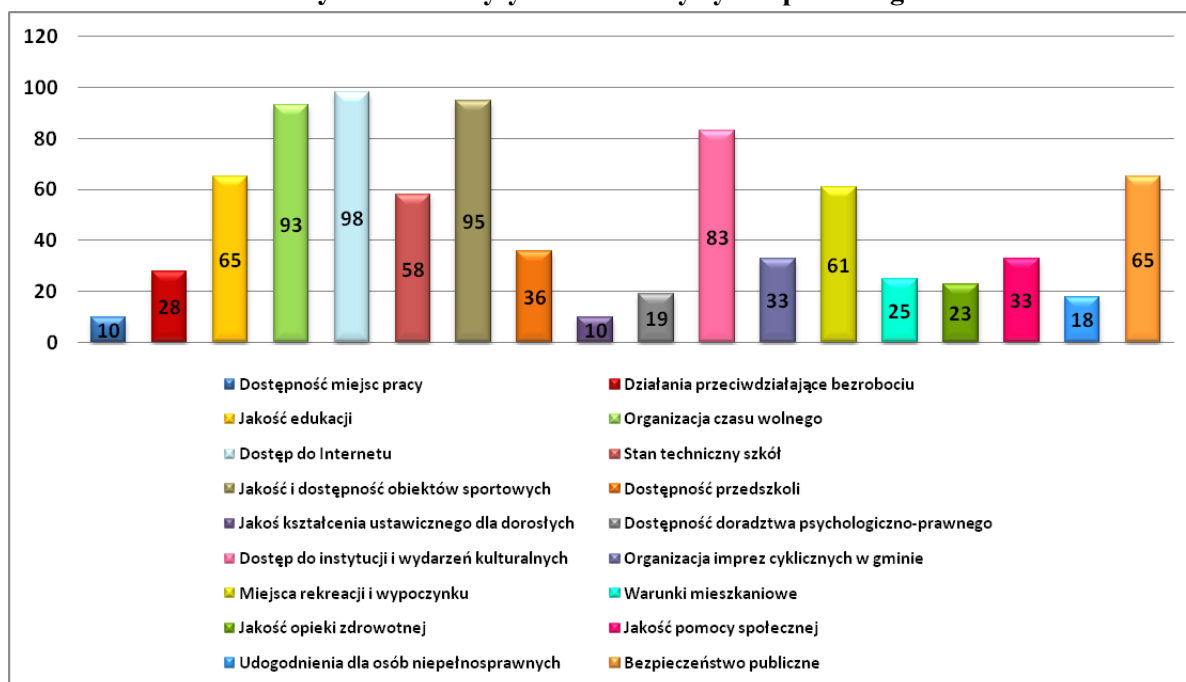
Wykres 17. Zatrudnienie respondentów



Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

W pierwszej kolejności ankietowani zostali poproszeni o wskazanie trzech spośród podanych osiemnastu elementów życia społecznego gminy, z których są najbardziej zadowoleni.

Wykres 18. Pozytywne elementy życia społecznego

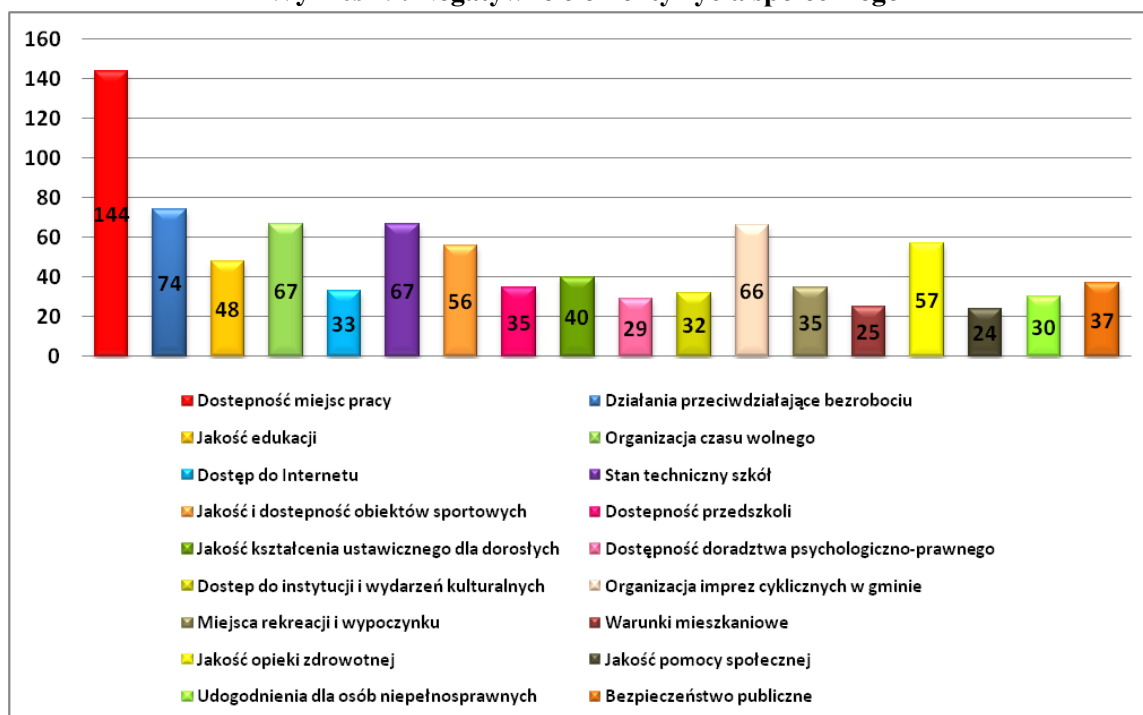


Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Mieszkańcy gminy najbardziej zadowoleni są z: „dostępu do Internetu” – 98 wskazań (11,49%), „jakości i dostępności obiektów sportowych” – 95 wskazań (11,14%) oraz z „organizacji czasu wolnego” – 93 wskazania (10,9%). Uczestnicy badania wskazali również „dostęp do instytucji i wydarzeń kulturalnych” – 83 odpowiedzi (9,73%), jako pozytywny element życia społecznego gminy. Według respondentów dwa elementy są mało zadowalające: „dostępność miejsc pracy” oraz „jakość kształcenia ustawicznego dla dorosłych”. Obie te odpowiedzi uzyskały wynik na poziomie 1,17%.

W drugim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie trzech spośród podanych osiemnastu elementów życia społecznego gminy, z których są najmniej zadowoleni.

Wykres 19. Negatywne elementy życia społecznego

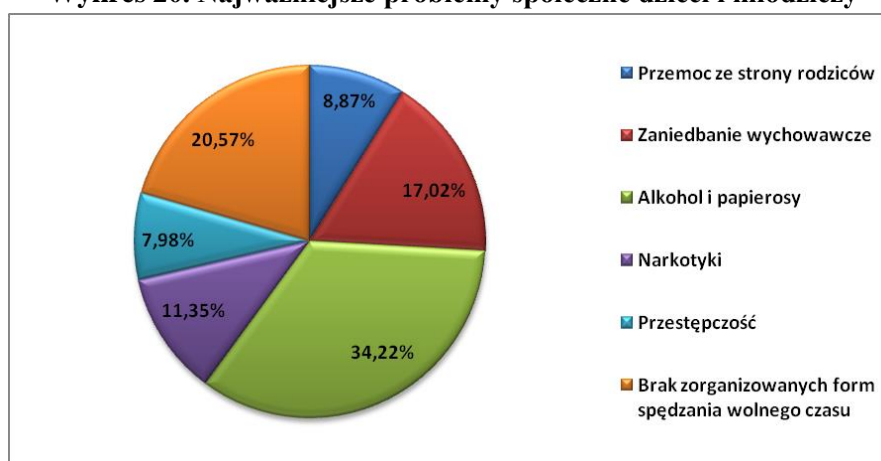


Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Spośród podanych odpowiedzi respondenci w znacznej większości zaznaczyli „dostępność miejsc pracy”, jako najbardziej negatywny element życia społecznego. Odpowiedzi takiej udzieliło 16,02% ankietowanych. Na drugim miejscu uplasowała się odpowiedź o podobnym znaczeniu, czyli „działania przeciwdziałające bezrobociu”. Z tego elementu nie jest zadowolonych 8,23% osób. Następne kolejności były: „organizacja czasu wolnego” – 7,45%, „stan techniczny szkół” – 7,45% oraz „organizacja imprez cyklicznych w gminie” – 7,34%.

W kolejnym, trzecim pytaniu, ankietowani zostali poproszeni o wskazanie z dostępnego katalogu odpowiedzi najważniejszych problemów społecznych, z jakimi borykają się dzieci i młodzież na terenie gminy.

Wykres 20. Najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży

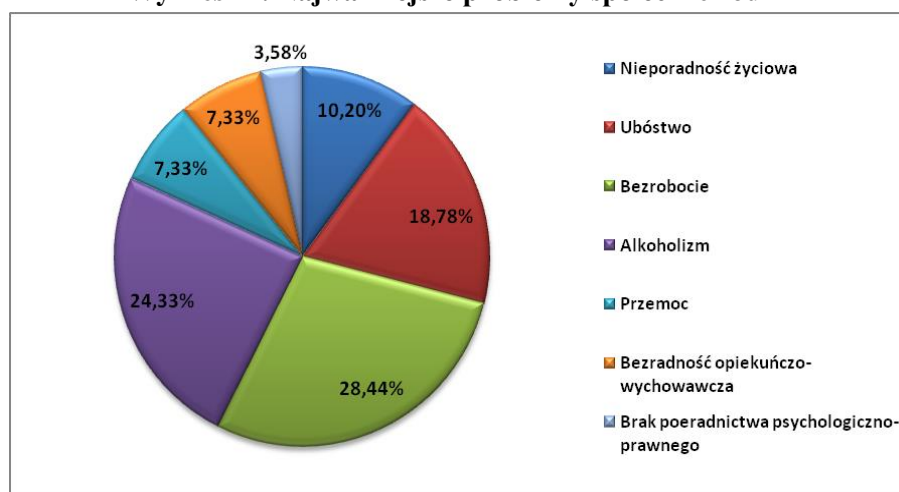


Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Spośród wszystkich odpowiedzi ponad 1/3 respondentów uznała, że najpoważniejszym problemem wśród dzieci i młodzieży są „alkohol i papierosy”. Na drugim miejscu znalazło się „brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu ” z wynikiem na poziomie 20,57%, natomiast na trzecim „zaniedbanie wychowawcze” – 17,02%. Według ankietowanych najmniej dotkliwym problemem jest „przestępczość” – 7,98% spośród wszystkich odpowiedzi.

W czwartym pytaniu uczestnicy badania zostali poproszeni o wskazanie według nich najistotniejszych problemów społecznych z jakimi borykają się rodziny zamieszkujące gminę Szubin.

Wykres 21. Najważniejsze problemy społeczne rodzin

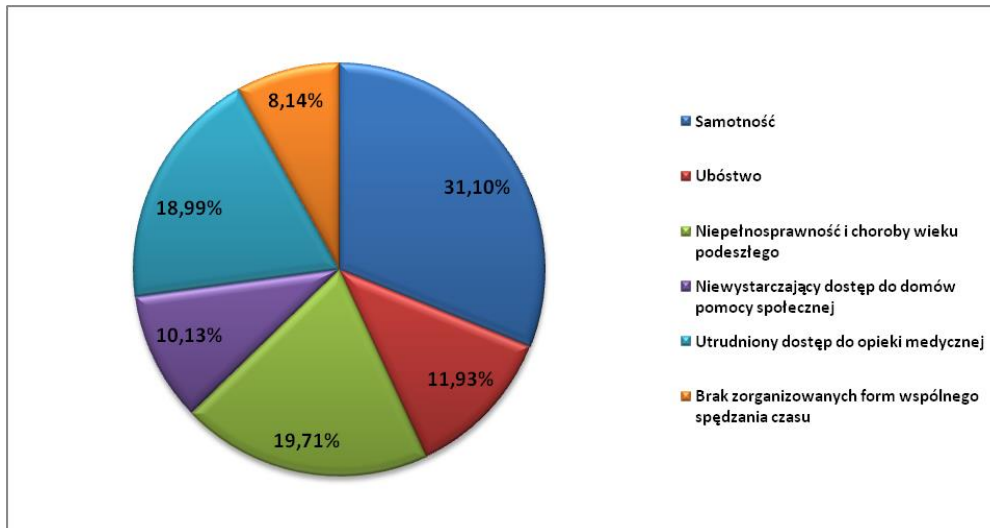


Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Według uczestników badania najpoważniejszym problemem, z jakim borykają się rodziny zamieszkujące gminę jest „bezrobocie”. Odpowiedź ta została zaznaczona przez 28,44% ankietowanych. Równie znaczącymi problemami są: „alkoholizm” – 24,33% odpowiedzi oraz „ubóstwo” – 18,78% wskazań.

W dalszej części ankiety, opiniujący wskazywali najpoważniejsze problemy sfery społecznej wśród osób starszych.

Wykres 22. Najpoważniejsze problemy społeczne osób starszych

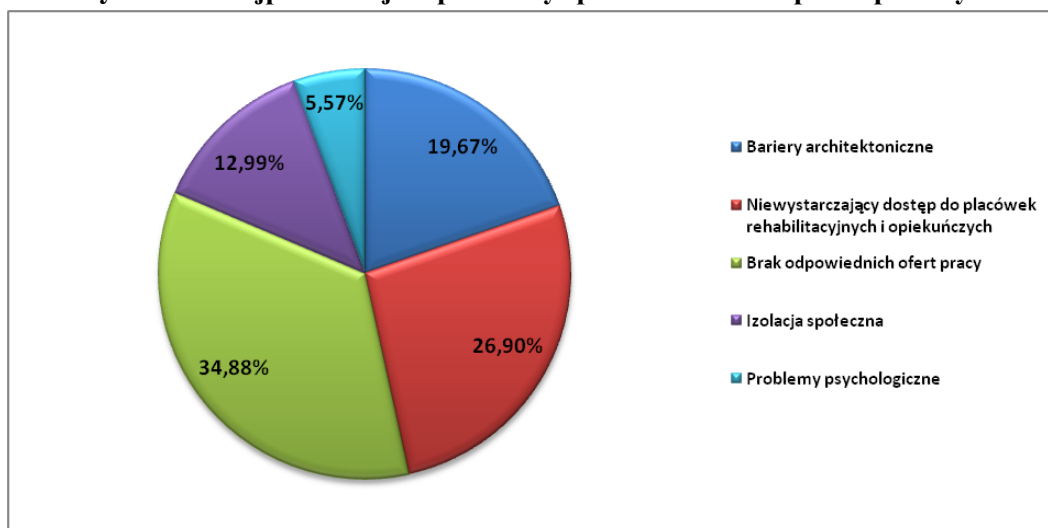


Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowana większość osób uznała, że najpoważniejszym problemem osób starszych zamieszkujących gminę jest „samotność” – 31,1% spośród wszystkich odpowiedzi. W następnej kolejności ankietowani wskazywali „niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego” – 19,71% oraz „utrudniony dostęp do opieki medycznej” – 18,99%.

W szóstym pytaniu uczestnicy badania zostali poproszeni, aby wskazać najpoważniejsze według nich problemy społeczne, z jakimi, na co dzień zmagają się osoby niepełnosprawne.

Wykres 23. Najpoważniejsze problemy społeczne osób niepełnosprawnych



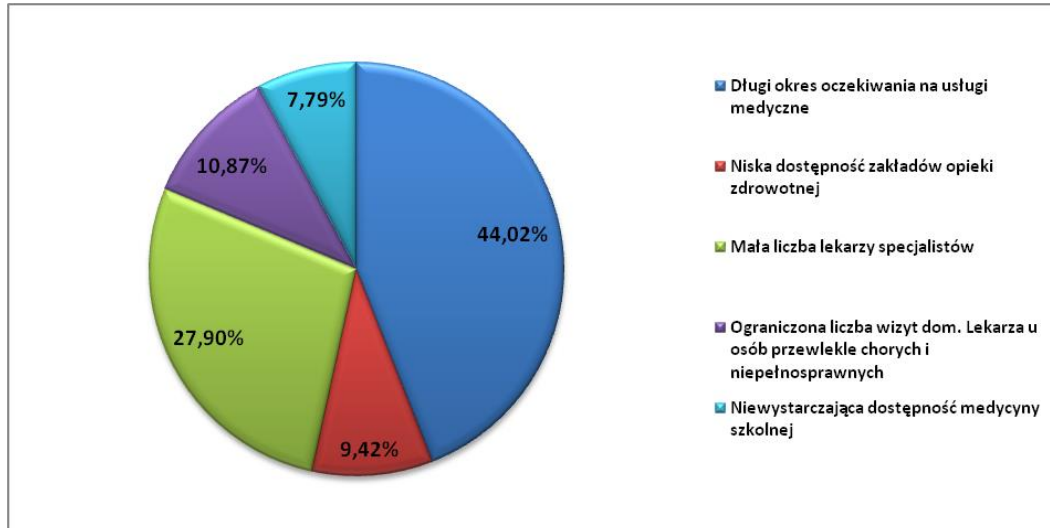
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Spośród wszystkich sugerowanych odpowiedzi respondenci uznali „brak odpowiednich ofert pracy” za najpoważniejszy problem z jakim stykają się osoby niepełnosprawne. Odpowiedzi takiej udzieliło aż 34,88% osób. W następnej kolejności wskazywany był „niewystarczający dostęp do placówek rehabilitacyjnych i

opiekuńczych” – 26,9% wskazań. Niemalże 1/5 osób uznała, że równie istotnym problemem są „bariery architektoniczne”.

W dalszej części ankiety uczestnicy badania zostali poproszeni o wskazanie najpoważniejszych problemów dotyczących obszar opieki zdrowotnej świadczonej dla mieszkańców.

Wykres 24. Najpoważniejsze problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej

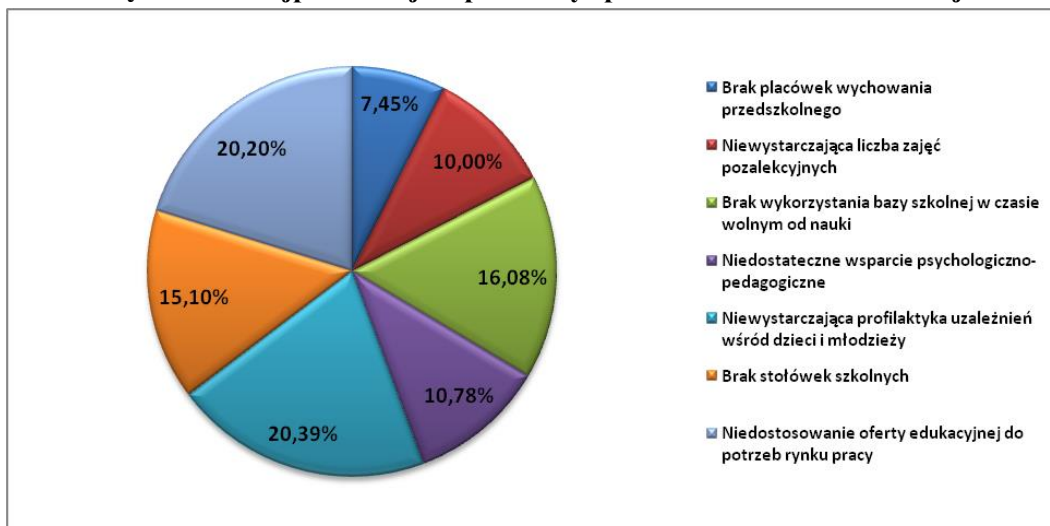


Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowana większość osób stwierdziła, że najpoważniejszym problemem społecznym w obszarze opieki zdrowotnej jest „długi okres oczekiwania na usługi medyczne”. Odpowiedź tę zaznaczyło aż 44,02% osób. Według mieszkańców równie istotnym problemem jest „mała liczba lekarzy specjalistów” – 27,9% uzyskanych odpowiedzi.

Kolejne pytanie dotyczyło najpoważniejszych problemów w obszarze edukacji.

Wykres 25. Najpoważniejsze problemy społeczne w obszarze edukacji

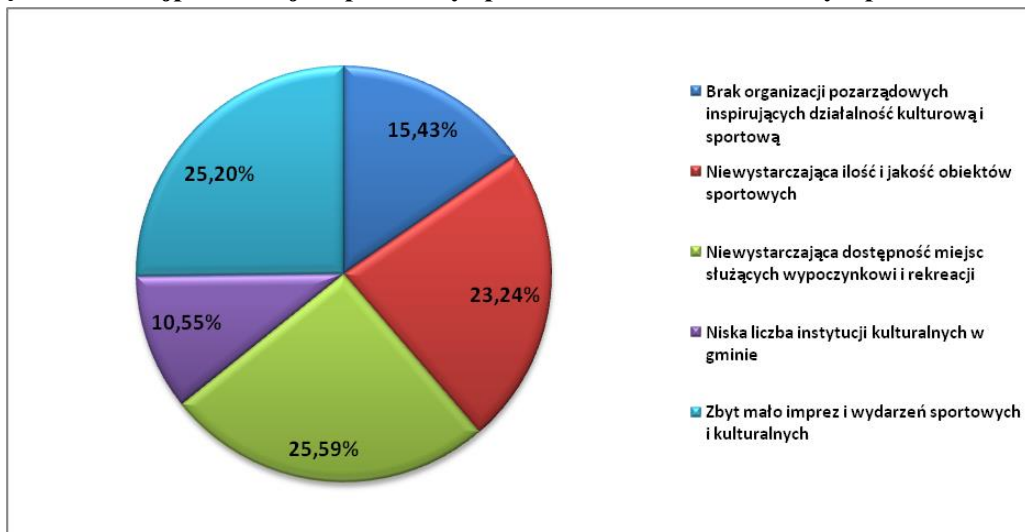


Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Według mieszkańców najdotkliwszym problemem obszaru edukacji jest „niewystarczająca profilaktyka uzależnień wśród dzieci i młodzieży”. Problem ten został wskazany przez 20,39% osób. Często wskazywano „niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy”. Według 20,20% osób jest to jeden z najpoważniejszych problemów obszaru edukacyjnego gminy.

W kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie najpoważniejszych problemów w zakresie kultury, sportu i rekreacji.

Wykres 26. Najpoważniejsze problemy społeczne w obszarze kultury, sportu i rekreacji

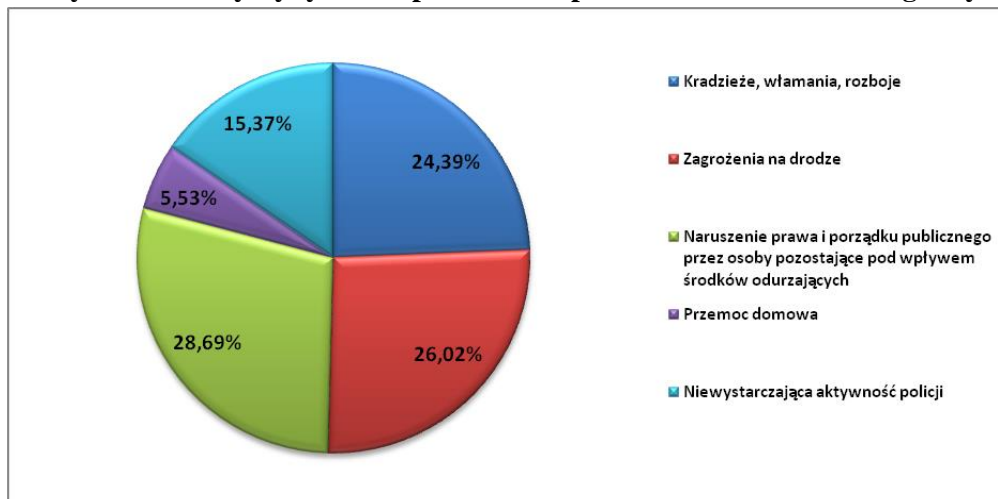


Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdaniem mieszkańców obszar kultury, sportu i rekreacji dotyczą przede wszystkim trzy grupy problemów społecznych: „niewystarczająca dostępność miejsc służących wypoczynkowi i rekreacji” – 25,59%, „zbyt mało imprez i wydarzeń sportowych i kulturalnych” – 25,20% oraz „niewystarczająca ilość i jakość obiektów sportowych” – 23,24% spośród wszystkich odpowiedzi.

W kolejnej części ankiety respondentom zostało zadane pytanie o ich poczucie bezpieczeństwa. Zdecydowana większość stwierdziła, że „raczej tak” – czuje się bezpiecznie w gminie (56,95%). Ponad ¼ pytanych odpowiedziała, że „tak” – czuje się bezpiecznie w gminie. 9,83% „raczej nie” czuje się bezpiecznie w gminie, a 7,12% „nie” czuje się bezpiecznie w gminie. W kolejnym pytaniu badane osoby miały możliwość wskazania przyczyn braku poczucia bezpieczeństwa.

Wykres 27. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy

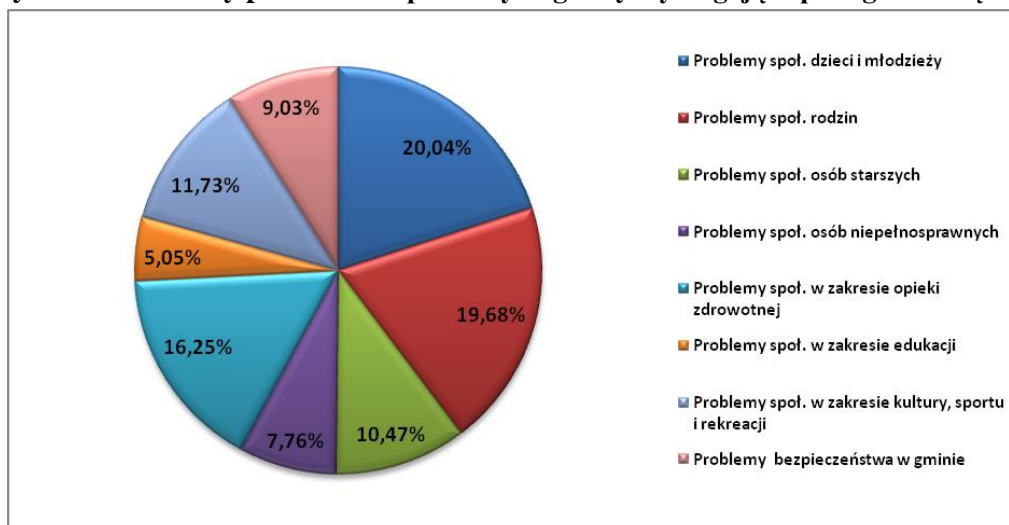


Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdaniem 28,69% odpowiadających „naruszenie prawa i porządku publicznego przez osoby pozostające pod wpływem środków odurzających” jest główną przyczyną braku poczucia bezpieczeństwa. Równie często zaznaczane były odpowiedzi: „zagrożenia na drodze” – przez 26,02% badanych oraz „kradzieże, włamania, rozboje” – 24,39%. Najmniejszy wpływ na zachwianie poczucia bezpieczeństwa ma „przemoc domowa”. Odpowiedź ta została wskazana przez 5,53% osób.

W ostatnim zamkniętym pytaniu uczestnicy badania zostali poproszeni o wskazanie, które ich zdaniem omawiane w ankiecie problemy społeczne są priorytetowe do rozwiązania.

Wykres 28. Obszary problemów społecznych gminy wymagające pilnego rozwiązania



Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdaniem respondentów każdy z omawianych w ankiecie problemów społecznych wymaga pilnego rozwiązania. Jednak najczęściej wskazywane były: „problemy społeczne dzieci i młodzieży” – 20,04% oraz „problemy społeczne rodzin” – z wynikiem 19,68%. Pozostałe odpowiedzi były zaznaczane równie często, przy czym według ankietowanych na chwilę obecną najmniej palącym problemem społecznym gminy są „problemy społeczne w zakresie edukacji”. Taką odpowiedź zaznaczyło jedynie 5,05% wszystkich odpowiadających.

W ostatniej części ankiety, w pytaniu otwartym, respondenci zostali poproszeni o wskazanie według ich subiektywnej opinii oczekiwań i proponowanych sposobów rozwiązania wskazanych w całej ankiecie problemów społecznych, z jakimi boryka się obecnie Gmina Szubin.

Oczekiwania i proponowane sposoby rozwiązania wskazanych w ankiecie problemów społecznych z terenu Gminy Szubin:

- Zwiększenie liczby dyżurów w szpitalach, zwiększenie liczby lekarzy specjalistów,
- Budowa darmowych dla mieszkańców gminy obiektów sportowych, np. do tenisa,
- Sprawowanie przez odpowiednie służby kontroli nad występującymi w gminie problemami społecznymi,
- Wyższy poziom wykształcenia,
- Stosowanie nauczania dostosowanego do potrzeb uczniów,
- Zwiększenie opieki nad osobami starszymi,
- Budowa hoteli,
- Zwiększenie liczby placówek zdrowotnych,
- Remonty placówek szkolnych,
- Zwiększenie ilości miejsc pracy,
- Zwiększenie profilaktyki uzależnień wobec dzieci i młodzieży,
- Wzrost ilości usług komunikacyjnych między miejscowościami w gminie,
- Zapewnienie większego bezpieczeństwa w gminie, głównie w przeciwdziałaniu piractwu drogowemu,
- Budowa świetlic na wsiach,
- Zaadaptowanie nowych miejsc służących do spędzania wolnego czasu, np. basen,

- Zwiększenie zatrudnienia asystentów rodzin oraz opiekunów osób starszych,
- Remonty dróg, przede wszystkim na obszarach wiejskich/większa dbałość o obszary wiejskie,
- Budowa boisk, zwiększenie liczby placów zabaw,
- Organizacja większej liczby wydarzeń sportowych,
- Zapewnienie telefonicznej linii pomocy,
- Zwiększenie pomocy dla ubogich rodzin,
- Możliwość dofinansowania inwestycji dla rolników z obszaru gminy,
- Zwiększenie częstotliwości świadczonej pomocy w leczeniu uzależnień,
- Organizacja czasu wolnego,
- Zwalczanie przemocy w rodzinach,
- Większa dbałość o obszary wiejskie,
- Organizacja zajęć pomocowych dla rodziców, np. dotyczących tematyki rozwiązywania problemów wychowawczych
- Zwiększenie ilości zajęć lekcyjnych, np. z wychowania do życia w rodzinie,
- Większy wkład pedagogów szkolnych w pomoc uczniom,
- Zwrócenie uwagi na wzajemną przemoc, głównie wśród młodzieży,
- Przeciwdziałanie zachowaniom wandalizmu,
- Zwiększenie ilości podjazdów dla niepełnosprawnych i miejsc parkingowych,
- Zwiększenie dostępu do klubów sportowych,
- Wykorzystanie potencjału, jaki daje bliskość miasta wojewódzkiego – Bydgoszczy,
- Zwiększenie nadzoru nad rodzinami patologicznymi, zwiększenie pomocy psychologa dla kobiet i dzieci doświadczonych przemocą,
- Zwiększenie finansowania sportu,
- Poprawa wizerunku miasta i gminy Szubin,
- Wsparcie dla małych firm,
- Odnowa zabytków na terenie gminy,
- Zwiększenie nowoczesnego wyposażenia szkół,
- Wzrost świadomości wśród mieszkańców do świadczenia pomocy potrzebującym,
- Polepszenie stanu chodników – dostosowanie ich dla osób niepełnosprawnych,
- Budowa zakładów pracy,
- Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych,
- Utworzenie nowych placówek przedszkolnych,
- Utworzenie tzw. straży sąsiedzkiej, w celach zwiększenia bezpieczeństwa w poszczególnych dzielnicach.

II.3.2. Analiza SWOT

Zaprezentowana analiza SWOT to metoda diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów. Szczegółowa analiza SWOT polega na rozważeniu:

- **Sił (Strengths) – mocnych stron** – czynników wewnętrznie pozytywnych – atutów, które w sposób pozytywny wyróżniają z otoczenia, tworzące podstawy dla rozwoju, podnoszące atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców.
- **Słabości (Weaknesses) – słabych stron** – czynników wewnętrznie negatywnych – konsekwencji ograniczeń zasobów, mających negatywny wpływ na rozwój społeczny gminy lub utrudniających integrację społeczną, obniżających warunki życia mieszkańców.

- **Szans (Opportunities) – czynników zewnętrznie pozytywnych** – zjawisk i tendencji w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem do rozwoju, cechy makrootoczenia, które sprzyjają rozwojowi społecznemu gminy,
- **Zagrożeń – (Threats) – czynników zewnętrznie negatywnych** – wszystkich czynników zewnętrznych, które postrzegane są jako bariery, cechy makrootoczenia, które mogą spowolnić rozwój gminy, utrudnić integrację społeczną jej mieszkańców.

Czynniki usystematyzowane jako mocne i słabe strony Szubina traktowane są jako wewnętrzne uwarunkowania gminy, odnoszące się bezpośrednio do zasobów i problemów istniejących na jej obszarze. Szanse i zagrożenia są traktowane jako uwarunkowania zewnętrzne, niezależne, których zaistnienie w otoczeniu gminy może na nie oddziaływać.

W celu wskazania kluczowych czynników warunkujących sytuację społeczną w gminie i kierunki rozwoju gminy dokonano oceny poszczególnych czynników pod kątem ich istotności dla integracji i rozwiązywania problemów społecznych w gminie, przyjmując następującą skalę oceny:

- 1 – słabe oddziaływanie,
- 2 – średnie oddziaływanie,
- 3 – silne oddziaływanie,
- 4 – bardzo silne oddziaływanie.

Tabela 17. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	ODDZIAŁYWANIE	SŁABE STRONY	ODDZIAŁYWANIE
Działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku – prelekcje, wykłady	4	Słaba infrastruktura sportowa	4
Przebudowa rynku w Szubinie	4	Małe zaangażowanie obywateli	4
Kulturalna działalność placówek oświatowych	4	Utrudnienia komunikacyjne w dostępie do wydarzeń kulturalnych spoza gminy	4
Położenie gminy na mapie województwa	4	Przestarzała baza komputerowa w szkołach	4
Rozwój osiedli	4	Słabo rozwinięta sieć informatyczna	4
Tradycja regionalna	4	Brak dobrego szkolnictwa zawodowego	4
Funkcjonujące i współpracujące ze sobą instytucje	4	Wysokie bezrobocie	4
Dobra organizacja i współpraca służb społecznych	4	Dostęp do opieki specjalistycznej (długi czas oczekiwania na badania)	4
Wykwalifikowana kadra pracowników socjalnych	4	Niechęć osób korzystających z pomocy społecznej do proponowanych i stwarzanych zmian	4

Działalność MGOPS	4	Niskie dochody mieszkańców	4
Stabilność finansowa oświaty	4	Brak bezpłatnych zajęć dla dzieci	4
Działalność Muzeum Ziemi Szubińskiej i Biblioteki Publicznej	4	Brak monitoringu miasta	4
Promocja Szubina na rocznicę 650-lecia istnienia	3	Brak ośrodka wspierającego profilaktykę uzależnień	4
Rozwój organizacji samorządowych	3	Brak bazy rekreacyjno - wypoczynkowej	4
Walory przyrodnicze i turystyczne	3	Brak lokali gastronomicznych	3
Odpowiednie wykorzystanie środków unijnych	3	Brak instytucji pomocowych dla osób starszych i niepełnosprawnych, np. domu dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych	3
Dążenie mieszkańców do zmian na lepsze	3	Słaba komunikacja miasta z wsią	3
Bliskość położenia z Bydgoszczą	3	Niewystarczająca ilość miejsc w żłobkach i przedszkolach	3
Połączenie komunikacyjne na terenie miasta	3	Rosnące zadłużenie gminy	3
Aktywizacja osób starszych	3	Niska profilaktyka chorób nowotworowych	3
Rozwinięty wolontariat	3	Likwidacja połączenia kolejowego	3
Współpraca samorządu z Akcją Katolicką	3	Niewystarczająca ilość środków lokomocji z miasta do sołectw	3
Realizacja zadań publicznych na rzecz osób niepełnosprawnych	3	Brak zaplecza socjalnego dla ofiar przemocy	3
Bogata oferta sportowa	3	Brak wspólnej przestrzeni kulturalnej	2
Droga ekspresowa wraz z dojazdami	2	Niewystarczająca ilość środków pieniężnych na realizację działań pomocowych	2
Dbalność o zalesienie terenów, parki, miejsca pamięci	2	Brak miejsc do odbycia praktyk zawodowych i staży	2
Estetyka budynku gminy	2	Niewystarczająca kontrola ze strony służby policyjnej	2
Oferta zajęć dodatkowych dla dzieci, młodzieży i osób starszych	2	Mała ilość szkół ponadgimnazjalnych	2

Dobra baza szkół i placówek kulturalnych	2	Duża ilość osób korzystających z dożywiania	2
Zapewniony transport dla osób niepełnosprawnych – bus finansowany przez gminę	2	Brak miejsc spędzania wolnego czasu dla całych rodzin	1
Promocja zjawisk społecznych i historycznych	1	Brak zajęć profilaktycznych dla osób uzależnionych	1
		Brak grup wsparcia dla opiekunów osób starszych i niepełnosprawnych	1
		Hałas na ulicach w godzinach nocnych	1
RAZEM	97	RAZEM	99
SZANSE	ODDZIAŁYWANIE	ZAGROŻENIA	ODDZIAŁYWANIE
Wykorzystanie Wesółki, jako ośrodka rekreacji i rozrywki	4	Niż demograficzny, niski przyrost naturalny	4
Rozwinięcie bazy Wąsosza	4	Likwidacja istniejących zakładów pracy	4
Fundusze unijne	4	Pauperyzacja mieszkańców	4
Pozyskanie odpowiednich specjalistów	4	Oszczędności w inwestowaniu w oświatę, policję, szpital czy straż pożarną	4
Wprowadzenie programu aktywności lokalnej – od przedszkola do seniora	4	Rosnące wykluczenie społeczne	4
Realizacja bezpłatnych form spędzania wolnego czasu	4	Brak zakładów przemysłowych	4
Działalność organizacji pozarządowych, wykorzystanie ofert organizacji	4	Ograniczenie środków finansowych na kulturę, sport i rekreację	4
Ukończenie budowy trasy szybkiego ruchu S5	4	Emigracja z gminy w poszukiwaniu pracy, przede wszystkim ludzi młodych	4
Rozwój małej przedsiębiorczości	4	Rosnące bezrobocie	3
Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	4	Rozwój patologii	3
Spadek liczby wypadków śmiertelnych na drogach	4	Rywalizacja Torunia z Bydgoszczą	3
Zwiększony dochód rodzin	4	Niechęć mieszkańców do uczestnictwa w organizowanych programach i zajęciach	3
Zmiana polityki państwa	4	Niechęć do zwiększania wiedzy i podnoszenia	3

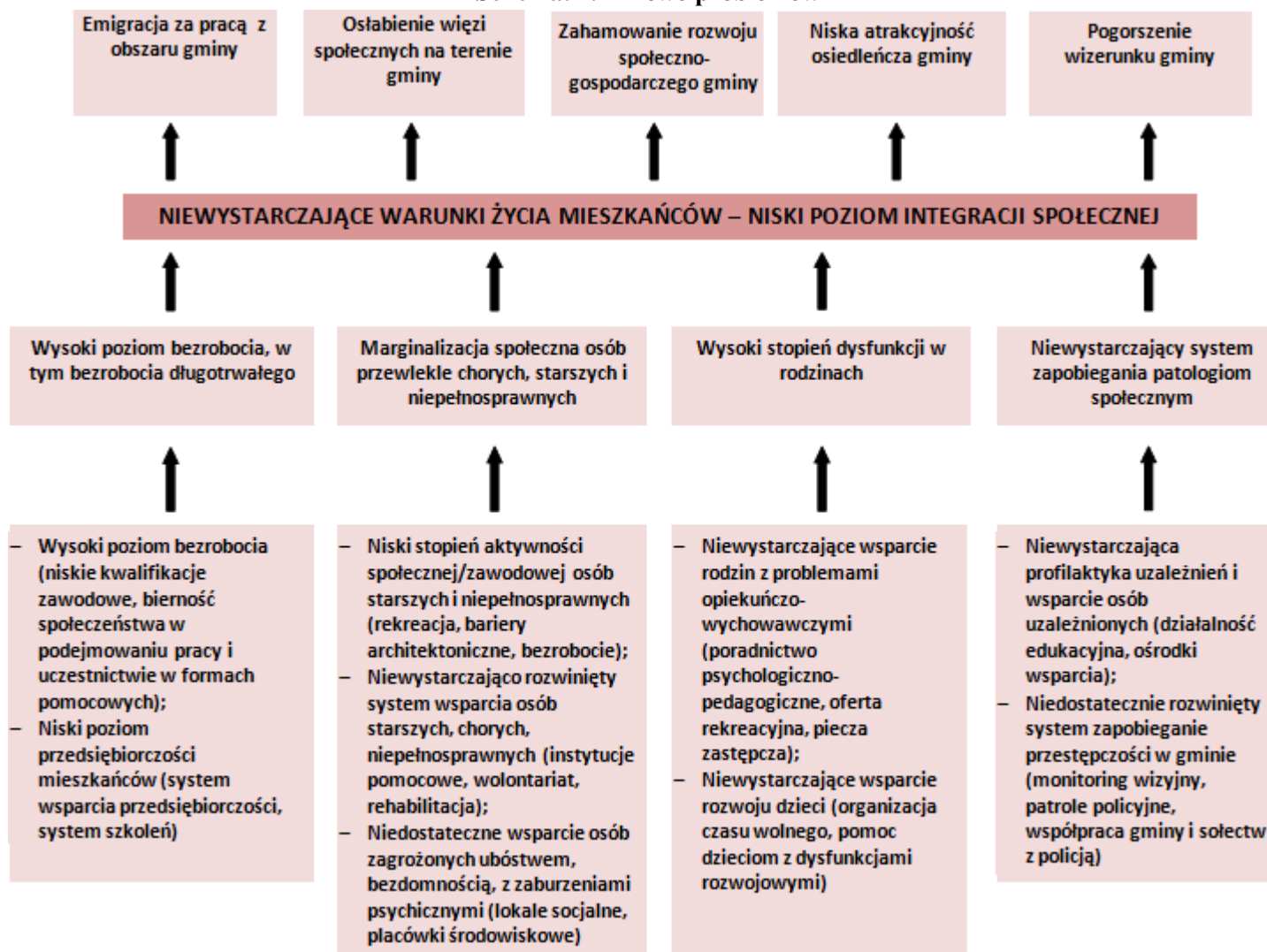
		kwalfikacji wśród młodych	
Zintegrowane Inwestycje Terytorialne	3	Brak dofinansowania ze środków unijnych	3
Powroty mieszkańców z emigracji	3	Tzw. dziedziczenie ubóstwa	3
Rozbudowa infrastruktury sportowej	3	Większa liczba lokali sprzedających alkohol w godzinach nocnych	2
Nowe oddziały żłobków i przedszkoli	3	Brak bezpieczeństwa na ulicach po zmierzchu	2
Wolne tereny inwestycyjne	3	Mała aktywność społeczności lokalnej	2
Nowe kierunki kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych	3	Mała kultura picia alkoholu	2
Wykorzystanie zaangażowania mieszkańców	3	Rozpad rodzin (rozwoły, euro sieroctwo)	2
Nowe miejsca pracy	2	Rosnąca liczba osób korzystających usług opiekuńczych	2
Przystąpienie do różnego rodzaju projektów prospołecznych	2	Rosnąca liczba osób umieszczonych w dps	2
Rozbudowa bazy wypoczynkowo - noclegowej	2		
Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu gminy	2	Większe inwestycje województwa w gminy sąsiedzkie	2
Sprawny dojazd do Bydgoszczy	2		
RAZEM	73	RAZEM	69

Źródło: opracowanie własne

II.3.3. Wnioski

Na podstawie przeprowadzonej analizy stanu istniejącego, analizy SWOT oraz warsztatów strategicznych zostało sporządzone drzewo problemów społecznych Miasta i Gminy Szubin, które w sposób schematyczny prezentuje podstawowe kwestie problemowe występujące na obszarze gminy.

Schemat 1. Drzewo problemów



Źródło: opracowanie własne

III. Część programowa

III.1. Wizja, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań

Wizja stanowi jeden z podstawowych elementów wpływających na kierunek rozwoju lokalnego na danym terenie. **Wyznacza pożądany stan docelowy** w określonym momencie czasu – od roku opracowania strategii do roku 2025, do którego należy dążyć podporządkowując mu wszelkie działania podejmowane na obszarze gminy. Określenie wizji Miasta i Gminy Szubin w roku 2025 było jednym z elementów przeprowadzonych warsztatów strategicznych, w efekcie których na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu strategicznego przyjęto wizję w następującym kształcie:

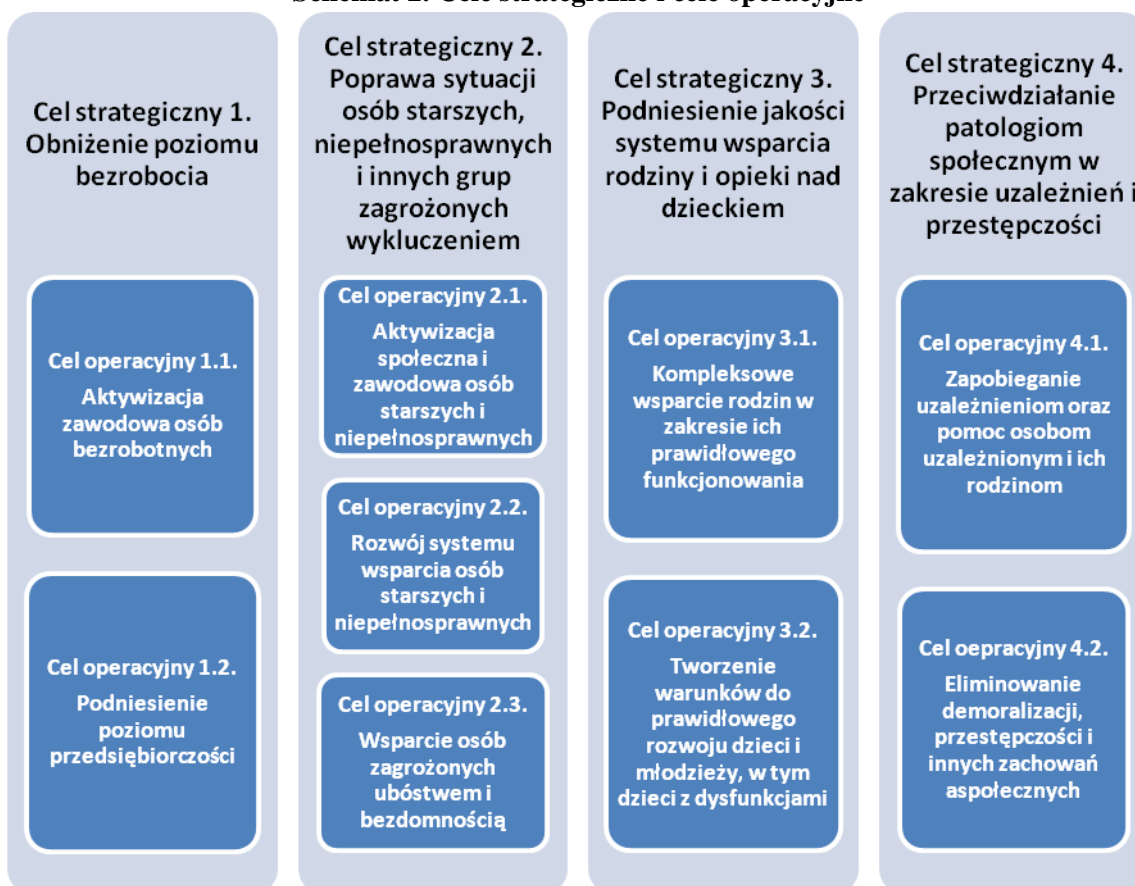
MIASTO I GMINA SZUBIN GMINĄ WPIERAJĄCĄ RODZINĘ I DAŻĄCĄ DO ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO MIESZKAŃCOM POPRZECZ ICH AKTYWIZACJĘ I INTEGRACJĘ

Na podstawie analizy stanu istniejącego, przeprowadzonej analizy SWOT oraz warsztatów strategicznych wyznaczono cel główny strategii (cel priorytetowy), który został określony jako:

POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW – ZWIĘKSZENIE POZIOMU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Celowi strategicznemu zostały podporządkowane cele operacyjne i kierunki działania. Zostały one przedstawione na poniższym schemacie.

Schemat 2. Cele strategiczne i cele operacyjne



Źródło: opracowanie własne

Poszczególnym celom operacyjnym zostały przyporządkowane kierunki działania, których szczegółowy wykaz został przedstawiony w poniższej tabeli. Dla każdego kierunku działania określono podmioty odpowiedzialne za wdrażanie i ramy czasowe realizacji oraz zidentyfikowano wskaźniki na potrzeby monitorowania wdrażania i ewaluacji strategii.

Tabela 18. Cel strategiczny 1

CEL STRATEGICZNY 1. OBNIŻENIE POZIOMU BEZROBOCIA			
Cel operacyjny 1.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych			
Kierunki działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1.1.1. Monitorowanie rynku pracy w zakresie dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnych przedsiębiorców	PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie, MGOPS w Szubinie, szkoły, lokalni przedsiębiorcy	Raz w roku	Liczba spotkań z lokalnymi przedsiębiorcami Liczba przeprowadzonych badań w zakresie monitoringu zawodów deficytowych
1.1.2. Uelastycznienie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	Szkoły gimnazjalne, PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie, PPPP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie	Na bieżąco	Liczba spotkań z doradcą zawodowym w placówkach oświatowych
1.1.3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i kompetencji osób bezrobotnych poprzez kursy zawodowe, szkolenia, staże	PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie, MGOPS w Szubinie	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych szkoleń Liczba zorganizowanych kursów zawodowych Liczba zorganizowanych staży Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach
1.1.4. Angażowanie osób bezrobotnych w roboty publiczne, prace społecznie użyteczne	PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie, MGOPS w Szubinie	Na bieżąco	Liczba osób objętych robotami publicznymi, pracami społecznie użytecznymi
1.1.5. Reintegracja osób bezrobotnych poprzez doradztwo zawodowe	PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie, MGOPS w Szubinie	Na bieżąco	Liczba osób objętych doradztwem zawodowym Liczba godzin doradztwa zawodowego
1.1.6. Poradnictwo psychologiczne i terapeutyczne dla osób bezrobotnych	PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie, MGOPS w Szubinie	Na bieżąco	Liczba udzielonych porad psychologicznych, terapeutycznych Liczba grup wsparcia

			Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa psychologicznego, terapeutycznego
1.1.7. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy z filią w Szubinie w zakresie aktywizacji zawodowej	MGOPS w Szubinie, PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie	Na bieżąco	Liczba wspólnie zrealizowanych projektów/inicjatyw w zakresie aktywizacji zawodowej Liczba osób, które podjęły pracę
1.1.8. Realizacja programów aktywności lokalnej	MGOPS w Szubinie	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych programów aktywności lokalnej Liczba osób objętych programami aktywności lokalnej
1.1.9. Wdrażanie, promowanie i wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej w gminie	Urząd Miejski w Szubinie, MGOPS w Szubinie, PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie	Na bieżąco	Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej Liczba osób objętych wsparciem podmiotów ekonomii społecznej
1.1.10. Wspieranie aktywizacji zawodowej matek poprzez rozwój opieki żłobkowej	Urząd Miejski w Szubinie, lokalni przedsiębiorcy	Na bieżąco	Liczba żłobków Liczba dzieci objętych opieką żłobkową
Cel operacyjny 1.2. Podniesienie poziomu przedsiębiorczości			
Kierunki działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
1.2.1. Organizacja szkoleń i kursów zawodowych w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej	PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie, MGOPS w Szubinie,	Na bieżąco	Liczba szkoleń w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej Liczba przeszkolonych osób
1.2.2. Wdrożenie systemu wspierania przedsiębiorczości w gminie	Urząd Miejski w Szubinie	Na bieżąco	Liczba udzielonych ulg inwestycyjnych Liczba utworzonych podmiotów gospodarczych
1.2.3. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy z filią w Szubinie w zakresie promocji	MGOPS w Szubinie, PUP w Nakle nad Notecią – filia w	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych projektów/przedsięwzięć Liczba udzielonych dotacji na rozpoczęcie

i realizacji przedsięwzięć umożliwiających uzyskanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej	Szubinie		działalności gospodarczej
1.2.4. Inicjowanie i wsparcie różnicowania działalności rolniczej	Urząd Miejski w Szubinie, ośrodki doradztwa rolniczego	Na bieżąco	Liczba gospodarstw rolnych, w których rozpoczęto działalność pozarolniczą

Źródło: opracowanie własne

Tabela 19. Cel strategiczny 2

CEL STRATEGICZNY 2. POPRAWA SYTUACJI OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH I INNYCH GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM			
Cel operacyjny 2.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych i niepełnosprawnych			
Kierunki działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
2.1.1. Rozwijanie oferty edukacyjnej dla osób starszych	MGOPS w Szubinie, Szubiński Dom Kultury, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych szkoleń, kursów dla osób starszych Liczba osób uczestniczących w zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku
2.1.2. Rozwijanie oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej dla osób starszych	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie, kluby seniorów, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych programów aktywności fizycznej seniorów Liczba osób starszych biorących udział w programie aktywności fizycznej Liczba imprez, wydarzeń spotkań dla osób starszych
2.1.3. Wsparcie funkcjonowania klubów seniora	Urząd Miejski w Szubinie, MGOPS w Szubinie, Szubiński Dom Kultury	Na bieżąco	Liczba funkcjonujących klubów seniora Liczba osób starszych zaangażowanych w funkcjonowanie klubów seniora

2.1.4 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych poprzez szkolenia i kursy zawodowe	PUP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie, MGOPS w Szubinie, lokalni przedsiębiorcy	Na bieżąco	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach Liczba szkoleń, kursów zawodowych dla osób niepełnosprawnych
2.1.5. Zwiększenie dostępności do zakładów aktywności zawodowej	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie	2014-2025	Liczba funkcjonujących zakładów aktywności zawodowej Liczba osób zatrudnionych w zakładzie aktywności zawodowej
2.1.6. Poprawa świadomości społecznej w zakresie wzmocnienia postaw prozdrowotnych	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie, zakłady opieki zdrowotnej	Na bieżąco	Liczba lokalnych mediów zaangażowanych w działania Liczba zrealizowanych programów i akcji prozdrowotnych
Cel operacyjny 2.2. Rozwój systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych			
Kierunki działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
2.2.1. Zwiększenie dostępu usług opiekuńczych i wspierających osobom starszym w miejscu zamieszkania	MGOPS w Szubinie, agencje opieki nad osobami starszymi	Na bieżąco	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi
2.2.2. Utworzenie domu dziennego pobytu	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie, organizacje pozarządowe	Do roku 2025	Liczba osób korzystających z usług domu dziennego pobytu
2.2.3. Rozwój wolontariatu w zakresie opieki nad osobami starszymi, chorymi i niepełnosprawnymi	MGOPS w Szubinie, organizacje pozarządowe, szkoły	Na bieżąco	Liczba wolontariuszy
2.2.4. Zwiększenie dostępu do rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej dla osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych	Urząd Miejski w Szubinie, zakłady opieki zdrowotnej, MGOPS w Szubinie	Na bieżąco	Liczba osób objętych rehabilitacją Liczba osób objętych poradnictwem psychologicznym

2.2.5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych Liczba wspólnych przedsięwzięć, projektów
2.2.6. Wsparcie i pomoc dla osób opiekujących się osobami przewlekle chorymi i niepełnosprawnymi poprzez: tworzenie grup wsparcia/samopomocowych, porady psychologiczne, organizowanie szkoleń/warsztatów, przyznawanie świadczeń pielęgnacyjnych	MGOPS w Szubinie, organizacje pozarządowe, Urząd Miejski w Szubinie	Na bieżąco	Liczba opiekunów osób zależnych korzystających ze wsparcia: grup wsparcia/porad psychologicznych szkoleń/warsztatów, świadczeń pielęgnacyjnych
Cel operacyjny 2.3. Wsparcie osób zagrożonych ubóstwem, bezdomnością, osób z zaburzeniami psychicznymi			
Kierunki działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
2.3.1. Przeciwdziałanie bezdomności poprzez prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi bezdomnością oraz udzielanie szeroko rozumianego wsparcia	MGOPS w Szubinie, ośrodki dla bezdomnych, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba osób bezdomnych korzystających z pomocy MGOPS w Szubinie Liczba osób zagrożonych bezdomnością objętych pracą socjalną Liczba osób skierowanych do schronisk i noclegowni
2.3.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom zagrożonym ubóstwem	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba wspólnych projektów/działań/inicjatyw
2.3.3. Utworzenie placówki środowiskowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie	Do 2025 r.	Liczba utworzonych placówek środowiskowych Liczba osób korzystających ze wsparcia
2.3.4. Zapewnienie dostępności do lokali komunalnych dla osób i rodzin ubogich i zagrożonych bezdomnością, osób z zaburzeniami psychicznymi	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie	Na bieżąco	Liczba udostępnionych mieszkań socjalnych i komunalnych Liczba osób zamieszkałych w lokalach socjalnych i komunalnych

			Liczba mieszkań chronionych
2.3.5. Rozwój oferty specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	MGOPS w Szubinie	Na bieżąco	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych Liczba udzielonych świadczeń

Źródło: opracowanie własne

Tabela 20. Cel strategiczny 3

CEL OPERACYJNY 3. PODNIESIENIE JAKOŚCI SYSTEMU WSPARCIA RODZINY I OPIEKI NAD DZIECKIEM			
Cel operacyjny 3.1. Kompleksowe wsparcie rodzin w zakresie ich prawidłowego funkcjonowania			
Kierunki działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
3.1.1. Edukowanie rodziców w zakresie prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych	MGOPS w Szubinie, PPPP – filia w Szubinie, organizacje pozarządowe, Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny w Szubinie, szkoły	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych spotkań, szkoleń, warsztatów edukacyjnych Liczba osób objętych edukacją w zakresie prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych Liczba zakupionych publikacji, materiałów edukacyjnych
3.1.2. Wsparcie rodzin w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez asystentów rodziny i rodziny wspierające	MGOPS w Szubinie	Na bieżąco	Liczba asystentów rodziny Liczba rodzin wspierających Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny i/lub rodziny wspierającej
3.1.3. Wsparcie osób dotkniętych przemocą w rodzinie	MGOPS w Szubinie, PPPP – filia w Szubinie, Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny w Szubinie, PCPR w Nakle nad Notecią, Komisariat Policji w Szubinie, NZOZ	Na bieżąco	Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym: medycznym, psychologicznym, pedagogicznym, rodzinnym, prawnym, socjalnym Liczba udzielonych porad Liczba funkcjonujących grup wsparcia Liczba osób objętych pomocą socjalną Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty
3.1.4. Współpraca z Policją, Sądem, Prokuraturą, służbą zdrowia i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nakle nad Notecią w zakresie przeciwdziałania	MGOPS w Szubinie, Komisariat Policji w Szubinie, Prokuratura, placówki opieki	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji Liczba wspólnie zrealizowanych akcji/przedsięwzięć

przemocy i wsparcia osób jej doświadczających	zdrowotnej, PCPR w Nakle nad Notecią		
3.1.5. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu dla rodzin	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie, Szubiński Dom Kultury, Muzeum Ziemi Szubińskiej	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych imprez Liczba zorganizowanych wyjazdów rodzinnych
Cel operacyjny 3.2. Kompleksowe wsparcie rozwoju dzieci i młodzieży, w tym dzieci z dysfunkcjami			
Kierunki działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
3.2.1. Stworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek dziennego pobytu	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie, szkoły	Na bieżąco	Liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci Liczba dzieci objętych wsparciem placówek dziennego pobytu
3.2.2. Wdrażanie zajęć i programów edukacyjnych i wychowawczych	MGOPS w Szubinie, szkoły	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych programów edukacyjnych Liczba zrealizowanych programów wychowawczych
3.2.3. Opracowanie i wdrożenie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych	MGOPS w Szubinie, placówki edukacyjne, zakłady opieki zdrowotnej, PPPP w Nakle nad Notecią – filia w Szubinie	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych programów wykrywania wad rozwojowych Liczba przeprowadzonych badań przesiewowych Liczba dzieci, u których zdiagnozowano zaburzenia rozwoju Liczba dzieci objętych specjalistyczną pomocą w zakresie edukacji, rehabilitacji i terapii
3.2.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zajęcia wyrównawcze, pozalekcyjne	MGOPS w Szubinie, szkoły, organizacje pozarządowe, Szubiński Dom Kultury	Na bieżąco	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach wyrównawczych, pozalekcyjnych Liczba godzin dydaktycznych przeprowadzonych zajęć Liczba funkcjonujących kół zainteresowań
3.2.5. Wzbogacenie oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i	Szubiński Dom Kultury, Muzeum Ziemi	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych, sportowo-

młodzieży	Szubińskiej, Miejski Zespół Oświaty, Sportu i Rekreacji w Szubinie, organizacje pozarządowe, szkoły, MGOPS w Szubinie		rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych Liczba instytucji kulturalnych organizujących imprezy skierowane do dzieci i młodzieży Liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży Liczba funkcjonujących klubów sportowych Liczba zorganizowanych kolonii i wycieczek
3.2.6. Zwiększenie kadry MGOPS w Szubinie o etaty specjalistów pracujących z rodziną i dziećmi z dysfunkcjami	MGOPS w Szubinie	Na bieżąco	Liczba specjalistów zatrudnionych do wsparcia dzieci Liczba dzieci objętych wsparciem w formie szczególnych usług opiekuńczych

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21. Cel strategiczny 4

CEL STRATEGICZNY 4. PRZECIWDZIAŁANIE PATOLOGIOM SPOŁECZNYM W ZAKRESIE UZALEŻNIEŃ I PRZESTĘPCZOŚCI			
Cel operacyjny 4.1. Zapobieganie uzależnieniom oraz pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom			
Kierunki działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
4.1.1. Informowanie i edukowanie na temat uzależnień od alkoholu i narkotyków, problemów związanych z uzależnieniami, form pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniami, uzależnionych i ich rodzin	MGOPS w Szubinie, zakłady opieki zdrowotnej, szkoły, organizacje pozarządowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Na bieżąco	Liczba kampanii informacyjnych Liczba inicjatyw edukacyjnych Liczba zorganizowanych imprez promujących zdrowy styl życia Liczba zakupionych publikacji
4.1.2. Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży	MGOPS w Szubinie, placówki edukacyjne, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach profilaktycznych Liczba godzin zajęć przeprowadzonych w ramach programów profilaktycznych
4.1.3. Rozwój systemu wsparcia osób uzależnionych	MGOPS w Szubinie, Urząd Miejski w Szubinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Do 2025 r.	Liczba placówek oferujących wsparcie dla osób uzależnionych Liczba osób objętych wsparciem Liczba klubów AA Liczba punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych Liczba grup wsparcia
4.1.4. Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla osób uzależnionych	Zakłady opieki zdrowotnej	Na bieżąco	Liczba udzielonych porad Liczba osób uzależnionych objętych poradnictwem psychologicznym, terapeutycznym

Cel operacyjny 4.2. Eliminowanie demoralizacji, przestępczości i innych zachowań aspołecznych			
Kierunki działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki
4.2.1. Zwiększenie obszaru objętego monitoringiem wizyjnym	Urząd Miejski w Szubinie, Komisariat Policji w Szubinie	Na bieżąco	Liczba zainstalowanych kamer monitoringu wizyjnego Powierzchnia gminy objęta systemem monitoringu wizyjnego
4.2.2. Współpraca gminy oraz poszczególnych sołectw z Policją na rzecz poprawy bezpieczeństwa	Urząd Miejski w Szubinie, Komisariat Policji w Szubinie, sołectwa	Na bieżąco	Liczba wspólnie zorganizowanych przedsięwzięć dot. tematyki bezpieczeństwa w gminie Liczba przeprowadzonych wspólnych kontroli poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy
4.2.3. Zwiększenie liczby patroli policyjnych	Urząd Miejski w Szubinie, Komisariat Policji w Szubinie	Na bieżąco	Liczba patroli policyjnych
4.2.4. Działalność edukacyjna na rzecz poprawy bezpieczeństwa	Komisariat Policji w Szubinie, szkoły	Na bieżąco	Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych, edukacyjnych dot. bezpieczeństwa w gminie Liczba osób uczestniczących w spotkaniach

Źródło: opracowanie własne

III.2. Komplementarność z dokumentami wyższego rzędu

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025 nawiązuje do innych dokumentów regulujących działania w obszarze polityki społecznej na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Priorytety, cele strategiczne i działania zidentyfikowane w dokumencie są komplementarne w stosunku m. in. do następujących dokumentów strategicznych:

- *EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*,
- *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju*,
- *Strategia Rozwoju Kraju 2020*,
- *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*,
- *Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*,
- *Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*,
- *Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) na lata 2014-2020*.

Dokument strategiczny *Europa 2020*... uznaje za priorytety: (1) *rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach*; (2) *rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej* oraz (3) *rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną*. Strategia poprzez wizję, cele strategiczne, cele horyzontalne, cele operacyjne i kierunki interwencji zorientowana jest na wdrażanie w województwie zapisów strategii *Europa 2020*. Założenia strategii realizują cele wyznaczone do osiągnięcia na poziomie całej Unii Europejskiej. Poniżej przedstawiono analizę spójności celów wyznaczonych w dokumentach.

Tabela 22. Zakres komplementarności

<i>Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</i>	<i>Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025</i>
Cele:	Cele strategiczne:
<i>Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
<i>Wspieranie włączenia społecznego</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
	<i>Poprawa sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem</i>
	<i>Podniesienie jakości systemu wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem</i>

Źródło: opracowanie własne

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK) jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Celem głównym przedstawionym w niniejszym dokumencie jest *poprawa jakości życia Polaków*. Poniżej przedstawiono zakres komplementarności dokumentów na poziomie celów strategicznych.

Tabela 23. Zakres komplementarności

<i>Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności</i>	<i>Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025</i>
Cele strategiczne:	Cele strategiczne:
<i>Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK 2020) to dokument stanowiący aktualizację *Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015*, przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów. Niniejsza strategia stanowi dobre odwzorowanie obszarów strategicznych interwencji, celów oraz kierunków interwencji proponowanych w średniookresowej strategii rozwoju kraju dotyczących sfery społecznej. Uwzględniając krajową i regionalną specyfikę programowania rozwoju społecznego w szczególności pokrywają się zapisy dotyczące obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka oraz obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna.

Tabela 24. Zakres komplementarności

<i>Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo</i>	<i>Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025</i>
Cele:	Cele strategiczne:
<i>II.4. Rozwój kapitału ludzkiego</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
<i>III.1. Integracja społeczna</i>	<i>Poprawa sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem</i>
	<i>Podniesienie jakości systemu wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem</i>

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 została przyjęta Uchwałą Nr 61 Rady Ministrów z dnia 36 marca 2013 r. Celem głównym strategii jest wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski. Cel główny strategii realizowany jest poprzez cztery cele szczegółowe: (1) kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji, (2) poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne, (3) usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy, (4) rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Tabela 25. Zakres komplementarności

<i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego</i>	<i>Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025</i>
Cele strategiczne:	Cele strategiczne:
<i>Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
	<i>Poprawa sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem</i>
	<i>Podniesienie jakości systemu wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem</i>

Źródło: opracowanie własne

Strategia wykazuje komplementarność ze *Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+*. Analizowane dokumenty są komplementarne pod względem struktury, opierającej się na priorytetach, celach strategicznych, kierunkach działaniach oraz kluczowych przedsięwzięciach. Spójność założeń analizowanych dokumentów na poziomie merytorycznym występuje w ramach wyznaczonych w strategii rozwoju województwa priorytetów, w tym: *Konkurencyjna gospodarka, Modernizacja przestrzeni wsi i miast*.

Tabela 26. Zakres komplementarności

<i>Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+</i>	<i>Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025</i>
Cele strategiczne:	Cele strategiczne:
<i>Gospodarka i miejsca pracy</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
<i>Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi</i>	<i>Poprawa sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem</i>

Źródło: opracowanie własne

W *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*, stanowiącego Załącznik do Uchwały Nr 15/470/14 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 kwietnia 2014 r. (projekt 4.0) określono 12 osi priorytetowych. W tabeli wskazano zakres komplementarności strategii z zapisami RPO WK-P na lata 2014-2020.

Tabela 27. Zakres komplementarności

<i>RPO WK-P na lata 2014-2020 (projekt 4.0)</i>	<i>Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025</i>
Oś priorytetowa:	Cele strategiczne:
<i>8 – Aktywni na rynku pracy</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
<i>9 – Solidarne społeczeństwo</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
	<i>Poprawa sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem</i>
	<i>Podniesienie jakości systemu wsparcia rodziny i</i>

<i>RPO WK-P na lata 2014-2020 (projekt 4.0)</i>	<i>Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025</i>
Oś priorytetowa:	Cele strategiczne:
	<i>opieki nad dzieckiem</i>
	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
<i>11 – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność</i>	<i>Poprawa sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem</i>
	<i>Podniesienie jakości systemu wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem</i>

Źródło: opracowanie własne

Celem Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) na lata 2014-2020 jest wzrost poziomu zatrudnienia oraz spójności społecznej, a także poprawa funkcjonowania administracji publicznej. Interwencja podejmowana z poziomu krajowego będzie się koncentrować przede wszystkim na rozwiązaniach systemowych, projektach pilotażowych oraz działaniach o zasięgu ogólnokrajowym. Niniejsza strategia jest komplementarna z 3 celami tematycznymi PO WER, tj. wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników, wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem oraz inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie.

Tabela 28. Zakres komplementarności

<i>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020</i>	<i>Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025</i>
Cele tematyczne:	Cele strategiczne:
<i>Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
<i>Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
	<i>Poprawa sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem</i>
<i>Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie</i>	<i>Obniżenie poziomu bezrobocia</i>
	<i>Poprawa sytuacji osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem</i>
	<i>Podniesienie jakości systemu wsparcia rodziny i opieki nad dzieckiem</i>

Źródło: opracowanie własne

III.2. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii

Warunkiem realizacji, skuteczności i efektywności *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025* będzie zabezpieczenie przez gminę zasobów umożliwiających projektowanie i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań.

Programy, w zależności od charakteru danego projektu, będą realizowane w różnych okresach: od kilku miesięcy, poprzez roczne aż do kierunkowych – kilkuletnich. Projekty będą realizowane w ramach własnych zasobów samorządu, przy partnerskim udziale organizacji pozarządowych oraz instytucji i podmiotów zewnętrznych.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą nastąpić w wyniku zmiany regulacji prawnych czy też wzrostu oddziaływania kwestii społecznych wymagających interwencji.

Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie samorządowi gminy praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych do realizacji w danym roku budżetowym.

Wdrażanie strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szubinie w formie raportów rocznych.

Raport roczny zawierać będzie również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb.

Raport będzie zawierał ocenę wdrożenia poszczególnych działań dokonaną na podstawie zidentyfikowanych wskaźników.

Wskazane jednostki realizujące poszczególne działania będą gromadziły odpowiednie dane do monitorowania strategii.

III.3. Ramy finansowe strategii

Podstawowym źródłem finansowania działań strategicznych ujętych w *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025* są środki własne Gminy. Dodatkowymi źródłami finansowania będą:

- środki krajowe pochodzące z budżetu państwa (np. w ramach realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, środki z funduszy celowych, np. PFRON, Fundusz Pracy, środki programów krajowych),
- środki pochodzące z Narodowego Funduszu Zdrowia,
- środki pochodzące z funduszy unijnych,
- środki własne organizacji pozarządowych.

SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW I SCHEMATÓW

Tabela 1. Skład zespołu ds. opracowania strategii.....	5
Tabela 2. Liczba ludności Miasta i Gminy Szubin z podziałem na miejscowości – stan na 30.06.2014 r.	15
Tabela 3. Ruch migracyjny w gminie Szubin w latach 2009-2013	17
Tabela 4. Prognoza liczby ludności na terenie gminy Szubin z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2025 r.	18
Tabela 5. Liczba etatów i poziom zatrudnienia w MGOPS w latach 2011-2013 (stan na 31.12.)	20
Tabela 6. Liczba rodzin z terenu gminy Szubin korzystających z pomocy społecznej w latach 2011-2013.....	21
Tabela 7. Typy rodzin z terenu gminy Szubin objętych pomocą społeczną w latach 2011-2013	21
Tabela 8. Struktura powodów przyznania pomocy społecznej rodzinom z terenu gminy Szubin w latach 2011-2013	22
Tabela 9. Dynamika wypłat świadczeń pieniężnych pomocy społecznej na terenie gminy Szubin w latach 2011-2013	23
Tabela 10. Zrealizowane wśród mieszkańców gminy Szubin projekty socjalne w latach 2011-2013	26
Tabela 11. Świadczenia rodzinne w latach 2011-2013.....	27
Tabela 12. Wychowanie przedszkolne na terenie gminy Szubin w latach 2008-2012	30
Tabela 13. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy MGOPS w Szubinie z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2009-2013.....	39
Tabela 14. Populacja osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych - dane szacunkowe (stan na 2013 rok)	40
Tabela 15. Postępowania wszczęte i ich wykrywalność na terenie gminy Szubin w latach 2011-2013	45
Tabela 16. Aktywność prewencyjna policjantów z Komisariatu Policji w Szubinie w latach 2011-2013	46
Tabela 17. Analiza SWOT	62
Tabela 18. Cel strategiczny 1	69
Tabela 19. Cel strategiczny 2	71
Tabela 20. Cel strategiczny 3	75
Tabela 21. Cel strategiczny 4	78
Tabela 22. Zakres komplementarności	80
Tabela 23. Zakres komplementarności	81
Tabela 24. Zakres komplementarności	81
Tabela 25. Zakres komplementarności	82
Tabela 26. Zakres komplementarności	82
Tabela 27. Zakres komplementarności	82
Tabela 28. Zakres komplementarności	83
Wykres 1. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 1	6
Wykres 2. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 2	7
Wykres 3. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 3	8
Wykres 4. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 4	9
Wykres 5. Ocena realizacji założeń celu strategicznego 5	11
Wykres 6. Ludność Miasta i Gminy Szubin z podziałem na miejsce zamieszkania w latach 2009-2013	15
Wykres 7. Udział grup ekonomicznych w ludności ogółem (stan na 31.12.)	16
Wykres 8. Ruch naturalny w gminie Szubin w latach 2009-2013 (na 1000 ludności)	17
Wykres 9. Prognoza liczby ludności na terenie gminy Szubin z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2025 r.	18
Wykres 10. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie Szubin w latach 2009-2013.....	31
Wykres 11. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Szubin na przestrzeni lat 2009-2013 (stan na 31.12.)	34
Wykres 12. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w powiecie nakielskim (stan na 09.2013 r.).....	35
Wykres 13. Struktura wieku osób bezrobotnych w powiecie nakielskim (stan na 09.2013 r.)	35
Wykres 14. Czas pozostawania bez pracy osób bezrobotnych w powiecie nakielskim (stan na 09.2013 r.)	36
Wykres 15. Struktura wiekowa respondentów.....	52

Wykres 16. Wykształcenie respondentów	53
Wykres 17. Zatrudnienie respondentów	53
Wykres 18. Pozytywne elementy życia społecznego.....	54
Wykres 19. Negatywne elementy życia społecznego	54
Wykres 20. Najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży	55
Wykres 21. Najważniejsze problemy społeczne rodzin.....	55
Wykres 22. Najpoważniejsze problemy społeczne osób starszych.....	56
Wykres 23. Najpoważniejsze problemy społeczne osób niepełnosprawnych	56
Wykres 24. Najpoważniejsze problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej	57
Wykres 25. Najpoważniejsze problemy społeczne w obszarze edukacji.....	57
Wykres 26. Najpoważniejsze problemy społeczne w obszarze kultury, sportu i rekreacji.....	59
Wykres 27. Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy	59
Wykres 28. Obszary problemów społecznych gminy wymagające pilnego rozwiązania.....	60
Rysunek 1. Położenie Miasta i Gminy Szubin na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego.....	13
Rysunek 2. Podział administracyjny Miasta i Gminy Szubin.....	14
Schemat 1. Drzewo problemów	66
Schemat 2. Cele strategiczne i cele operacyjne	67

Załącznik 1. Ankieta konsultacyjna wykorzystana na potrzeby badania

Ankieta konsultacyjna

Szanowni Państwo, Urząd Miejski w Szubinie przystąpił do opracowania *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Szubin na lata 2014-2025*. Strategia sprecyzuje i zweryfikuje najważniejsze problemy społeczne w gminie, a także określi sposoby ich rozwiązywania. Aby trafnie określić cele i zadania do realizacji potrzebna jest współpraca całej społeczności gminy. Prosimy o poważne potraktowanie ankiety i przemyślane odpowiedzi na zawarte w niej pytania. Dziękujemy.

1. Z których elementów życia społecznego w gminie jest Pan/Pani najbardziej zadowolony/-a? Proszę o zaznaczenie maksymalnie trzech odpowiedzi.

1.	Dostępność miejsc pracy	
2.	Działania przeciwdziałające bezrobociu (dostępność szkoleń, staży, innych form aktywizacji osób bezrobotnych)	
3.	Jakość edukacji	
4.	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	
5.	Dostęp do Internetu	
6.	Stan techniczny szkół	
7.	Jakość i dostępność obiektów sportowych	
8.	Dostępność przedszkoli	
9.	Jakość kształcenia ustawicznego dla dorosłych	
10.	Dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego	
11.	Dostęp do instytucji i wydarzeń kulturalnych: biblioteki, koncerty, wystawy	
12.	Organizacja imprez cyklicznych w gminie	
13.	Miejsca rekreacji i wypoczynku (parki, skwery, place zabaw)	
14.	Warunki mieszkaniowe	
15.	Jakość opieki zdrowotnej	
16.	Jakość pomocy społecznej	
17.	Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych	
18.	Bezpieczeństwo publiczne	

2. Z których elementów życia społecznego w gminie jest Pan/Pani najmniej zadowolony/-a? Proszę o zaznaczenie maksymalnie trzech odpowiedzi.

1.	Dostępność miejsc pracy	
2.	Działania przeciwdziałające bezrobociu (dostępność szkoleń, staży, innych form aktywizacji osób bezrobotnych)	
3.	Jakość edukacji	
4.	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	
5.	Dostęp do Internetu	
6.	Stan techniczny szkół	
7.	Jakość i dostępność obiektów sportowych	
8.	Dostępność przedszkoli	
9.	Jakość kształcenia ustawicznego dla dorosłych	
10.	Dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego	
11.	Dostęp do instytucji i wydarzeń kulturalnych: biblioteki, koncerty, wystawy	
12.	Organizacja imprez cyklicznych w gminie	

13.	Miejsca rekreacji i wypoczynku (parki, skwery, place zabaw)	
14.	Warunki mieszkaniowe	
15.	Jakość opieki zdrowotnej	
16.	Jakość pomocy społecznej	
17.	Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych	
18.	Bezpieczeństwo publiczne	

3. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy? Proszę o zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi.

- Przemoc ze strony rodziców
- Zaniechanie wychowawcze
- Alkohol i papierosy
- Narkotyki
- Przystępczość
- Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu

4. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy? Proszę o zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi.

- Nieporadność życiowa
- Ubóstwo
- Bezrobocie
- Alkoholizm
- Przemoc
- Bezradność opiekuńczo-wychowawcza
- Brak poradnictwa psychologiczno - prawnego

5. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy? Proszę o zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi.

- Samotność
- Ubóstwo
- Niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego
- Niewystarczający dostęp do domów pomocy społecznej
- Utrudniony dostęp do opieki medycznej
- Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu

6. Jakie problemy społeczne osób niepełnosprawnych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy? Proszę o zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi.

- Bariery architektoniczne
- Niewystarczający dostęp do placówek rehabilitacyjnych i opiekuńczych
- Brak odpowiednich ofert pracy

- Izolacja społeczna
 - Problemy psychologiczne
7. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy? Proszę o zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi.
- Długi okres oczekiwania na usługi medyczne
 - Niska dostępność zakładów opieki zdrowotnej
 - Mała liczba lekarzy specjalistów
 - Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych
 - Niewystarczająca dostępność medycyny szkolnej
8. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy? Proszę o zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi.
- Brak placówek wychowania przedszkolnego
 - Niewystarczająca liczba zajęć pozalekcyjnych
 - Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
 - Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
 - Niewystarczająca profilaktyka uzależnień wśród dzieci i młodzieży
 - Brak stołówek szkolnych
 - Niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy
9. Jakie problemy społeczne w obszarze kultury, sportu i rekreacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy? Proszę o zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi.
- Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
 - Niewystarczająca ilość i jakość obiektów sportowych
 - Niewystarczająca dostępność miejsc służących wypoczynkowi i rekreacji
 - Niska liczba instytucji kulturalnych w gminie
 - Zbyt mało imprez i wydarzeń sportowych i kulturalnych
10. Czy czuje się Pan/Pani bezpiecznie na terenie gminy?
- Tak
 - Raczej tak
 - Raczej nie
 - Nie
11. Jakie są przyczyny, Pana/Pani zdaniem braku poczucia bezpieczeństwa w gminie? Proszę o zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi.
- Kradzieże, włamania i rozboje
 - Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)
 - Naruszanie prawa i porządku publicznego przez osoby pozostające pod wpływem środków odurzających (alkohol, narkotyki, itp.)

- Przemoc domowa
- Niewystarczająca aktywność policji

12. Które Pana/Pani zdaniem z wymienionych obszarów problemów społecznych wymagają pilnego rozwiązania? Proszę o zaznaczenie maksymalnie dwóch odpowiedzi.

- Problemy społeczne dzieci i młodzieży
- Problemy społeczne rodzin
- Problemy społeczne osób starszych
- Problemy społeczne osób niepełnosprawnych
- Problemy społeczne w zakresie opieki zdrowotnej
- Problemy społeczne w zakresie edukacji
- Problemy społeczne w zakresie kultury, sportu i rekreacji
- Problem bezpieczeństwa w gminie

13. Jakie są Pana/Pani oczekiwania i proponowane sposoby rozwiązania wyżej wskazanych problemów społecznych:

.....

.....

.....

.....

METRYCZKA

Prosimy o uzupełnienie poniższych informacji. Będą one wykorzystane w celach statystycznych z zachowaniem zasady anonimowości.

8. Płeć:

Kobieta	
Mężczyzna	

9. Wiek:

poniżej 18 lat	
18-24 lat	
25-44 lat	
45-64 lat	
powyżej 65 lat	

10. Wykształcenie

Podstawowe	
------------	--

11. Zatrudnienie

Gimnazjalne	
Średnie zawodowe	
Średnie ogólne	
Wyższe	

Uczeń/student	
Osoba pracująca	
Osoba bezrobotna	
Przedsiębiorca	
Rolnik	
Emeryt/rencista	

Jeżeli nie chcą Państwo pozostać anonimowi, prosimy o czytelny podpis poniżej.

.....

Imię i nazwisko